

Udruga za podršku žrtvama i svjedocima

PRIRUČNIK ZA RAD VOLONTERA

Autor: Mladen Stojanović

Vukovar, 2014.

Ovaj projekt financiran je
sredstvima Europske unije

PRIRUČNIK ZA RAD VOLONTERA

Izdavač

Udruga za podršku žrtvama i svjedocima

Za izdavača

Barbara Veličković

Autor

Mladen Stojanović

Uredili

Barbara Veličković, Mladen Stojanović i Robert Adrić

Oblikovanje i tisak

Grafika, Osijek

Naklada

500

ISBN ???

Vukovar, 2014.

Tiskano u Hrvatskoj

www.pzs.hr

Dozvoljeno prenošenje tekstova uz navođenje izvora.

Ova publikacija je izdana uz financijsku potporu Europske unije. Sadržaj ovog izvještaja isključiva je odgovornost Udruge za podršku žrtvama i svjedocima, Vukovar, i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije

SADRŽAJ

Predgovor

I. UVOD

Razvoj sustava podrške u Republici Hrvatskoj

II. ZAKONODAVNI OKVIR PODRŠKE SVJEDOCIMA I ŽRTVAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

III. SUBJEKTI SUSTAVA PODRŠKE U REPUBLICI HRVATSKOJ

- A. Ministarstvo pravosuđa
- B. Odjeli za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama pri županijskim sudovima
- C. Udruga za podršku žrtvama i svjedocima

IV. VOLONTERI UDRUGE ZA PODRŠKU ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA

- A. Volonteri u sustavu podrške žrtvama i svjedocima
- B. Volonteri u Nacionalnom pozivnom centru za žrtve kaznenih djela i prekršaja
- C. Opis volonterske pozicije
- D. Rekrutacija, selekcija i edukacija volontera

V. SUBJEKTI KAZNENOG POSTUPKA I ZNAČENJE POJEDINIH ZAKONSKIH IZRAZA

VI. ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU

Što treba znati o kaznenom postupku?

VII. PRAVA SVJEDOKA, OŠTEĆENIKA I ŽRTAVA U KAZNENOM POSTUPKU

- A. Prava žrtava/oštećenika
- B. Prava i obveze svjedoka

VII. KAKO SE ŽRTVE I SVJEDOCI OSJEĆAJU?

VIII. PROCEDURE U RADU VOLONTERA

- A. Na sudovima
- B. U Nacionalnom pozivnom centru

IX. PRILOZI

- A. Statut Udruge za podršku žrtvama i svjedocima
- B. Zakon o volonterstvu
- C. Etički kodeks volontera
- D. Tlocrt sudnice
- E. Evidencijski list dnevnih aktivnosti

Predgovor

Dragi volonteri,

Pred vama se nalazi priručnik koji je rezultat vaših iskustava i sugestija te višegodišnjeg rada članova Udruge za podršku žrtvama i svjedocima, zaposlenika Odjela za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama pri županijskim sudovima te službenika Ministarstva pravosuđa.

Ovim priručnikom vam želimo olakšati rad, poboljšati kvalitetu pružanja podrške te omogućiti lakšu i djelotvorniju osnovnu obuku volontera.

Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP), u partnerstvu s Ministarstvom pravosuđa i uz podršku Vrhovnog suda Republike Hrvatske, od 2008. godine radi na stvaranju mreže ureda koji žrtvama kaznenih djela daju informacije i pružaju podršku koja im je potrebna kako bi se pojavili na sudu i s povjerenjem svjedočili. Početni uspjeh uloženi napore je ovisio o malom broju zaposlenika i energiji i predanosti puno šire mreže mladih volontera, kojima će ovo iskustvo biti praktičan uvod u njihova buduća zaposlenja.

Kada se uvidjelo da potrebe žrtava u Hrvatskoj nadilaze mogućnosti postojećeg sustava, oslonilo se na mrežu volontera kako bi se proširio sustav podrške svjedocima i žrtvama. To iskustvo je ogroman pokazatelj vrijednosti volonterskog rada. Vaše volontiranje izravno i trenutno pomaže žrtvama zločina kojima su informacije i savjeti žurno potrebni.

Zato smo zahvalni vama, našim volonterima, prošlim, sadašnjim i budućim, na entuzijazmu i posvećenosti koje svakodnevno pokazujete.

I. UVOD

Razvoj sustava podrške u Republici Hrvatskoj

Kazneno zakonodavstvo Republike Hrvatske dugo godina nije sustavno i dovoljno ažurno pratilo svjetske trendove u razvoju prava žrtava te zaštiti i pomoći svjedocima i žrtvama u okviru kaznenog postupka, iako su standardi podrške svjedocima i žrtvama zadani i, između ostalog, *Deklaracijom Ujedinjenih naroda o osnovnim načelima pravosuđa prema žrtvama zločina i zlouporabe vlasti* (1985.), *Preporukom Vijeća Europe o podršci žrtvama kaznenih djela* (2006.), *Preporukom Vijeća Europe o položaju žrtva u okviru kaznenog zakona i postupka* (1985.) te *Okvirnom odlukom Vijeća Europske Unije o položaju žrtava u kaznenom postupku* (2001.). Naime, standardi *Deklaracije* služe kao smjernice za oblikovanje sustava podrške i reforme kaznenopravnih sustava s ciljem da se svjedoke i žrtve više ne gleda kao na puka sredstva za utvrđivanje činjenica već kao na subjekte čija temeljna prava treba poštovati te nadasve zaštititi.

Iako su u Republici Hrvatskoj i dosada bile razrađivane zakonske norme koje reguliraju prava, položaj i podršku žrtvama kaznenih djela, dakle osobama koje trpe posljedice kaznenih djela, analiza sustava podrške žrtvama i svjedocima u kaznenim postupcima, koju je početkom 2007. godine proveo Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP) u okviru Regionalnog projekta tranzicijske pravde, pokazala je da je potrebno uložiti još mnogo napora kako bi se uspostavili čvrsti temelji za budući sustav podrške žrtvama koji će zadovoljavati standarde Europske unije.

Upravo na rezultatima ovog istraživanja UNDP je u suradnji s Ministarstvom pravosuđa Republike Hrvatske 2007. godine pokrenuo projekt *"Pomoć razvoju sustava podrške svjedocima i žrtvama kaznenih djela u Republici Hrvatskoj"*. Projekt se temeljio na postignućima već postojećih inicijativa Udruge za podršku žrtvama i svjedocima i pravosudnih institucija (Županijskog suda u Vukovaru), institucionalnim uređenjima te planovima za iniciranje facilitacije i podrške svjedocima i žrtvama u svim slučajevima kaznenih djela.

U sklopu navedenog projekta do 2011. godine na županijskim sudovima u Vukovaru, Osijeku, Sisku, Zagrebu, Rijeci, Zadru i Splitu osnovani su Odjeli za podršku svjedocima i žrtvama. Oni i danas, uz Samostalni sektor za podršku žrtvama i svjedocima i Udrugu za podršku žrtvama i svjedocima iz Vukovara, čine okosnicu sustava podrške u Republici Hrvatskoj.

Za očekivati je da će se sustav podrške u narednom razdoblju širiti horizontalno i vertikalno, odnosno da će dosadašnji opseg pružanja podrške biti još opsežniji i kvalitetniji te da će se proširiti na da druge pravosudne institucije, čak i na Ministarstvo unutarnjih poslova.

Daljnji razvoj sustava podrške nužno treba pratiti i adekvatna edukacija sudaca i državnih odvjetnika u cilju njihovog senzibiliziranja za potrebe svjedoka i žrtava u sudskim postupcima i razumijevanja uloge i značaja potpore svjedocima, jer je za puni integritet kaznenog postupka, a time i učinkovitost pravosuđa u cjelini, nužno osigurati cjeloviti sustav potpore koji može odgovoriti potrebama svjedoka i žrtava te zaštititi njihova temeljna prava - primarno pravo poštivanja privatnosti žrtve kao osobe koja je već proživjela traumu počinjenim kaznenim djelom i spriječiti ili barem umanjiti sekundarnu viktimizaciju i/ili retraumatizaciju neprikladnim postupanjem tijekom sudskog postupka.

Primjena učinkovite potpore žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj i nadalje će prvenstveno zavisiti od odnosa Vlade RH prema potpori žrtvama i svjedocima, odnosno nastojanja za brzim i učinkovitim širenjem sustava potpore, ali i od zajedničkog rada brojnih

ministarstava, državnih institucija, kao i nevladinih organizacija na postizanju zajedničkih svrha i ciljeva.

II. ZAKONODAVNI OKVIR PODRŠKE SVJEDOCIMA I ŽRTVAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Proteklih godina dogodili su se pozitivni pomaci u zakonskoj regulativi koji su omogućili učinkovito i kvalitetno pružanje podrške. Prije svega, *Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o sudovima* (NN 113/08), koji je stupio na snagu 1. studenoga 2009. godine, propisano je da pored nadležnosti propisane drugim zakonima županijski sudovi provode i pružaju podršku svjedocima te da poslovi sudske uprave obuhvaćaju i poslove provođenja i pružanja podrške svjedocima i žrtvama.

Prema *Sudskom poslovniku* (NN 158/09, 03/11, 34/11, 100/11, 123/11, 138/11, 38/12, 111/12, 39/13, 48/13, 59/13 i 91/13) poslovi sudske uprave obuhvaćaju poslove provođenja i pružanja podrške svjedocima i žrtvama, koji se obavljaju u posebnom Odjelu pod neposrednim nadzorom predsjednika ili tajnika suda. Prema članku 37. *Sudskog poslovnika* Odjeli za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama osiguravaju emocionalnu podršku svjedocima i žrtvama, pomoć u organizaciji pristupa sudu starijim, invalidnim i teško pokretnim osobama te praktičnu pomoć i snalaženje u sudskoj zgradi, s ciljem izbjegavanja mogućnosti da svjedočenje izazove dodatne negativne posljedice, novu patnju ili traumu svjedoku odnosno žrtvi. Člankom 37. stavkom 3. propisano je da više pravosudnih tijela smještenih na području županijskog suda u kojemu je Odjel ustrojen, sporazumom čelnika tih pravosudnih tijela mogu ustanoviti zajedničku službu za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama čime je otvorena mogućnost širenja sustava podrške.

U radu odjela za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama mogu sudjelovati volonteri Udruge za podršku žrtvama i svjedocima, i to kao neposredni pružatelji podrške. U svom radu volonteri su dužni poštovati odrede *Zakona o volonterstvu, Etičkog kodeksa volontera i Ugovora Ministarstva pravosuđa i Udruge za podršku žrtvama i svjedocima*. Volonteri odjela za svjedoke i žrtve tretiraju sve podatke o svjedocima i žrtvama kao "vrlo tajne".

Novim *Zakonom o kaznenom postupku* (NN 152/08) te kasnijim izmjenama i dopunama, objavljenim u NN 76/09, 80/11, 91/12, 143/12, 56/13 i 145/13, (u nastavku ZKP), značajno je poboljšana položaj žrtve i oštećenika, o čemu će više govora biti u narednim poglavljima.

Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela (NN 80/08) primjenjuje se tek od prijema Republike Hrvatske u Europsku uniju, odnosno od 1. srpnja 2013. godine.

III. SUBJEKTI SUSTAVA PODRŠKE U REPUBLICI HRVATSKOJ

A. Ministarstvo pravosuđa, Samostalni sektor za podršku žrtvama i svjedocima

Samostalni sektor za podršku žrtvama i svjedocima ima vodeću ulogu u institucionaliziranju sustava podrške žrtvama i svjedocima unutar pravosuđa i ulogu upravljanja strateškim razvojem sustava u Republici Hrvatskoj, što uključuje međunarodnu i međuinstitucionalnu suradnju i praćenje primjene međunarodnih dokumenata u pitanjima podrške žrtvama i svjedocima te sudjelovanje u izradi propisa i davanju mišljenja na propise koji se tiču prava žrtava i svjedoka.

Sektor obavlja upravne i stručne poslove za Povjerenstvo za praćenje i unapređenje sustava podrške žrtvama i svjedocima, nadzire rad Odjela za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama pri sudovima i ujednačava praksu te razvija sustav pravične novčane naknade žrtvama kaznenih djela, naknade za neutemeljena uhićenja i za neopravdane osude.

Poslovi sektora su i pružanje informacija i organizacija podrške i fizičke zaštite žrtvama i svjedocima, obavještanje žrtve, oštećenika ili obitelji žrtve o otpustu zatvorenika te organizacija izobrazbe i supervizije za službenike za podršku i volontere.

Samostalni sektor za podršku žrtvama i svjedocima ima sljedeće ustrojstvene jedinice:

- Odjel za podršku žrtvama i svjedocima i međunarodnu suradnju
- Odjel za naknade u kaznenim postupcima

Djelokrug rada Samostalnog sektora za podršku žrtvama i svjedocima propisan je *Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa* (NN 28/2012).

B. Odjeli za organiziranje i pružanje podrške žrtvama i svjedocima pri županijskim sudovima

Osnovne zadaće Odjela su:

- pružanje emocionalne podrške žrtvama/svjedocima i članovima njihovih obitelji prije, tijekom i nakon glavne rasprave,
- davanje praktičnih informacija svjedocima/žrtvama o kaznenom postupku u cilju umanjenja straha od svjedočenja,
- informiranje svjedoka/žrtve o institucijama koje mogu pružiti stručnu pomoć svjedoku/žrtvi ukoliko se ukaže potreba za tim,
- odabir, edukacija i koordinacija rada volontera u suradnji s Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima,
- standardizacija postupanja sa žrtvama i svjedocima.

Podrška se pruža svjedocima/žrtvama prije, tijekom i nakon dolaska na sud. Svjedok/žrtva se već od trenutka primanja poziva može obratiti Odjelu telefonom, e-mailom ili osobno. Po dolasku na sud službenici Odjela/volonteri pričekat će svjedoke/žrtve na ulasku u zgradu suda, smjestiti ih posebnu čekaonicu, namijenjenu samo njima, dati im informacije o osnovama sudskog postupka te im objasniti što se može dogoditi u sudnici. U zavisnosti o potrebi, službenik Odjela/volonter će biti sa svjedokom i u raspravnoj dvorani. Kada svjedok/žrtva završi s davanjem iskaza službenik/volonter će ga, po potrebi, informirati gdje može potražiti stručnu pomoć, psihološko savjetovanje ili besplatnu pravnu pomoć.

Bitno je napomenuti da:

- službenici za podršku NE DAJU pravne savjete,
- službenici za podršku NE PROVODE savjetovanje i psihoterapiju,
- službenici za podršku NE SMIJU sa svjedokom/žrtvom razgovarati o sadržaju njegovih iskaza (savjet: ukoliko svjedok/žrtva započne pričati o sadržaju iskaza potrebno je skrenuti razgovor na neku drugu temu i/ili uvesti kolegu/icu u razgovor),
- informacije koje službenik za podršku dobije su POVJERLJIVE i obavezna je diskrecija,
- službenici za podršku NE PRUŽAJU podršku maloljetnim žrtvama (za to je zadužen socijalni pedagog, kao stručni suradnik zaposlen na sudu), no dopušteno je roditeljima dati sve potrebne informacije i pružiti im podršku,
- svjedoci/žrtve su osobe različite dobi, obrazovanja i dolaze iz različitih socio-kulturnih sredina.

Službenici Odjela:

- organiziraju rad Odjela,
- surađuju s državnim institucijama i nevladinim organizacijama,
- osiguravaju i evidentiraju podršku svjedocima/žrtvama na temelju dobivenih podataka,
- odgovaraju na upite svjedoka/žrtava,
- sudjeluju u regrutiranju, selekciji i edukaciji volontera,
- koordiniraju rad volontera na sudu,
- održavaju sastanke s volonterima,
- organiziraju supervizije za volontere,
- organiziraju dodatne edukacije volontera te brinu o njihovom stručnom usavršavanju,
- odgovorni su za rad volontera,
- svakodnevno komuniciraju sa pravosudnim dužnosnicima i službenicima na sudovima,
- izrađuje izvještaje za Ministarstvo pravosuđa,
- vode evidenciju pružene podrške.

C. Udruga za podršku žrtvama i svjedocima

Udruga za podršku žrtvama i svjedocima osnovana je 2006. godine u Vukovaru. Sjedište Udruge je u Vukovaru, a djeluje u sedam gradova na području Republike Hrvatske: Vukovaru, Osijeku, Zagrebu, Sisku, Rijeci, Zadru i Splitu. Misija Udruge i njezin djelokrug rada usmjeren je na poboljšanje položaja žrtava i svjedoka te unapređenje postojećeg sustava podrške svjedocima i žrtvama.

Od 2008. godine u suradnji s Odjelima za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama, koji su dio sudske uprave na županijskim sudovima u navedenih sedam gradova, volonteri Udruge pomažu žrtvama i svjedocima pružanjem emocionalne podrške, davanjem praktičnih informacija (informiranje o pravima svjedoka, o tijeku sudskog postupka, o strankama u postupku i njihovoj ulozi, o nejasnoćama vezanim za postupak i sl.) te informiranjem o djelovanju drugih udruga i institucija koje mogu adekvatno odgovoriti na specifične potrebe pojedinih svjedoka i žrtava odnosno članova njihovih obitelji (besplatni pravni savjeti ili besplatna psihološka pomoć).

U lipnju 2013. godine Udruga je proširila svoj djelokrug te je u suradnji Ministarstvom pravosuđa i Programom Ujedinjenih naroda za razvoj Hrvatska (UNDP) osnovala Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja s jedinstvenim besplatnim brojem 116 006. Time je Republika Hrvatska, opet s velikom i nesebičnom pomoći volontera Udruge, postala jedna od samo 5 zemalja koja na ovaj način informira i pruža podršku žrtvama.

Linije su otvorene svakim radnim danom od 8 do 20 sati, a dežurni volonteri korisnicima pružaju emocionalnu podršku, informiraju ih o njihovim pravima i gdje ta prava zatražiti, pružaju im praktične informacije te ih upućuju na relevantne institucije i organizacije civilnog društva koje također mogu pomoći pozivatelju.

Volonteri Udruge, koji spomenute usluge pružaju pozivateljima, posebno su educirani za rad s osjetljivim skupinama ljudi te su posebno upućeni u prava žrtve i telefonsko savjetovanje.

Područje djelovanja Udruge

Uloga i aktivnosti Udruge koje su vezane uz sudove definirane su *Sudskim poslovníkom*, u kojemu je u članku 57. navedeno: „*U radu odjela za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama mogu sudjelovati volonteri Udruge volontera za podršku žrtvama i svjedocima u sudskim postupcima, i to kao neposredni pružatelji podrške.*“

Ciljevi Udruge su:

- podrška žrtvama i svjedocima u sudskim postupcima,
- podrška žrtvama i svjedocima u ostalim postupcima i pred drugim tijelima,
- poboljšanje kvalitete davanja iskaza žrtava i svjedoka,
- zalaganje za poboljšanje pravnog, ekonomskog i društvenog položaja žrtava i svjedoka,
- ostale aktivnosti vezane za unapređivanje rada Udruge,
- unapređivanje prava i zaštite žrtava i svjedoka u sudskim postupcima bez obzira na dob, spol, vjersku, religijsku i etničku pripadnost ili druge osobine.

Djelokrug rada Udruge:

- pružanje neposredne/posredne pomoći i podrške žrtvama i svjedocima,
- zalaganje za poboljšanje pravnog, ekonomskog, društvenog i političkog položaja žrtava i svjedoka u društvu,
- organiziranje seminara, predavanja i drugih stručnih skupova,
- obuka volontera i članova udruge za kvalitetnije pružanje podrške,
- održavanje edukacija na polju društveno humanističkog karaktera te provedba i analiza istraživanja,
- izrada i provedba projekata od interesa za udugu ili/i podružnicu,
- suradnja sa stručnim organizacijama u zemlji koje djeluju na ostvarivanju sličnih ciljeva i zadataka, a posebno sa državnim tijelima, javnim ustanovama, nevladinim organizacijama i slično, radi uspješnog obavljanja poslova i ostvarivanja ciljeva zbog kojih je udruga osnovana.

IV. VOLONTERI

A. Volonteri u sustavu podrške žrtvama i svjedocima

U Skladu s člankom 57. *Sudskog poslovnika* kao neposredni pružatelji podrške, uz službenike Odjela, mogu sudjelovati i volonteri Udruge za podršku svjedocima i žrtvama.

U sedam godina rada više od 800 volontera Udruge, kroz više od 14 800 sati volontiranja, svojim je nesebičnim volonterskim angažmanom na županijskim sudovima u Osijeku, Vukovaru, Sisku, Zagrebu, Splitu, Rijeci i Zadru, te u nedavno novoosnovanom Nacionalnom pozivnom centru za žrtve kaznenih djela i prekršaja, olakšalo sudjelovanja u kaznenim postupcima za više od jedanaest tisuća žrtava ili svjedoka.

Ovakav izniman doprinos volontera prepoznalo je i Ministarstvo pravosuđa te je u lipnju 2013. godine ministar pravosuđa Orsat Miljenić uručio posebna priznanja volonterima za njihov doprinos podršci svjedocima i žrtvama kaznenih djela te za doprinos u pokretanju besplatne telefonske linije za žrtve zločina.

B. Volonteri Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja

Dana 16. srpnja 2013. otvoren je Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja, s jedinstvenim europskim besplatnim brojem **116 006**. Ideju i realizaciju projekta otvorenja Pozivnog centra omogućili su UNDP i Ministarstvo pravosuđa, u suradnji s Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima.

Na besplatnoj telefonskoj liniji 116 006, aktivnoj svakim radnim danom od 8 do 20 sati, žrtve se mogu informirati o svojim pravima te o institucijama i organizacijama koje bi im mogle pružiti adekvatnu pomoć. Uz navedeno, pruža im se i emocionalna podrška. Na usluzi pozivateljima je 45 volontera, raspoređenih po tjednim smjenama, koji su kroz projekt „Uključivanje mladih u poboljšanje usluga za žrtve i svjedoke kažnjivih djela u Hrvatskoj“ posebno obučeni i educirani za rad u pozivnom centru. Potreba za ovakvom linijom pokazala se u broju poziva, naime, do kraja prosinca 2013. godine zaprimljeno je više od 1730 poziva.

Usluga je besplatna i dostupna na hrvatskom i engleskom jeziku kako bi je mogli koristiti i stranci.

C. Opis volonterske pozicije

Poželjne osobine volontera i potrebne kvalifikacije:

- punoljetnost,
- uvjeti za volontiranje sukladno odredbama *Zakona o volonterstvu* (NN 58/07 i 22/13),
- uvjerenje da se protiv osobe ne vodi kazneni postupak,
- završeno srednjoškolsko obrazovanje,
- razvijeni međuljudski odnosi i komunikacijske vještine,
- mogućnost rada u stresnim situacijama,
- sklonost timskom radu,
- odgovornost i ozbiljnost,
- strpljenje, empatija i diskrecija,
- želja za stjecanjem novih znanja i vještina,
- kreativnost i interes za rad sa osobama različitih dobnih i drugih skupina.

Odgovornosti i dužnosti volontera:

- pružanje praktičnih informacija, informacija o tijeku postupka te o institucijama u kojima mogu potražiti pomoć;
- pružanje emocionalne podrške svjedocima/žrtvama;
- poštivanje i uvažavanje životne dobi i statusa svjedoka/žrtve;
- poštivanje pravila koja vrijede na sudu;
- dolazak u dogovoreno vrijeme;
- pravovremeno javljanje službeniku Odjela/koordinatora Pozivnog centra o mogućem izostanku;
- evidentiranje rada u evidencijski list dnevnih aktivnosti;
- sudjelovanje na mjesečnim sastancima volontera, supervizijskim sastancima, edukacijama i evaluacijama;
- pridržavanje normi određenih *Etičkim kodeksom volontera* i *Statutom Udruge za podršku žrtvama i svjedocima*;

D. Rekrutacija, selekcija i edukacija volontera

Metodologija:

- voditelji podružnica Udruge šalju obavijest lokalnim volonterskim centrima o potrebi za novim volonterima,
- voditelji podružnica organiziraju prezentacije rada Odjela i Udruge na lokalnim fakultetima,
- voditelji podružnica i zaposlenici Odjela zajedno održavaju predavanje,
- voditelji podružnica prikupljaju prijave za volontiranje,
- voditelji podružnica u dogovoru sa zaposlenicima Odjela dogovaraju termine za intervjue sa zainteresiranim kandidatima,
- voditelji podružnica obavještavaju potencijalne volontere o terminu intervjua,
- zaposlenici Odjela i voditelji podružnice obavljaju intervjue sa kandidatima,
- voditelji podružnica vode zapisnik o intervjuu,
- zaposlenici Odjela izabiru nove volontere, voditelji podružnica šalju obavijesti kandidatima.

Uzimajući u obzir sve potrebe svjedoka i žrtava, a s obzirom na brojnost sudskih postupaka te imajući u vidu da su pred pojedinim sudovima u tijeku sudski postupci s uključenim velikim brojem svjedoka i žrtava, članovi Udruge i djelatnici Odjela za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama održavaju redovite prezentacije u različitim institucijama i organizacijama sa svrhom regrutacije novih volontera. Nakon održane prezentacije zainteresiranim potencijalnim volonterima dijele se obrasci za prijavu volontera na temelju kojih se volonteri naknadno javljaju Udruzi ili Odjelu kako bi ih se pozvalo na intervju.

Obrazac za prijavu može se ispuniti i na web stranici Ministarstva pravosuđa - www.pravosudje.hr, web stranici Udruge - www.pzs.hr ili osobnim dolaskom u Odjel za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama pri županijskom sudu prema mjestu stanovanja potencijalnog volontera.

Intervju je inicijalni razgovor volontera s djelatnicima Odjela za organiziranje i pružanje podrške i članovima Udruge u svrhu provjeravanja osobina i motiva volontera. Volonter na intervju treba donijeti uvjerenje o nekažnjavanju. Tijekom intervjua ocjenjuje se karakter potencijalnog volontera te mu se pojašnjavaju pravila službe, raspored i način rada Odjela. Intervju je strukturiran i provodi se prema unaprijed pripremljenim pitanjima. Nakon intervjua volonteru se još jednom detaljnije pojašnjava njegova uloga i upoznaje ga se da može odustati od kandidature u bilo kojoj fazi selekcijskog postupka. Takvo pravo zadržavaju i

Udruga i djelatnici Odjela ako uvide da tijekom probnog volontiranja ova vrsta volontiranja nije prikladna za potencijalnog volontera.

Osnovna obuka budućih volontera se priprema u dogovoru sa Udrugom, Samostalnim sektorom za podršku žrtvama i svjedocima Ministarstva pravosuđa te Odjelima za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama pri određenom županijskom sudu.

Obuka volontera traje dva ili više dana, ovisno o raspoloživom vremenu, prostoru i veličini grupe, a sadržaj obuke sastoji se od praktičnog, pravnog i psihološkog dijela.

Prvi dan se prezentira rad volontera na sudu, očekivanja od volontera, objašnjava se zbog čega je ovaj način volontiranja specifičan i prezentira im se zakonodavni okvir pružanja podrške. Također, pojašnjava se koliko je bitno da volonteri ne smiju djelovati izvan pravnog okvira pružanja podrške.

Drugi dan obuke sastoji se u objašnjavanju psiholoških aspekata i socijalnih vještina rada sa svjedocima i žrtvama te mogućih reakcija žrtava i svjedoka, koje mogu biti vrlo različite, ovisno od proživljenog događaja. U ovom dijelu obuke jasno se prezentira koliko volonteri moraju biti spretni, jakih osobnih karakternih crta i snalažljivi u određenoj situaciji, pri tom cijelo vrijeme poštujući postavljena pravila i zadani pravni okvir u kojemu mogu djelovati.

Nakon održane osnovne obuke, a tijekom slijedeća tri mjeseca, potencijalni volonteri odrađuju **probni rad** s djelatnicima Odjela ili s volonterima koji volontiraju na sudu dulje od godinu dana. Tada imaju mogućnost, uz nadzor djelatnika Odjela ili iskusnijeg volontera, riješiti sve nejasnoće koje im se pojavljuju tijekom pružanja podrške svjedocima i žrtvama. Kada djelatnici Odjela ocijene da je potencijalni volonter spreman samostalno pružati podršku svjedocima i žrtvama, volonter pruža podršku, a djelatnik Odjela ili iskusniji volonter promatra njegov rad. Volonter će o svakoj svojoj eventualnoj neugodnosti, nesigurnosti ili želji da ne prisustvuje raspravama pojedinih kaznenih djela obavijestiti službenika Odjela.

Po završetku probnog rada, volonter će prisustvovati **evaluacijskom sastanku** te će potpisati **Ugovor o volontiranju** koji se sklapa između pojedinog volontera i Udruge za podršku žrtvama i svjedocima. Nakon toga volonteri dobivaju volonterske iskaznice i volonterske knjižice. Potpisivanjem Ugovora volonter se obvezuje na postupanje u skladu sa *Statutom Udruge za podršku žrtvama i svjedocima* i ostalim propisima.

Metodologija Nacionalnog pozivnog centra:

- koordinatori Nacionalnog pozivnog centra šalju obavijest lokalnom volonterskom centru o potrebi za novim volonterima,
- koordinatori organiziraju i provode prezentacije rada Udruge i Nacionalnog pozivnog, centra na lokalnim fakultetima,
- koordinatori prikupljaju prijave za volontiranje,
- koordinatori dogovaraju termine za intervjuje sa zainteresiranim kandidatima,
- koordinatori uz pomoć volontera mentora obavljaju intervjuje s kandidatima,
- mentori vode zapisnik o intervjuu,
- koordinatori izabiru nove volontere i šalju obavijesti kandidatima.

Nakon održane prezentacije zainteresiranim potencijalnim volonterima dijele se obrasci za prijavu volontera na temelju kojih se volonteri naknadno javljaju Udruzi ili Pozivni centar kako bi ih se pozvalo na intervju.

Obrazac za prijavu može se ispuniti i na web stranici Udruge - www.pzs.hr ili osobnim dolaskom u Pozivni centar.

Intervju je inicijalni razgovor volontera s koordinatorom u svrhu provjeravanja osobina i motiva volontera. Tijekom intervjuja ocjenjuje se karakter potencijalnog volontera te mu se pojašnjavaju pravila službe, raspored i način rada Nacionalnog pozivnog centra. Intervju je strukturiran i provodi se prema unaprijed pripremljenim pitanjima, ali ovisno o kandidatu koordinatori postavljaju potpitanja koja nisu dio pripremljenih. Po završetku intervjuja, kandidatu se otvara mogućnost da pita koordinatora sve što mu nije jasno.

Prvi sastanak novih volontera je sastanak na kojem se volonteri međusobno upoznaju, a koordinator ih upoznaje s pravilima volontiranja u Nacionalnom pozivnom centru, o koracima osnovne obuke za rad na linijama te posebnu pažnju pridaje motivaciji volontera. Od volontera se na sastanku također traži donošenje uvjerenja o nekažnjavanju po sljedećem dolasku u pozivni centar.

Osnovnu obuku volontera provode i organiziraju djelatnici Udruge uz pomoć volontera mentora. Obuka se sastoji od praktičnog, psihološkog i pravnog dijela.

Praktični dio obuke obuhvaća učenje rada na CRM sustavu i pretraživanje baze podataka, slušanje oglednih poziva i simulacija poziva s kolegama volonterima pod nadzorom mentora (koji su prethodno prošli posebnu edukaciju za mentorstvo) ili koordinatora. Praktični se dio sastoji od 3 individualna tjedna dolaska u pozivni centar.

Psihološku obuku provodi djelatnik/ica Udruge koji/a kroz cjelodnevno predavanje upoznaje volontere s položajem i potrebama žrtava i svjedoka te s osnovama telefonskog savjetovanja. Predavanje prati radionica u kojoj volonteri simulirajući pozive vježbaju komunikacijske vještine. Posebna se pažnja posvećuje komunikaciji s postojećim tipovima pozivatelja i poziva – testirajući, kronični, suicidalni, žrtve silovanja itd.

Pravni dio obuke sastoji se od prezentacije zakonodavnog okvir pružanja podrške. Također, pojašnjava se koliko je bitno da volonteri ne smiju djelovati izvan pravnog okvira pružanja podrške. upoznaje se volontere s najčešćim propisima i praktičnom primjerima s kojim se volonteri susreću.

Nakon održane osnovne obuke, a tijekom sljedeća tri dolaska volontera, potencijalni volonteri odrađuju **probni rad** s koordinatorom Pozivnog centra i mentorom kojeg odredi koordinator. u tom vremenu volonteri imaju mogućnost, uz nadzor koordinatora i mentora djelatnika, riješiti sve nejasnoće koje im se pojavljuju tijekom pružanja podrške svjedocima i žrtvama u Pozivnom centru. Nakon što je koordinator ocijenio da je potencijalni volonter spreman samostalno pružati podršku svjedocima i žrtvama na liniji, volonter postaje samostalan a koordinator promatra njegov rad. Volonter će o svakoj svojoj eventualnoj neugodnosti, nesigurnosti obavijestiti koordinatora Pozivnog centra.

Po završetku probnog rada, volonter će prisustvovati **evaluacijskom sastanku** te će potpisati **Ugovor o volontiranju** koji se sklapa između pojedinog volontera i Udruge za podršku žrtvama i svjedocima. Nakon toga volonteri dobivaju volonterske iskaznice i volonterske knjižice. Potpisivanjem Ugovora volonter se obvezuje na postupanje u skladu sa *Statutom Udruge za podršku žrtvama i svjedocima* i ostalim propisima.

Opisana obuka i evaluacija prosječno traju nešto više od mjesec dana, naravno, ovisno o volonteru. **Nakon godinu dana volontiranja** u Nacionalnom pozivnom centru, redovnog sudjelovanja na sastancima i edukacijama, volonteru se dodjeljuje potvrda o volonterskom angažmanu te preporuka za posao.

V. SUBJEKTI KAZNENOG POSTUPKA I ZNAČENJE POJEDINIH ZAKONSKIH IZRAZA

Suci profesionalci – diplomirani pravnici kojima je obavljanje sudačke dužnosti glavno, u pravilu i jedino zanimanje od kojega ostvaruju svoju plaću.

Suci porotnici - laici, građani koji se pored svoga zanimanja samo povremeno pozivaju radi obavljanja sudačke dužnosti u sastavu sudskog vijeća na temelju ZKP-a.

Sastav sudskog vijeća

Za suđenje u konkretnom kaznenom postupku može biti nadležan sudac pojedinac ili sudsko vijeće. Sudsko vijeće može biti sastavljeno od suca profesionalca (jednog ili više) i sudaca porotnika. Sudsko vijeće uvijek ima neparan broj članova. Sudskim vijećem predsjedava predsjednik vijeća koji ujedno vodi glavnu raspravu.

Općinski sudovi sude u vijećima sastavljenim od jednog suca i dva suca porotnika, osim ako drukčije nije propisano zakonom.

Županijski sudovi sude u prvom stupnju u vijećima sastavljenima od jednog suca i dva suca porotnika, a u vijećima od dva suca i tri suca porotnika za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora, osim ako drukčije nije propisano zakonom. U vijeću sastavljenom od tri suca županijski sudovi odlučuju o žalbama protiv odluka općinskih sudova. U vijeću sastavljenom od tri suca županijski sudovi donose odluke izvan rasprave te odlučuju o drugim pitanjima, osim ako drukčije nije propisano zakonom.

Općinski sudovi su nadležni suditi u prvom stupnju za kaznena djela za koja je zakonom propisana kao glavna kazna novčana kazna ili kazna zatvora do dvanaest godina, osim ako zakonom nije drukčije propisano.

Za kaznena djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina sudi sudac općinskog suda kao sudac pojedinac.

Županijski sudovi su nadležni suditi u prvom stupnju za kaznena djela za koja je zakonom propisana kazna zatvora preko dvanaest godina ili dugotrajni zatvor te za kaznena djela za koja je posebnim zakonom propisana nadležnost županijskog suda.

Tužitelj je ovlašten za pokretanje kaznenog postupka i progon počinitelja kaznenog djela kada smatra da postoje dokazi da je neka osoba počinila određeno kazneno djelo i da ne postoje zakonske zapreke za progon te osobe. Na tužitelju je teret dokazivanja u kaznenom postupku, što znači da je dužan iznositi i dokazivati odlučne činjenice.

Tužitelj u kaznenom postupku može biti:

- državni odvjetnik,
- privatni tužitelj,
- oštećenik kao tužitelj (supsidijarni tužitelj)

Državni odvjetnik

Temeljna ovlast i glavna dužnost državnog odvjetnika je progon počinitelja kaznenih djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti.

U predmetima kaznenih djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti državni odvjetnik ima ovlast i dužnost:

- poduzimanja potrebnih radnji radi otkrivanja kaznenih djela i pronalaženja počinitelja,
- poduzimanja izvida kaznenih djela, nalaganja i nadzora provođenja pojedinih izvida radi prikupljanja podataka važnih za pokretanje istrage,
- odlučivanja o odbacivanju kaznene prijave, odgodi i odustajanju od kaznenog progona,
- pokretanja i vođenja istrage,
- provođenja i nadzora provođenja dokaznih radnji,
- podizanja i zastupanja optužnice, te predlaganja izdavanja kaznenog naloga pred nadležnim sudom,
- sporazumijevanja s okrivljenikom o priznanju krivnje i kazni
- predlaganja i izvođenja dokaza na raspravi,
- podnošenja žalbi protiv nepravomoćnih sudskih odluka i izvanrednih pravnih lijekova protiv pravomoćnih sudskih odluka,
- poduzimanja potrebnih radnji, te nalaganja i nadzora izvida radi utvrđivanja i pronalaženja imovine stečene kaznenim djelom, predlaganja mjera osiguranja i predlaganja oduzimanja imovinske koristi,
- sudjelovanja u postupku povodom zahtjeva za sudsku zaštitu protiv odluke ili radnje tijela uprave nadležnog za izvršenje kazne ili mjere oduzimanja slobode izrečene pravomoćnom presudom u kaznenom postupku,
- donošenja odluka i poduzimanja drugih mjera predviđenih zakonom.

Oštećenik kao tužitelj

Oštećenik kao tužitelj je tužitelj koji je preuzeo progon od državnog odvjetnika koji nije pokrenuo kazneni progon ili je odustao od kaznenog progona.

Kada državni odvjetnik utvrdi da nema osnova za progon za kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti ili kad utvrdi da nema osnova za progon protiv neke od prijavljenih osoba, dužan je u roku od osam dana o tome izvijestiti oštećenika i uputiti ga da može sam poduzeti progon. Tako će postupiti i sud ako je donio rješenje o obustavi postupka zbog odustajanja državnog odvjetnika od progona u drugim slučajevima. Kada državni odvjetnik, odnosno sud obavještava oštećenika da može poduzeti ili nastaviti progon, dostavit će mu i naputak koje radnje može poduzeti radi ostvarivanja toga prava te mu u tu svrhu omogućiti uvid u spis.

Oštećenik ima pravo poduzeti, odnosno nastaviti progon u roku od osam dana od primitka navedene obavijesti.

Oštećenik koji nije upoznat da državni odvjetnik nije poduzeo progon ili da je odustao od progona može svoju izjavu da nastavlja postupak dati pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana kad je doneseno rješenje o obustavi postupka, odnosno šest mjeseci od dana kad je državni odvjetnik odbacio prijavu.

Ako oštećenik umre u tijeku postupka, njegov bračni, izvanbračni drug, djeca, roditelji, posvojenici, posvojitelji, braća i sestre mogu u roku od tri mjeseca od dana njegove smrti dati izjavu da nastavljaju postupak.

Privatni tužitelj

Privatni tužitelj je tužitelj koji je podnio privatnu tužbu radi progona kaznenih djela za koja se progona po privatnoj tužbi. Za kaznena djela za koja se progona po privatnoj tužbi, tužba se mora podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja. Privatna tužba podnosi se nadležnom sudu. Privatni tužitelj može svojom izjavom sudu odustati od privatne tužbe do završetka rasprave. U tom slučaju on gubi pravo da ponovno podnese privatnu tužbu za to kazneno djelo. Privatni

tužitelj ima ista prava koja ima državni odvjetnik, osim prava koja državnom odvjetniku pripadaju kao državnom tijelu.

Kada je oštećenik podnio kaznenu prijavu ili prijedlog za progon, a u tijeku postupka se utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po privatnoj tužbi, prijava, odnosno prijedlog smatra se kao pravovremena privatna tužba ako su podneseni u roku propisanom za privatnu tužbu.

Branitelj je stručna osoba koja pomaže okrivljeniku u kaznenom postupku prilikom pripreme i sastavljanja obrane. Njegov je zadatak poduzimati radnje u korist okrivljenika te štiti njegova prava i interese.

Okrivljenik može imati branitelja prije početka i tijekom cijelog kaznenog postupka te postupka po izvanrednim pravnim lijekovima u skladu sa ZKP-om, kao i u postupku izvršenja kazne, mjera upozorenja ili sigurnosnih mjera sukladno posebnim propisima. Okrivljenika se odmah po uhićenju ili poduzimanju druge radnje za koju to predviđa ZKP, mora poučiti da ima pravo uzeti branitelja i da branitelj može biti prisutan njegovu ispitivanju.

Za branitelja se može uzeti samo odvjetnik, a odvjetnika može zamijeniti odvjetnički vježbenik s položenim pravosudnim ispitom u postupku pred općinskim sudom za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina. Pred županijskim sudom branitelj može biti samo odvjetnik. U postupku za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora branitelj po službenoj dužnosti ili na teret proračunskih sredstava može biti samo odvjetnik koji ima praksu od najmanje osam godina kao odvjetnik ili kao dužnosnik u pravosudnom tijelu.

Okrivljenik mora imati branitelja:

- ako je nijem, gluhi, slijep, gluhoslijep ili nesposoban da se sam brani, od prvog ispitivanja do pravomoćnog dovršetka kaznenog postupka,
- ako se postupak vodi zbog kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora teža od dvanaest godina, od prvog ispitivanja ili dostave rješenja o provođenju istrage do pravomoćnog dovršetka kaznenog postupka, a za kaznena djela za koja je izrečena kazna dugotrajnog zatvora i za postupak po izvanrednim pravnim lijekovima,
- od donošenja odluke kojom je protiv njega određen pritvor ili istražni zatvor,
- za vrijeme trajanja postupka za kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti ako mu je oduzeta sloboda ili se nalazi na izdržavanju kazne zatvora u drugom predmetu,
- u vrijeme dostave optužnice zbog kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od deset godina ili teža, do pravomoćnog okončanja postupka,
- od donošenja rješenja o suđenju u odsutnosti, za vrijeme dok je odsutan,
- tijekom rasprave koja se održava u odsutnosti,
- ako je ostao bez branitelja jer je rješenjem uskraćeno pravo branitelja na radnju ili zastupanje,
- od donošenja rješenja o provođenju istrage u postupku prema okrivljeniku s duševnim smetnjama,
- tijekom pregovora o uvjetima priznavanja krivnje, sporazumijevanja o kazni i potpisivanja izjave za donošenje presude na temelju sporazuma,
- u drugim slučajevima koje propisuje Zakon.

Žrtva kaznenog djela je osoba koja zbog počinjenja kaznenog djela trpi fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda.

Oštećenik je žrtva i druga osoba, ako je njihovo osobno ili imovinsko pravo povrijeđeno ili ugroženo kaznenim djelom, a sudjeluje u svojstvu oštećenika u kaznenom postupku.

O pravima žrtve i oštećenika biti će više govora u nastavku Priručnika.

Svjedok

Kao svjedoci pozivaju se osobe za koje je vjerojatno da mogu dati obavijesti o kaznenom djelu, počinitelju i o drugim važnim okolnostima. Oštećenik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj mogu se ispitati kao svjedoci. Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu, a ako ZKP-om nije drukčije propisano, obvezna je i svjedočiti.

O pravnom položaju i pravima svjedoka biti će više govora u nastavku Priručnika.

Vještak je osoba koja raspolaže stručnim znanjem koje je potrebno radi utvrđivanja ili ocjene neke važnije činjenice, npr. prometni vještak, psihijatar i sl.

Ako nije drukčije propisano, **pojedini izrazi u ZKP-u imaju slijedeće značenje:**

Osumnjičenik je osoba protiv koje je podnesena kaznena prijava ili se provode izvidi ili je provedena hitna dokazna radnja.

Okrivljenik je osoba protiv koje je doneseno rješenje o provođenju istrage ili osoba koja je obaviještena o provođenju dokaznih radnji, osoba protiv koje je podnesena privatna tužba i osoba protiv koje je presudom izdan kazneni nalog.

Optuženik je osoba protiv koje je optužnica potvrđena ili je povodom privatne tužbe određena rasprava.

Osuđenik je osoba za koju je pravomoćnom presudom utvrđeno da je kriva za određeno kazneno djelo.

Uhićenje je prisilno zadržavanje neke osobe pod sumnjom da je počinila kazneno djelo, a uhićenik je osoba prema kojoj je primijenjena mjera uhićenja.

Pritvorenik je osoba protiv koje se primjenjuje mjera pritvora.

Zatvorenik je osoba protiv koje se primjenjuje mjera istražnog zatvora.

Stranke su tužitelj i okrivljenik.

Opunomoćenik je odvjetnik kojega može, u zakonom određenim slučajevima, zamijeniti odvjetnički vježbenik.

VI. ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU

Što treba znati o kaznenom postupku?

Kaznena prijava

Svatko je dužan prijaviti kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, koje mu je dojavljeno ili za koje je saznao. Podnoseći prijavu, tijela državne vlasti i pravne osobe navest će dokaze koji su im poznati i poduzeti sve da bi se sačuvali tragovi kaznenog djela, predmeti na kojima je ili kojima je počinjeno djelo te drugi dokazi. Prijava se podnosi nadležnom državnom odvjetniku pisano, usmeno ili drugim sredstvom.

Odbačaj kaznene prijave

Nakon ispitivanja prijave državni odvjetnik odbacit će prijavu obrazloženim rješenjem ako iz same prijave proistječe:

- da prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progona po službenoj dužnosti,
- da je nastupila zastara ili je djelo obuhvaćeno amnestijom, pomilovanjem, ili je već pravomoćno presuđeno ili postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon,
- ako postoje okolnosti koje isključuju krivnju,
- ako nema osnovane sumnje da je osumnjičenik počinio prijavljeno kazneno djelo,
- ako podaci u prijavi upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna.

Državni odvjetnik je dužan donijeti odluku o kaznenoj prijavi u roku od šest mjeseci od dana upisa prijave u upisnik kaznenih prijava i o tome obavijestiti podnositelja prijave uz navođenje kratkih razloga te odluke.

Odbačaj kaznene prijave prema načelu svrhovitosti

Osim kad mu je to dopušteno prema posebnom zakonu, državni odvjetnik može rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progona po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako je:

- s obzirom na okolnosti vjerojatno da će u kaznenom postupku okrivljenik biti oslobođen od kazne,
- protiv okrivljenika u tijeku izvršenje kazne, a pokretanje kaznenog postupka za drugo kazneno djelo nema svrhe s obzirom na težinu, narav djela i pobude iz kojih je ono počinjeno, te na rezultate koje je kazna ili druga mjera ostvarila na počinitelja da ubuduće ne čini kaznena djela,
- okrivljenik izručen ili predan stranoj državi ili međunarodnom kaznenom sudu radi provođenja postupka za drugo kazneno djelo,
- okrivljenik prijavljen za više kaznenih djela kojima je ostvario bića dvaju ili više kaznenih djela, ali je svrhovito da se počinitelj osudi samo za jedno, jer pokretanje kaznenog postupka za druga kaznena djela ne bi imalo bitnog utjecaja na izricanje kazne ili drugih mjera prema počinitelju.

Uvjetna odgoda ili odustanak od kaznenog progona

Državni odvjetnik može, nakon prethodno pribavljene suglasnosti žrtve ili oštećenika, rješenjem uvjetno odgoditi ili odustati od kaznenog progona, iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako osumnjičenik odnosno okrivljenik preuzme obvezu:

- izvršenja kakve činidbe u svrhu popravljavanja ili naknade štete prouzročene kaznenim djelom,
- uplate određene svote u korist javne ustanove, u humanitarne ili karitativne svrhe,
- isplate dospjelog zakonskog uzdržavanja i urednog plaćanja dospjelih obveza,
- obavljanja rada za opće dobro na slobodi,
- podvrgavanja liječenju ili odvikavanju od droge ili drugih ovisnosti sukladno posebnim propisima,
- podvrgavanja psihosocijalnoj terapiji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja bez napuštanja obiteljske zajednice ili uz pristanak osumnjičenika na napuštanje obiteljske zajednice za vrijeme trajanja terapije.

Državni odvjetnik će u rješenju odrediti rok u kojem osumnjičenik odnosno okrivljenik mora ispuniti preuzete obveze, a koji ne smije prelaziti godinu dana.

Izvidi kaznenih djela

Državni odvjetnik može, u svrhu prikupljanja potrebnih obavijesti provoditi izvide i pozivati osobe. Postupanje tijekom izvida je tajno. Tijelo koje poduzima radnju upozorit će osobe koje u njoj sudjeluju da je odavanje tajne kazneno djelo. U pozivu se mora naznačiti razlog pozivanja.

Pokretanje, tijek i okončanje istrage

Istraga se, u pravilu provodi za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina, a istraga se mora provesti ako postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora teža od petnaest godina ili kazna dugotrajnog zatvora, te ako postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti.

U istrazi će se prikupiti dokazi i podaci potrebni da bi se moglo odlučiti hoće li se podignuti optužnica ili obustaviti postupak, te dokazi za koje postoji opasnost da se neće moći ponoviti na raspravi ili bi njihovo izvođenje bilo otežano.

Državni odvjetnik donosi rješenje o provođenju istrage protiv određene osobe kad postoji osnovana sumnja da je počinila kazneno djelo za koje se provodi istraga, a ne postoje zakonske smetnje za kazneni progon te osobe. Rješenje o provođenju istrage mora sadržavati naziv tijela, ime, prezime i svojstvo službene osobe koja je donijela odnosno osoba koja je donijela rješenje, ime i prezime okrivljenika te identifikacijski broj građana, kazneno djelo koje je predmet postupka, datum donošenja rješenja, opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela, te kratko obrazloženje okolnosti iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo. Kad je donio rješenje o provođenju istrage državni odvjetnik može podnijeti sucu istrage obrazloženi prijedlog da se protiv okrivljenika odredi istražni zatvor ili da se poduzmu druge mjere neophodne za djelotvorno vođenje kaznenog postupka i zaštitu osoba.

Protiv rješenja o provođenju istrage okrivljenik ima pravo žalbe sucu istrage u roku od osam dana od dana primitka rješenja. Žalba se podnosi državnom odvjetniku koji ju je dužan odmah, zajedno sa spisom predmeta, dostaviti sucu istrage. Sudac istrage dužan je odlučiti o žalbi okrivljenika u roku od osam dana od dana primitka žalbe i spisa predmeta. Ako sudac

istrage u tom roku ne odluči o žalbi okrivljenika, državni odvjetnik ovlašten je nastaviti s provođenjem istrage.

Oštećenik može državnom odvjetniku podnositi prijedloge da se istraga dopuni i druge prijedloge radi ostvarivanja prava propisanih zakonom, te sudjelovati u radnjama u istrazi kad je to propisano zakonom i ostvarivati sva prava koja ima kao oštećenik.

Državni odvjetnik ili sudac istrage završava istragu kad su provedene radnje propisane u ZKP-u, a stanje stvari je u istrazi dovoljno razjašnjeno da se može podignuti optužnica ili obustaviti postupak. Završetak istrage upisuje se u upisnik kaznenih prijavi te se o tome obavještava okrivljenik i oštećenik.

Okrivljenik i oštećenik mogu se tijekom istrage obratiti pritužbom višem državnom odvjetniku zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage. Viši državni odvjetnik ispitat će navode u pritužbi, a ako je podnositelj zahtijevao, obavijestit će ga o tome što je poduzeto.

Nakon završene istrage ili istraživanja državni odvjetnik je dužan u roku od petnaest dana od dana upisa završetka istrage ili istraživanja u upisnik kaznenih prijavi podignuti optužnicu ili obustaviti istragu odnosno odbaciti kaznenu prijavu. U složenim predmetima taj rok iznosi trideset dana. Viši državni odvjetnik može rok za podizanje optužnice produljiti na prijedlog državnog odvjetnika za najviše petnaest dana, a u složenim predmetima za najviše trideset dana.

Istraga je nejavna. Okrivljenik mora biti ispitan prije okončanja istrage. Okrivljenika ispituje državni odvjetnik ili po njegovu nalogu istražitelj. Ispitivanje okrivljenika se provodi u prostorijama državnog odvjetnika ili istražitelja.

Dokazno ročište

Dokazno ročište provodi sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika, oštećenika kao tužitelja ili okrivljenika, a provesti će se ako:

- je potrebno kao svjedoka ispitati dijete, svjedoke koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja ili invaliditeta ne mogu odazvati pozivu suda te svjedoka čije se ispitivanje treba provesti prema međunarodnom ugovoru
- je potrebno kao svjedoka ispitati osobu s kojom je okrivljenik u braku ili izvanbračnoj zajednici, srodnike okrivljenika u ravnoj lozi, srodnike u pobočnoj lozi do trećega stupnja zaključno te srodnike po tazbini do drugoga stupnja zaključno te posvojenika i posvojitelja okrivljenika, ako postoji bojazan da na raspravi neće iskazivati;
- svjedok neće moći biti ispitan na raspravi;
- je svjedok izložen utjecaju koji dovodi u pitanje istinitost iskaza;
- se drugi dokaz neće moći kasnije izvesti.

Sudac istrage, ako prihvati prijedlog za održavanje dokaznog ročišta, u roku od četrdeset i osam sati nalogom određuje vrijeme i mjesto održavanja dokaznog ročišta, poziva državnog odvjetnika, okrivljenika i njegova branitelja, te oštećenika i druge osobe, osim ako nije drukčije propisano.

Državni odvjetnik mora prisustvovati dokaznom ročištu ako je on predložio to ročište, a mogu mu prisustvovati i okrivljenik, oštećenik kao tužitelj, branitelj i oštećenik, osim ako za radnju koja se provodi nije drukčije propisano. Osobe koje sudjeluju na dokaznom ročištu mogu predložiti sucu istrage da radi razjašnjenja stvari postavi određena pitanja svjedoku ili vještaku. Uz dopuštenje suca istrage mogu postavljati pitanja i neposredno.

Dokazne radnje

Pretraga

Pretraga je istraživanje predmeta pretrage uporabom osjetila i njihovih pomagala, pod uvjetima i na način propisan ZKP-om i drugim propisima. Pretraga doma i drugih prostora, sredstva prijevoza i druge pokretne stvari te osobe poduzima se radi pronalaženja počinitelja kaznenog djela, predmeta ili tragova važnih za kazneni postupak, kad je vjerojatno da se oni nalaze u određenom prostoru, kod određene osobe ili na njezinom tijelu. Propisi o pretrazi ne odnose se na prirodne, javne te napuštene prostore. Pretraga osobe obuhvaća pretraživanje odjeće, obuće, površine tijela, pokretnih stvari koje osoba nosi ili su u njezinom posjedu, sredstva prijevoza kojim se koristi u vrijeme pretrage, te prostora u kojem je osoba zatečena u vrijeme provođenja pretrage, osim doma. Pretraga pokretnih stvari obuhvaća i pretragu računala i s njim povezanih uređaja.

Privremeno oduzimanje predmeta

Predmeti koji se imaju oduzeti prema kaznenom zakonu, ili koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica u postupku, privremeno će se oduzeti i osigurati njihovo čuvanje, a tko drži takve predmete, dužan ih je predati na zahtjev državnog odvjetnika, istražitelja ili policije.

Ispitivanje okrivljenika

Kad se okrivljenik prvi put ispituje, pitat će se za ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko obiteljsko ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, čiji je državljanin, zanimanje, zvanje, zaposlenost i koje je škole završio, osobni identifikacijski broj, obiteljske prilike, ima li vojni čin, je li odlikovan, kakva je imovna stanja, je li, kad i zašto osuđivan, je li i kad izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za drugo kazneno djelo, a ako je maloljetan, tko mu je zakonski zastupnik.

Tijelo koje provodi ispitivanje upitat će okrivljenika prije prvog ispitivanja je li primio pisanu pouku o pravima, a ako jest, uvjerit će se da je okrivljenik pouku razumio. Ako okrivljenik nije primio pisanu pouku o pravima prethodno će mu se ona uručiti, a ako okrivljenik pouku nije razumio, tijelo koje provodi ispitivanje uz uručenje pouke, poučit će okrivljenika o pravima na njemu razumljiv način.

Pouka o pravima okrivljenika mora sadržavati obavijest o tome:

- 1) zašto se okrivljuje i okolnosti iz kojih proizlazi osnovana sumnja protiv njega, ako prethodno nije primio rješenje o provođenju istrage,
- 2) da nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na pitanja,
- 3) da u skladu ima pravo uvida u spis,
- 4) da ima pravo služiti se svojim jezikom, odnosno jezikom koji govori i razumije te pravo na tumača
- 5) da ima pravo uzeti branitelja po vlastitom izboru ili da će mu se kad to predviđa zakon, postaviti branitelj po službenoj dužnosti ili na teret proračunskih sredstava ako prema svom imovinskom stanju ne može podmiriti troškove obrane.

Ispitivanje svjedoka

Kao svjedoci pozivaju se osobe za koje je vjerojatno da mogu dati obavijesti o kaznenom djelu, počinitelju i o drugim važnim okolnostima. Oštećenik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj mogu se ispitati kao svjedoci. Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu, a ako zakonom nije drukčije propisano, obvezna je i svjedočiti.

Prepoznavanje

Prepoznavanje je utvrđivanje istovjetnosti osobe, predmeta, prostora, zvuka, načina kretanja ili drugog obilježja, koje je opažao okrivljenik ili svjedok, koja se utvrđuje usporedbom s

drugom osobom, predmetom, prostorom, zvukom, načinom kretanja ili drugim obilježjem. Predmeti koji mogu poslužiti razjašnjenju stvari će se pokazati okrivljeniku, a prema potrebi svjedocima i vještacima.

Očevid

Očevidom se činjenice u postupku utvrđuju ili razjašnjavaju opažanjem vlastitim osjetilima i njihovim pomagalima.

Uzimanje otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela

Ako je potrebno utvrditi od koga potječu otisci prstiju ili otisci drugih dijelova tijela, na pojedinim predmetima, ti se otisci mogu uzimati od osoba za koje postoji vjerojatnost da su mogle doći u dodir s tim predmetima. Otisci se mogu uzimati i bez privole osobe za koju postoji vjerojatnost da je mogla doći u dodir s pojedinim predmetima.

Vještačenje

Vještačenje se određuje kad za utvrđivanje ili ocjenu neke važne činjenice treba pribaviti nalaz i mišljenje osobe koja raspolaže potrebnim stručnim znanjem ili vještinom.

Dokaz ispravom

Isprave koje služe za utvrđivanje činjenica pribavljaju se i čuvaju odgovarajućom primjenom odredaba ZKP-a vodeći računa da se isprava ne ošteti ili ne uništi i da se njen sadržaj sačuva u neizmijenjenom obliku. Prema potrebi, tijelo koje vodi postupak, nakon odgovarajuće provjere, izradit će presliku isprave, a izvornik će vratiti podnositelju.

Posebne dokazne radnje

Ako se izvidi kaznenih djela ne bi mogli provesti na drugi način ili bi to bilo moguće samo uz nerazmjerne teškoće, na pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika, sudac istrage može protiv osobe za koju postoje osnove sumnje da je sama počinila ili zajedno s drugim osobama sudjelovala u zakonom određenom kaznenom djelu, pisanim, obrazloženim nalogom odrediti posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana, i to:

- 1) nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu,
- 2) presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka,
- 3) ulazak u prostorije radi provođenja nadzora i tehničko snimanje prostorija,
- 4) tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta,
- 5) uporabu prikriivenih istražitelja i pouzdanika,
- 6) simuliranu prodaju i otkup predmeta te simulirano davanje potkupnine i simulirano primanje potkupnine,
- 7) pružanje simuliranih poslovnih usluga ili sklapanje simuliranih pravnih poslova,
- 8) nadzirani prijevoz i isporuku predmeta kaznenog djela.

Podizanje, sadržaj i predaja optužnice

Optužnicu podiže državni odvjetnik nakon što je završena istraga. Državni odvjetnik podiže optužnicu za kaznena djela za koja se ne provodi istraga ako prikupljeni podaci koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnova za podizanje optužnice.

Državni odvjetnik može za određena kaznena djela podignuti optužnicu i bez provođenja istrage ako rezultati provedenih radnji koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnova za podizanje optužnice.

Prije podizanja optužnice okrivljenik mora biti ispitan, osim ako je u optužnici predloženo suđenje u odsutnosti.

Optužnica sadrži:

- 1) ime i prezime okrivljenika s osobnim podacima, kao i podacima o tome nalazi li se i otkad u istražnom zatvoru ili se nalazi na slobodi, a ako je prije podizanja optužnice pušten na slobodu, koliko je proveo u pritvoru i istražnom zatvoru,
- 2) opis djela iz kojeg proistječu zakonska obilježja kaznenog djela, vrijeme i mjesto počinjenja kaznenog djela, predmet na kojemu je i sredstvo kojim je počinjeno kazneno djelo te ostale okolnosti potrebne da se kazneno djelo što točnije odredi,
- 3) zakonski naziv kaznenog djela, s navođenjem odredaba Kaznenog zakona koje se na prijedlog tužitelja imaju primijeniti,
- 4) dokaze na kojima se temelji optužnica,
- 5) obrazloženje u kojem će se opisati stanje stvari.

Optužnica se dostavlja optužnom vijeću nadležnog suda u onoliko primjeraka koliko ima okrivljenika i branitelja i jedan primjerak za sud.

Prethodno ispitivanje i odgovor na optužnicu

Predsjednik optužnog vijeća ispitat će bez odgode, a ako je okrivljenik lišen slobode, u roku od četrdeset i osam sati je li:

- optužnicu podnio ovlašteni tužitelj,
- optužnica podignuta nakon što su ispunjeni zakonski uvjeti,
- optužnica propisno sastavljena,
- se u spisu predmeta nalaze dokazi koji se prema zakonu imaju izdvojiti iz spisa,
- optužnica podignuta u roku.

Propisno sastavljenu optužnicu predsjednik optužnog vijeća dostavlja okrivljeniku koji je na slobodi bez odgode, a ako je lišen slobode u roku od dvadeset četiri sata od okončanja ispitivanja optužnice. Uz optužnicu predsjednik optužnog vijeća dostavlja okrivljeniku pouku o pravu na odgovor, te pouku o pravu na branitelja. Ako okrivljenik ima branitelja optužnica se dostavlja i branitelju. Okrivljenik ima pravo podnijeti pisani odgovor na optužnicu u roku od osam dana od primitka optužnice. Odgovor na optužnicu može podnijeti i branitelj bez posebne okrivljenikove ovlasti, ali ne i protiv njegove volje.

Po proteku roka za odgovor na optužnicu predsjednik optužnog vijeća nalogom određuje dan, sat i mjesto održavanja sjednice optužnog vijeća. Na sjednicu se pozivaju državni odvjetnik, oštećenik, okrivljenik i branitelj ako ga ima. Pozvane osobe će predsjednik optužnog vijeća upozoriti da će se sjednica održati i u njihovoj odsutnosti.

Ako na sjednicu ne dođe državni odvjetnik, okrivljenik ili njegov branitelj, a dostava poziva nije uredno iskazana, sjednica će se odgoditi. Ako na sjednicu ne dođe oštećenik kao tužitelj, iako je uredno pozvan, a ni njegov opunomoćenik, vijeće će rješenjem obustaviti postupak. Sjednici optužnog vijeća mogu prisustvovati samo pozvane osobe.

Državni odvjetnik, ako je prisutan, ukratko iznosi rezultate istrage odnosno istraživanja i dokaze na kojima se zasniva optužnica i koji opravdavaju njezino podizanje. Oštećenik ili njegov opunomoćenik mogu obrazložiti imovinskopравни zahtjev, upozoriti na dokaze o krivnji okrivljenika, te predložiti privremene mjere osiguranja imovinskopravnog zahtjeva.

Okrivljenik i branitelj, ako su prisutni, mogu upozoriti na dokaze koji idu u korist okrivljenika, na moguće propuste u istrazi i tijekom istraživanja i na nezakonite dokaze. U odgovoru se okrivljenik i branitelj mogu očitovati o tome koji dio optužbe osporavaju.

Okrivljenik može dati izjavu da je kriv po svim ili nekim točkama optužbe.

Državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj mogu na navode protivne stranke uzvratiti samo jednom. Državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj izlažu i obrazlažu svoje zaključke služeći se podacima koji su sadržani u spisu.

Odlučivanje o potvrđivanju optužnice

Ako vijeće ustanovi da je optužnica osnovana, donijet će rješenje kojim potvrđuje optužnicu.

Predsjednik vijeća, odmah nakon primitka optužnice i spisa predmeta započinje pripreme za raspravu. Pripreme za raspravu obuhvaćaju održavanje pripremnog ročišta za raspravu, određivanje rasprave i donošenje drugih odluka koje se odnose na upravljanje postupkom.

O ispitivanju svjedoka ili vještaka čije ispitivanje su stranke predložile, a ne mogu doći na raspravu zbog bolesti ili zbog drugih opravdanih razloga odlučuje predsjednik vijeća. Svjedoka ili vještaka ispitat će predsjednik vijeća ili sudac istrage na čijem se području svjedok odnosno vještak nalazi. O vremenu i mjestu ispitivanja obavijestit će se stranke, branitelj i oštećenik.

Pripremno ročište

Pripremno ročište nije javno, a mogu mu prisustvovati samo pozvane osobe.

Na pripremno ročište pozvat će se optuženik, njegov branitelj, tužitelj i oštećenik odnosno njihovi zakonski zastupnici i opunomoćenici, a po potrebi i tumač. U pozivu za pripremno ročište stranke će biti upozorene da na pripremnom ročištu mogu predložiti nove dokaze koji mogu poslužiti za utvrđivanje činjenica. Predsjednik vijeća će prisutnog oštećenika, koji još nije podnio imovinskopravni zahtjev, poučiti da to može učiniti.

Državni odvjetnik izlaže dio optužnice iz kojeg proistječu zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela i navodi dokaze koji potvrđuju optužnicu, a može predložiti izricanje određene kazne i drugih mjera propisanim kaznenim zakonom. Ako je riječ o optužbi oštećenika kao tužitelja predsjednik vijeća može ukratko izložiti njezin sadržaj. Ako je oštećenik prisutan, može podnijeti imovinskopravni zahtjev, a ako nije prisutan, podneseni zahtjev pročitat će predsjednik vijeća.

Predsjednik vijeća uvjerit će se da je optuženik razumio optužnicu i pozvat će ga da se očituje o optužbi. Predsjednik vijeća pozvat će optuženika koji poriče optužbu da on ili njegov branitelj, točno odrede koji dio optužnice poriču i iz kojih razloga.

Predsjednik vijeća pozvat će stranke i oštećenika da obrazlože dokazne prijedloge čije izvođenje predlažu na raspravi. Svaka stranka očitovat će se o prijedlozima suprotne stranke i oštećenika.

Stranke određuju redoslijed dokaza koje namjeravaju izvesti. Predsjednik vijeća može iz opravdanih razloga odrediti drukčiji redoslijed izvođenja dokaza.

Određivanje rasprave

Predsjednik vijeća, prije završetka pripremnog ročišta, nalogom određuje vrijeme i mjesto održavanja rasprave te koji će se svjedoci i vještaci pozvati na raspravu, kao i pribavljanje drugih dokaza.

Na raspravu se pozivaju tužitelj i oštećenik te njihovi zakonski zastupnici i opunomoćenici, optuženik i njegov branitelj, a po potrebi i tumač.

Svjedoke i vještake koje su stranke predložile poziva sud.

Oštećenika koji se ne poziva kao svjedok sud će izvijestiti u pozivu da će se rasprava održati i bez njega, a da će se prijedlog o postavljanju imovinskopravnog zahtjeva pročitati. Oštećenik će se upozoriti i na to da će se, ako ne dođe, smatrati da nije voljan nastaviti kazneni progon ako državni odvjetnik odustane od optužbe.

Oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj upozorit će se u pozivu da će se, ako na raspravu ne dođu, a ne pošalju opunomoćenika, smatrati da su odustali od optužbe.

Javnost rasprave

Rasprava je javna, a mogu joj prisustvovati punoljetne osobe. Osobe koje prisustvuju raspravi, osim pravosudnog policajca, ne smiju nositi oružje ili opasno oruđe.

Vijeće će isključiti javnost za cijelu raspravu ili njezin dio:

- 1) radi zaštite osobe mlađe od osamnaest godina,
- 2) na zahtjev žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode te kaznenog djela trgovanja ljudima, tijekom njezina ispitivanja kao svjedoka.

Od otvaranja zasjedanja pa do završetka rasprave vijeće može u svako doba, po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranaka, ali uvijek nakon njihova ispitivanja, isključiti javnost za cijelu raspravu ili njezin dio ako je to potrebno radi:

- 1) zaštite sigurnosti i obrane Republike Hrvatske,
- 2) zaštite tajne, kojoj bi štetila javna rasprava,
- 3) zaštite javnog reda i mira,
- 4) zaštite osobnog ili obiteljskog života optuženika, žrtve, oštećenika ili drugog sudionika u postupku.

Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, žrtvu, oštećenika, njihove zastupnike i branitelja. Vijeće može dopustiti da raspravi s koje je javnost isključena prisustvuju pojedine službene osobe, znanstveni i javni radnici, osoba od povjerenja, a na zahtjev optuženika može to dopustiti i njegovu bračnom, odnosno izvanbračnom drugu i njegovim bliskim srodnicima.

Predsjednik vijeća upozorit će osobe koje prisustvuju raspravi iz koje je javnost isključena da su dužne kao tajnu čuvati sve ono što su na raspravi saznale i da je odavanje tajne kazneno djelo.

Predsjednik vijeća upravlja raspravom. Njegova je dužnost da se skrbi za svestrano raspravljanje o predmetu i otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne služi razjašnjenju spornih pitanja i utvrđenju činjenica važnih za pravilnost odluka.

Također, dužnost je predsjednika vijeća brinuti se o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu suda. On može odmah nakon otvaranja zasjedanja upozoriti osobe koje prisustvuju raspravi da se pristojno ponašaju i ne ometaju rad suda.

Ako optuženik, branitelj, oštećenik, zakonski zastupnik, opunomoćenik, svjedok, vještak, tumač ili druga osoba ometa red ili se ne pokorava nalogu predsjednika vijeća za održavanje reda, predsjednik vijeća će je opomenuti ili novčano kazniti do 50.000,00 kn. Ako osoba nastavi ometati red i ne pokoravati se nalogu predsjednika vijeća, predsjednik vijeća može naložiti njezino udaljenje iz sudnice.

Optuženik može biti udaljen iz sudnice za određeno vrijeme, a na ponovljeno narušavanje i sve dok traje dokazni postupak. Prije završetka dokaznog postupka predsjednik vijeća pozvat će optuženika i izvijestiti ga o tijeku rasprave. Ako bi optuženik nastavio narušavati red i vrijeđati dostojanstvo suda, predsjednik vijeća ga može ponovno udaljiti iz zasjedanja. U tom slučaju će se rasprava dovršiti bez prisutnosti optuženika, a presudu će mu priopćiti predsjednik ili sudac član vijeća u prisutnosti zapisničara.

Ako je oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj ili njihov zakonski zastupnik udaljen iz sudnice, rasprava će se nastaviti i bez njega, ali će ih sud upozoriti da mogu uzeti opunomoćenika.

U sudnici se, osim za potrebe suda, ne smiju obavljati fotografska, filmska, televizijska i druga snimanja tehničkim uređajima. Iznimno, kada je to značajno zbog javnog interesa, predsjednik višeg suda može odobriti filmsko ili televizijsko, a predsjednik suda fotografsko snimanje.

Pretpostavke za održavanje rasprave

Predsjednik vijeća otvara zasjedanje, objavljuje sastav vijeća i predmet rasprave te utvrđuje jesu li došle sve pozvane osobe, pa ako nisu, provjerava jesu li im pozivi dostavljeni i jesu li svoj izostanak opravdale.

Ako na raspravu, koja je određena na temelju optužnice državnog odvjetnika, ne dođe državni odvjetnik ili osoba koja ga zamjenjuje, rasprava će se odgoditi. O razlozima odgode obavijestit će se viši državni odvjetnik.

Ako na raspravu ne dođe oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj, iako su uredno pozvani, a ni njihov opunomoćenik, vijeće će rješenjem obustaviti postupak.

Ako je optuženik uredno pozvan, a ne dođe na raspravu niti svoj izostanak opravda, predsjednik vijeća će naložiti da se prisilno dovede. Ako se dovođenje ne bi moglo odmah obaviti, predsjednik vijeća će odlučiti da se rasprava odgodi i naložiti da se optuženik na iduću raspravu prisilno dovede.

Kada zbog nedolaska optuženika ili njegovog branitelja ne postoje uvjeti za održavanje rasprave, predsjednik vijeća može odrediti da se prisutni svjedok ili vještak ispita i bez vođenja rasprave ako se tome optužba i obrana ne protive.

Ako svjedok ili vještak, unatoč urednom pozivu neopravdano izostane s rasprave, predsjednik vijeća će naložiti da se na iduću raspravu prisilno dovede i kazniti svjedoka novčanom kaznom do 50.000,00 kuna. Vijeće može u opravdanom slučaju opozvati odluku o kazni.

Rasprava može početi i bez prisutnosti pozvanog svjedoka ili vještaka. U tom će slučaju vijeće tijekom rasprave odlučiti treba li zbog odsutnosti svjedoka ili vještaka raspravu prekinuti ili odgoditi. Rasprava koja je odgođena mora iznova započeti ako se izmijenio sastav vijeća. Ako se rasprava koja je bila odgođena drži pred istim vijećem, ona će se nastaviti, a predsjednik vijeća ukratko će iznijeti tijek prijašnje rasprave, ali u tom slučaju vijeće može odrediti da rasprava počne iznova.

Rasprava mora iznova početi i svi se dokazi moraju ponovno izvesti ako se rasprava drži pred drugim predsjednikom vijeća. Isto vrijedi i u slučaju ako je odgoda trajala dulje od tri mjeseca.

Početak rasprave i uvodni govori stranaka

Nakon što se utvrdi optuženikova istovjetnost, predsjednik vijeća uputit će svjedoke i vještake na mjesto koje je za njih određeno, gdje će pričekati dok ne budu pozvani radi ispitivanja.

Predsjednik vijeća će poduzeti prikladne mjere za zaštitu žrtve od utjecaja drugih osoba (prostorna izdvojenost prije ispitivanja i slično).

Ako ih ima više, svi optuženici ostaju u sudnici tijekom cijele rasprave.

Ako se oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj imaju ispitati kao svjedoci, neće se udaljiti iz zasjedanja.

Rasprava započinje čitanjem optužnice.

Nakon očitovanja optuženika o optužnici i imovinskopravnom zahtjevu predsjednik vijeća poziva stranke da održe uvodne govore. Prvo govori tužitelj, a nakon njega branitelj, odnosno optuženik. Oštećenik može nakon govora tužitelja iznijeti i obrazložiti imovinskopravni zahtjev. Branitelj može izjaviti da će svoj govor održati nakon izvođenja dokaza koje je predložio tužitelj.

U svojim govorima stranke mogu iznijeti koje odlučne činjenice namjeravaju dokazivati, izložiti dokaze koje će izvesti, odrediti pravna pitanja o kojima će raspravljati odnosno koje sporne činjenice zahtijevaju razjašnjenje potrebno da bi se utvrdilo činjenično stanje važno za odluku. U uvodnom govoru tužitelj ne smije iznositi činjenice ranije osuđivanosti optuženika. Stranka se u uvodnom govoru ne može izjašnjavati o navodima i ponuđenim dokazima protivne stranke.

Optuženika koji se očitovao da se u odnosu na sve točke optužbe smatra krivim, predsjednik vijeća uputit će da može odmah iskazivati o svim okolnostima koje ga terete i iznijeti sve činjenice koje mu idu u korist te se prelazi na ispitivanje optuženika.

Ako se optuženik očituje da se u odnosu na sve ili pojedine točke optužbe ne smatra krivim, ispitat će se na završetku dokaznog postupka, osim ako on drukčije zahtijeva.

Dokazni postupak

Dokazivanje obuhvaća sve činjenice za koje sud i stranke smatraju da su važne za pravilno presuđenje.

Stranke imaju pravo predlagati svjedoke i vještake te izvoditi dokaze. Stranke predlažu redoslijed dokaza koje namjeravaju izvesti. Predsjednik vijeća može iz opravdanih razloga odrediti drukčiji redoslijed izvođenja dokaza.

Ako pripremno ročište nije održano, predsjednik vijeća pozvat će stranke i oštećenika da obrazlože dokazne prijedloge koje namjeravaju izvesti na raspravi. Svaka stranka očitovat će se o prijedlozima suprotne stranke i oštećenika.

Vijeće može odlučiti da se izvedu dokazi koji nisu predloženi ili od kojih je predlagatelj odustao.

Općepoznate činjenice ne treba utvrđivati. Ne može se predlagati da se utvrđuju činjenice čije postojanje zakon pretpostavlja u korist optuženika, ali se može dokazivati njihovo nepostojanje.

Dokazi se na raspravi izvode sljedećim redom:

- 1) dokazi optužbe,
- 2) dokazi obrane,
- 3) dokazi optužbe kojima se pobijaju navodi obrane,
- 4) dokazi obrane kao odgovor na pobijanje,
- 5) dokazi suda.

Ako se oštećenik koji je prisutan treba ispitati kao svjedok, njegovo će se ispitivanje obaviti prije ispitivanja ostalih svjedoka.

Tijekom iznošenja iskaza svjedoka ili izlaganja nalaza i mišljenja vještaka, svjedoku ili vještaku neposredno postavljaju pitanja stranke te predsjednik i članovi sudskog vijeća. Ako se drukčije ne dogovore, najprije postavlja pitanje stranka koja je predložila izvođenje tog

dokaza, a zatim protustranka. Nakon toga pitanja postavljaju predsjednik i članovi sudskog vijeća. Ako je sud odredio izvođenje dokaza i bez prijedloga stranaka, pitanja prvi postavlja predsjednik vijeća, zatim članovi vijeća, te potom tužitelj, okrivljenik i branitelj. Oštećenik, zakonski zastupnik, punomoćnik i vještaci mogu neposredno postavljati pitanja uz odobrenje predsjednika vijeća.

U postupku se ne mogu upotrijebiti kao dokazi činjenice koje se odnose na ranije spolno ponašanje žrtve i njene seksualne sklonosti.

Ako drukčije nije propisano zakonom, svjedok koji nije ispitan neće biti prisutan izvođenju dokaza.

Ako je svjedok ili vještak na prijašnjem ispitivanju tijekom dokazne radnje ili ranije rasprave naveo činjenice kojih se više ne sjeća ili ako odstupa od svojeg iskaza, predočit će mu se prijašnji iskaz, odnosno upozorit će se na odstupanje i upitat će se zašto sada iskazuje drukčije, a prema potrebi, pročitat će se njegov prijašnji iskaz ili dio tog iskaza.

Ako se na raspravi sazna da svjedok ili vještak ne može doći pred sud ili mu je dolazak znatno otežan, vijeće može na prijedlog stranke koja je svjedoka ili vještaka predložila, ako smatra da je njegov iskaz važan, naložiti da ga izvan rasprave ispita predsjednik vijeća ili sudac član vijeća, ili da se ispitivanje obavi preko suca istrage na čijem se području svjedok, odnosno vještak nalazi.

Optuženika prvi ispituje branitelj, a zatim tužitelj te oštećenik. Predsjednik vijeća može u svakom trenutku radi razjašnjenja nejasnoća postaviti pitanje optuženiku.

Vijeće može iznimno odlučiti da se optuženik privremeno udalji iz sudnice ako suoptuženik ili svjedok odbija dati iskaz u njegovoj prisutnosti ili ako okolnosti pokazuju da u njegovoj prisutnosti neće govoriti istinu. Nakon povratka optuženika u zasjedanje pročitat će mu se iskaz suoptuženika, odnosno svjedoka. Optuženik ima pravo postavljati pitanja suoptuženiku, odnosno svjedoku, a predsjednik vijeća upitat će ga ima li što primijetiti na njihov iskaz. Po prijedlogu stranaka sud može obaviti suočenje.

Optuženik se može u tijeku rasprave dogovarati sa svojim braniteljem, ali o tome kako će odgovarati na postavljeno pitanje ne može se savjetovati ni sa svojim braniteljem ni s kim drugim.

Izmjena optužbe

Ako tužitelj u tijeku rasprave utvrdi da izvedeni dokazi pokazuju da se izmijenilo činjenično stanje izloženo u potvrđenoj optužnici, on može do završetka dokaznog postupka usmeno izmijeniti optužnicu. Radi izmjene optužnice ili pripreme obrane stranke mogu zatražiti prekid rasprave.

Završni govori stranaka

Nakon završenoga dokaznog postupka predsjednik vijeća daje riječ strankama. Prvo govori tužitelj, zatim oštećenik, branitelj, pa optuženik. Predsjednik vijeća može, nakon njihova saslušanja, odrediti vrijeme trajanja završnog govora.

Tužitelj će u svojem govoru iznijeti svoju ocjenu dokaza izvedenih na raspravi, nakon toga će izložiti svoje zaključke o činjenicama važnim za odluku te staviti i obrazložiti svoj prijedlog o krivnji optuženika, o odredbama kaznenog zakona koje bi se imale primijeniti, kao i o olakotnim i otegotnim okolnostima koje bi trebalo uzeti u obzir pri odmjerenju kazne. Tužitelj može predložiti vrstu i mjeru kazne, sudsku opomenu, uvjetnu osudu, djelomičnu uvjetnu osudu, zamjenu radom za opće dobro na slobodi, posebne obveze, zaštitni nadzor, sigurnosnu mjeru, oduzimanje imovinske koristi te oduzimanje predmeta.

Oštećenik ili njegov opunomoćenik mogu u svojem govoru obrazložiti imovinskopравни zahtjev i upozoriti na dokaze o krivnji optuženika.

Branitelj ili sam optuženik izložit će u svojem govoru obranu i mogu se osvrnuti na navode tužitelja i oštećenika. Poslije branitelja optuženik ima pravo sam govoriti, očitovati se o tome prihvaća li obranu branitelja i dopuniti je.

Tužitelj i oštećenik imaju pravo odgovoriti na obranu, a branitelj, odnosno optuženik osvrnuti se na te odgovore, a posljednju riječ ima optuženik.

Nakon završnih govora predsjednik vijeća dužan je upitati želi li još tko što izjaviti, te zaključiti raspravu.

Presuda

Izricanje presude

Ako sud, nakon vijećanja i glasovanja utvrdi da postoje zakonski uvjeti, izriče presudu. Presuda se izriče i javno objavljuje u ime Republike Hrvatske. Sud temelji presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na raspravi. Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u svezi s ostalim dokazima te na temelju takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

Vrste presuda

Presudom se optužba odbija ili se optuženik oslobađa optužbe ili se proglašava krivim.

Objava presude

Nakon što je sud izrekao presudu, predsjednik vijeća odmah će presudu objaviti. Ako sud ne može nakon rasprave istog dana izreći ili objaviti presudu, odgodit će objavu presude najviše za tri radna dana i odrediti vrijeme i mjesto objave presude.

Predsjednik vijeća će u prisutnosti stranaka, njihovih zakonskih zastupnika, opunomoćenika i branitelja javno pročitati izreku presude.

Presuda će se objaviti i kad stranka, zakonski zastupnik, opunomoćenik ili branitelj nije prisutan.

Ako je javnost na raspravi bila isključena, izreka presude uvijek će se pročitati u javnom zasjedanju. Vijeće će odlučiti hoće li isključiti javnost pri objavi cjeline ili dijela razloga presude.

Nakon objave presude predsjednik vijeća iznijet će ukratko razloge presude te poučiti stranke o pravu na žalbu te o pravu na odgovor na žalbu i upozorit će stranke da do pravomoćnog završetka postupka o svakoj promjeni adrese obavijeste sud.

Žalba protiv presude

Protiv prvostupanjske presude ovlaštene osobe mogu podnijeti žalbu u roku od petnaest dana od dana dostave prijepisa presude. Žalbu mogu podnijeti stranke, branitelj i oštećenik.

U složenim predmetima za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora od petnaest godina ili dugotrajni zatvor, stranke i branitelj mogu odmah nakon objave presude zatražiti produljenje roka za žalbu, o čemu će predsjednik vijeća odlučiti rješenjem.

Pravodobno podnesena žalba ovlaštene osobe odgađa izvršenje presude.

Oštećenik može pobijati presudu zbog odluke suda o njegovim troškovima kaznenog postupka i odluke o imovinskopravnom zahtjevu, ali ako je državni odvjetnik preuzeo progon od oštećenika kao tužitelja, oštećenik može podnijeti žalbu zbog svih osnova zbog kojih se presuda može pobijati.

Drugostupanjski sud može odbaciti žalbu kao nepravovremenu ili nedopuštenu, ili odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu, ili ukinuti tu presudu i uputiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku, ili preinačiti prvostupanjsku presudu.

VII. PRAVA SVJEDOKA, OŠTEĆENIKA I ŽRTAVA U KAZNENOM POSTUPKU

A. Prava žrtava/oštećenika

Žrtva kaznenog djela ima sukladno ZKP-u:

- 1) pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,
- 2) pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik,
- 3) pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njene kaznene prijave te pravo na podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku
- 4) druga prava propisana zakonom.

U skladu s posebnim propisima, žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od pet ili više godina, ako trpi teža psihofizička oštećenja ili teže posljedice kaznenog djela, ima pravo na stručnu pomoć savjetnika na teret proračunskih sredstava prije davanja iskaza u kaznenom postupku te pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva.

Žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom ima pravo na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna u skladu s posebnim zakonom. Ako je žrtva prethodno ostvarila imovinskopravni zahtjev uzet će se u obzir njegova visina pri odmjeravanju novčane naknade, a tako će postupiti i sud pri dosuđivanju imovinskopravnog zahtjeva ako je žrtva prethodno ostvarila novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna.

Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje, obavijestiti žrtvu o svim pravima koje ima te o pravima koje ima kao oštećenik.

Dijete kao žrtva kaznenog djela ima, osim prava koje ima žrtva, ima pravo na:

- 1) opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
- 2) pratnju osobe od povjerenja prilikom sudjelovanja u radnjama,
- 3) tajnost osobnih podataka,
- 4) isključenje javnosti.

Sud, državni odvjetnik, istražitelj i policija moraju prema djetetu kao žrtvi kaznenog djela, postupati posebno obzirno imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta. Ako nije poznata dob žrtve, pretpostavit će se da se radi o djetetu ako postoji vjerojatnost da žrtva nije navršila osamnaest godina života.

Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode te kaznenog djela trgovanja ljudima ima uz ostala prava, i pravo:

- 1) prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
- 2) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola,

- 3) da se ispita uz prisutnost osobe od povjerenja,
- 4) uskratiti odgovor na nepotrebna pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve,
- 5) zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja,
- 6) na tajnost osobnih podataka,
- 7) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.

Prije prvog ispitivanja sud, državni odvjetnik, istražitelj i policija moraju žrtvu kaznenog djela protiv spolne slobode te kaznenog djela trgovanja ljudima, upozoriti na njezina prava iz ovog članka.

Žrtva koja nije obaviještena o pravu da u postupku sudjeluje kao oštećenik ima pravo prijaviti se kao oštećenik do podizanja optužnice, policiji ili državnom odvjetništvu, a do završetka rasprave, sudu.

U kaznenom postupku oštećenik ima, u skladu sa ZKP-om, pravo:

- 1) služiti se vlastitim jezikom uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih i na pomoć tumača ako ne razumije ili se ne služi hrvatskim jezikom odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ukoliko se radi o gluhom ili gluhoslijepom oštećeniku,
- 2) podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva te privremenih mjera osiguranja,
- 3) na opunomoćenika,
- 4) upozoravati na činjenice i predlagati dokaze,
- 5) prisustvovati dokaznom ročištu,
- 6) prisustvovati raspravi i sudjelovati u dokaznom postupku, te iznijeti završni govor,
- 7) izvršiti uvid u spis predmeta,
- 8) zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njegove prijave i podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku,
- 9) podnijeti žalbu,
- 10) podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama Kaznenog zakona,
- 11) biti obaviješten o odbacivanju kaznene prijave, ili odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona,
- 12) preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika,
- 13) zatražiti povrat u prijašnje stanje,
- 14) biti obaviješten o ishodu kaznenog postupka.

Državno odvjetništvo i sud dužni su prije i tijekom kaznenog postupka u svakom stadiju postupka ispitati postoji li mogućnost da okrivljenik oštećeniku popravi štetu uzrokovanu kaznenim djelom.

Državni odvjetnik i sud dužni su posebno upozoriti oštećenika na pravo služenja vlastitim jezikom, pravo podnošenja imovinskopravnog zahtjeva, pravo predlaganja dokaza, pravo sudjelovanja u dokaznom postupku i prisustvovanja raspravi, pravo uvida u spis i pravo traženja obavijesti od državnog odvjetnika povodom njegove prijave.

Opunomoćenik oštećenika može biti samo odvjetnik, a odvjetnika može zamijeniti odvjetnički vježbenik s položenim pravosudnim ispitom u postupku pred općinskim sudom.

Oštećenik, njegov zakonski zastupnik i opunomoćenik dužni su o svakoj promjeni adrese ili boravišta izvijestiti sud.

Žrtva i oštećenik imaju pravo po proteku dva mjeseca od podnošenja kaznene prijave ili dojave o počinjenom djelu zatražiti od državnog odvjetnika obavijest o poduzetim radnjama povodom kaznene prijave ili dojave o počinjenom djelu. Državni odvjetnik će ih obavijestiti o poduzetim radnjama u primjerenom roku, a najkasnije trideset dana od zaprimljenog zahtjeva, osim kada bi time ugrozio učinkovitost postupka. O uskrati davanja obavijesti dužan je izvijestiti žrtvu i oštećenika koja je tu obavijest zahtijevala.

Ako državni odvjetnik nije obavijestio žrtvu ili oštećenika ili oni nisu zadovoljni danom obaviješću ili poduzetim radnjama, imaju pravo pritužbe višem državnom odvjetniku.

Žrtva, oštećenik i njihov opunomoćenik imaju pravo na uvid u spis. Ako bi raniji uvid u spis utjecao na iskaz žrtve i oštećenika, pravo na uvid u spis stječu nakon što su ispitani.

B. Prava i obveze svjedoka

Ne može se ispitati kao svjedok:

- 1) osoba koja bi svojim iskazom povrijedila zakonom ustanovljenu obvezu čuvanja tajnosti podataka, dok je nadležno tijelo ne oslobodi te obveze,
- 2) branitelj okrivljenika, osim ako to sam okrivljenik ne zahtijeva,
- 3) okrivljenik u postupku u kojem su primijenjene odredbe o spajanju/razdvajanju postupka
- 4) vjerski ispovjednik o sadržaju ispovjedi.

Oslobođeni su obveze svjedočenja:

- 1) osoba s kojom je okrivljenik u braku ili izvanbračnoj zajednici,
- 2) srodnici okrivljenika u ravnoj lozi, srodnici u pobočnoj lozi do trećega stupnja zaključno te srodnici po tazbini do drugoga stupnja zaključno,
- 3) posvojenik i posvojitelj okrivljenika,
- 4) javni bilježnici, porezni savjetnici, u okviru zakonske obveze čuvanja tajne,
- 5) odvjetnici, liječnici, zubari, psiholozi i socijalni radnici o onome što su u obavljanju svoga zanimanja saznali od okrivljenika,
- 6) novinari i urednici u sredstvima javnog priopćavanja o izvorima obavijesti i podataka za koje su saznali u obavljanju svoga zanimanja i koji su uporabljeni prilikom uređivanja sredstava javnog priopćavanja, osim u postupku zbog kaznenih djela protiv časti i ugleda počinjenih putem sredstava javnog priopćavanja i u slučaju propisanom posebnim zakonom.

Osobe prethodno navedene pod 4), 5) i 6) ne mogu uskratiti iskaz ako postoji zakonska osnova po kojoj su oslobođene dužnosti čuvanja tajne.

Dijete koje s obzirom na dob i duševnu razvijenost nije sposobno shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti ne može se ispitati kao svjedok, ali se saznanja dobivena od njega putem stručnih osoba, rođaka ili drugih osoba koje su s njim bile u kontaktu mogu koristiti kao dokaz.

Osoba koja ima razloga uskratiti svjedočenje prema jednom od okrivljenika oslobođena je dužnosti svjedočenja i prema ostalim okrivljenicima ako se njezin iskaz prema naravi stvari ne može ograničiti samo na ostale okrivljenike.

Osobe koje su oslobođene obveze svjedočenja, osim branitelja, ne mogu uskratiti iskaz ako se radi o kaznenom djelu kaznenopravne zaštite djece.

Svjedok nije obavezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog srodnika kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti. O tome će tijelo koje vodi postupak poučiti svjedoka.

Ako drukčije nije propisano zakonom, svjedok se poziva dostavom pisanog poziva, u kojem će se navesti ime, prezime, zanimanje pozvanog, vrijeme i mjesto dolaska, kazneni predmet u svezi s kojim se poziva, naznaku da se poziva kao svjedok i upozorenje o posljedicama neopravdanog izostanka. Poziv djetetu svjedoku upućuje se preko njegovih roditelja ili skrbnika.

Svjedoci se ispituju svaki posebno i bez ostalih svjedoka. Svjedok je dužan odgovore davati usmeno.

Svjedok će se najprije pitati za ime i prezime, ime oca, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života, osobni identifikacijski broj i njegov odnos s okrivljenikom i oštećenikom. Nakon toga svjedok će se upozoriti da je dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo. Svjedok će se upozoriti i da nije dužan odgovarati na nepotrebna pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve te da može uskratiti odgovor na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog srodnika kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti i ta će se upozorenja unijeti u zapisnik. Nakon općih pitanja svjedok se poziva da iznese sve što mu je o predmetu poznato, a nakon toga će mu se postavljati pitanja radi provjere, dopune i razjašnjenja. Svjedok će se uvijek pitati otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči.

Pri ispitivanju svjedoka nije dopušteno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.

Svjedok se može suočiti s drugim svjedokom ili okrivljenikom ako se njihovi iskazi ne slažu o važnim činjenicama. Suočeni će se posebno ispitati o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu, a njihov odgovor unijeti u zapisnik. Suočiti se odjednom mogu najviše dvije osobe.

Ako se ispitivanje svjedoka obavlja preko tumača ili ako je svjedok gluh ili nijem može se snimiti uređajem za audio-video snimanje.

Ako uredno pozvani svjedok ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji s mjesta gdje treba biti ispitan, može se naložiti da se prisilno dovede.

Ako svjedok dođe, pa nakon što je upozoren na posljedice neće bez zakonskog razloga svjedočiti, sudac istrage njega može, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna, a ako i nakon toga odbije svjedočiti, može se zatvoriti. Zatvor traje dok svjedok ne pristane svjedočiti ili dok njegovo ispitivanje ne postane nepotrebno, ili dok se kazneni postupak ne završi, ali najdulje mjesec dana.

Ako drukčije nije propisano posebnim zakonom, ispitivanje djeteta koje nije navršilo četrnaest godina kao svjedoka provodi sudac istrage. Ispitivanje će se provesti bez prisutnosti suca i stranaka u prostoriji gdje se dijete nalazi putem audio-video uređaja kojima rukuje stručni pomoćnik. Ispitivanje se provodi uz pomoć psihologa, pedagoga ili druge stručne osobe, a osim kad to nije protivno interesima postupka ili djeteta, ispitivanju prisustvuje roditelj ili skrbnik. Stranke mogu postavljati pitanja djetetu – svjedoku prema odobrenju suca istrage putem stručne osobe. Ispitivanje će se snimiti uređajem za audio-video snimanje, a snimka će se zapečatiti i priključiti zapisniku. Dijete se može samo iznimno ponovno ispitati, i to na isti način.

Ako drukčije nije propisano posebnim zakonom, ispitivanje djeteta s navršениh četrnaest, a nenavršениh osamnaest godina kao svjedoka provodi sudac istrage. Pri ispitivanju djeteta osobito ako je oštećeno kaznenim djelom, postupit će se obzirno da ispitivanje ne bi štetno utjecalo na psihičko stanje djeteta. Prema okolnostima, posebno vodeći računa o zaštiti djeteta, može se provesti na način propisan za ispitivanje djeteta koje nije navršilo četrnaest godina.

Svjedoci koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja ili invaliditeta ne mogu odazvati pozivu, mogu se ispitati u svojem stanu ili drugom prostoru u kojemu borave. Te svjedoke se može ispitati putem audio-video uređaja kojima rukuje stručna osoba. Ako to zahtijeva stanje svjedoka, ispitivanje će se provesti tako da mu stranke mogu postavljati pitanja bez prisutnosti u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Ispitivanje će se prema potrebi snimiti uređajem za audio-video snimanje.

Na način opisan u prethodnom odlomku, na njezin zahtjev, provest će se ispitivanje kao svjedoka žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, kaznenog djela trgovanja ljudima ili ako je kazneno djelo počinjeno u obitelji. Takav svjedok može se samo iznimno ponovno ispitati, ako to sud ocijeni potrebnim.

Ispitivanje svjedoka može se provesti pod uvjetima i na način određen međunarodnim ugovorom.

Kad postoji vjerojatnost da bi svjedok davanjem iskaza ili odgovorom na pojedino pitanje sebe ili njemu blisku osobu izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega (ugroženi svjedok), on može uskratiti iznošenje osobnih podataka (ime i prezime, ime oca, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života, osobni identifikacijski broj i njegov odnos s okrivljenikom i oštećenikom), davanje odgovora na pojedina pitanja ili davanje iskaza u cjelini, dok se ne osigura zaštita svjedoka.

Zaštita svjedoka sastoji se od posebnog načina ispitivanja i sudjelovanja u postupku i mjera zaštite svjedoka i njemu bliskih osoba izvan postupka. Tijelo koje sudjeluje u postupku dužno je postupati s posebnim obzirom glede zaštite svjedoka.

Posebni način ispitivanja i sudjelovanja ugroženog svjedoka u postupku uređuju se ZKP-om, a može se primijeniti i prije pokretanja istrage.

Zaštita svjedoka i njemu bliskih osoba izvan postupka uređuje se i provodi prema posebnom zakonu.

Čim sazna za vjerojatnost postojanja zakonom predviđenih okolnosti državni odvjetnik će predložiti sucu istrage posebni način sudjelovanja u postupku i posebni način ispitivanja svjedoka. Prijedlog, uz prethodno obavještanje svjedoka, državni odvjetnik podnosi sucu istrage u zapečaćenom omotu s naznakom "ugroženi svjedok – tajna", a predaje ga osobno ili putem istražitelja.

Ako sudac istrage prihvati prijedlog državnog odvjetnika, odredit će rješenjem:

- 1) pseudonim ugroženog svjedoka,
- 2) posebni način sudjelovanja u postupku (pozivanje, pristup sudu i slično),
- 3) posebni način ispitivanja.

Ako se posebni način ispitivanja ugroženog svjedoka odnosi samo na prikrivanje podataka, ispitivanje će se provesti pod pseudonimom bez navođenja osobnih podataka. U ostalom dijelu, ispitivanje ugroženog svjedoka provest će se prema općim odredbama ZKP-a o ispitivanju svjedoka. Nakon završenog ispitivanja ugroženi svjedok će potpisati zapisnik pseudonimom.

Ako se posebni način ispitivanja i sudjelovanja ugroženog svjedoka u postupku odnosi osim na prikrivanje osobnih podataka i na prikrivanje izgleda svjedoka, ispitivanje će se obaviti posredstvom audio-video uređaja. Audio-video uređajem rukuje stručna osoba. Lik svjedoka i glas će se tijekom ispitivanja izmijeniti. Svjedok će se tijekom ispitivanja nalaziti u prostoriji koja je prostorno odvojena od prostorije u kojoj se nalaze sudac istrage i druge osobe koje su prisutne ispitivanju.

Osudjuća presuda ne može biti utemeljena isključivo na iskazu ugroženog svjedoka.

VII. KAKO SE ŽRTVE/SVJEDOCI OSJEĆAJU

Svjedočenje na sudu većini građana nije uobičajeno iskustvo te stoga uglavnom izaziva određeni stupanj nelagode. U određenim kaznenim predmetima specifičnost djela o kojem daju iskaz, situaciju za svjedoke/žrtve čini osobito teškom. Primjeri takvih djela su svjedočenja u slučajevima ratnih zločina, seksualnim deliktima ili u slučaju drugih kaznenih djela s elementima nasilja.

U slučajevima teških zločina, situaciju svjedočenja svjedoka/žrtve osobito teškom čini veliki interes javnosti za njihovo svjedočenje, socijalni pritisak, strah od posljedica svjedočenja, neznanje o tome što se točno od njih očekuje, te osobito retraumatizacija zbog detaljnog prisjećanja traumatskog događaja vezanog uz počinjeni zločin.

Emocionalna podrška i odgovarajuća "priprema" pružanjem ključnih informacija o sudskom postupku pomaže posebno osjetljivim svjedocima i žrtvama na način da:

- 1) povećava spremnost svjedoka/žrtve da se odazove svjedočenju,
- 2) pruže bolji iskaz kao dokazno sredstvo,
- 3) smanjuje razinu stresa sudionika kaznenog postupka,
- 4) smanjuje (re)traumatizaciju.

Prilikom pružanja podrške posebno osjetljivim skupinama svjedoka i žrtava važno je imati na umu da isti događaj neće biti svima stresan jer različiti ljudi različito reagiraju i različito tumače ono što im se događa. Osim toga, tumačenje (procjena) nekog događaja često ima veći utjecaj na pojavu stresa.

Stres dovodi do niza reakcija koje predstavljaju prepreku djelotvornom svjedočenju. Najčešći osjećaji/emocionalne reakcije svjedoka i žrtava prilikom dolaska na sud su:

- tuga (najčešće plakanje),
- bijes i ljutnja,
- iritabilnost, uznemirenost,
- stid,
- strahovi (za vlastitu sigurnost ili sigurnost obitelji, strah od osвете, strah od susreta sa optuženikom ili članovima njegove obitelji, od suda kao nepoznatog prostora, od sudaca i odvjetnika kao utjecajnih osoba, od nepoznate situacije ukoliko nikad prije nisu svjedočili, za vlastito zdravlje zbog prisjećanja na traumatično iskustvo koje su preživjeli posebno ukoliko boluju od PTSP-a, povišenog krvnog tlaka ili dijabetesa, strah da će u sudnici izgubiti kontrolu nad vlastitim ponašanjem, strah da će se blokirati i zaboraviti reći ono što je "bitno"),
- zbunjenost, nesigurnost,
- krivnja,
- osjećaj gubitka kontrole,
- potištenost,

- neraspoloženje koje traje duže vrijeme.

Najčešće tjelesne reakcije su:

- nesvjestica,
- tremor ruku ili cijelog tijela,
- nekontrolirano grčenje mišića ili mišićna napetost,
- povećanje krvnog tlaka,
- znojenje bez tjelesnog napora,
- teško disanje (gubitak daha, otežano disanje),
- lupanje srca,
- glavobolja,
- teškoće govora (zamuckivanje, promjena glasa),
- učestala potreba za mokrenjem,
- teškoće spavanja (buđenje noću ili teško uspavljivanje, teško buđenje),
- noćne more (teški snovi, buđenje u noći u znoju).

Poremećaji mišljenja i pamćenja su:

- teškoće koncentracije,
- zaboravljanje,
- konfuzno mišljenje,
- dezorijentiranost,
- disocijacija.

Ponašanje karakterizira:

- suzdržanost, odbijanje komunikacije,
- netolerancija i cinizam, razdražljivost,
- uznemirenost popraćena potrebom za pričanjem ili poigravanjem s predmetima,
- verbalni ispadi,
- nestrpljenje,
- povećano uzimanje alkohola, psihoaktivnih tvari i lijekova.

Emocionalna podrška visoko traumatiziranim i posebno osjetljivim svjedocima/žrtvama neophodna je već i prije samog suđenja. Najbolje je takvu podršku početi pružati kad se osoba identificira kao svjedok/žrtva, zatim nakon što dobije sudski poziv i neposredno prije davanja iskaza na glavnoj raspravi.

Upoznavanje svjedoka/žrtve s tijekom sudskog postupka pomoći će svjedocima/žrtvama u davanju kvalitetnijih iskaza. Time će se smanjiti njihova retraumatizacija zbog sudjelovanja u postupku. Važno je svjedocima pružiti podršku i nakon svjedočenja kako bi što brže i bez posljedica proradili potencijalnu retraumatizaciju, ukoliko je došlo do iste za vrijeme iskazivanja u sudnici.

Reakcije ili znakovi traume su po svom "sadržaju" slični znakovima stresa, no intenzivniji su i dulje traju. Međutim, psihičko stanje traume obilježavaju i neke specifične reakcije koje se obično ne javljaju nakon stresnih događaja, a to su:

- bolna sjećanja i uznemirujući snovi o događaju,
- izbjegavanje osjećaja i razgovora vezanih uz traumatski događaj,
- smanjenje interesa za uobičajene aktivnosti,
- razdražljivost ili izljevi srdžbe,
- izrazite smetnje koncentracije i pamćenja,
- pretjeran oprez i strah,
- pretjerana osjetljivost (npr. trzanje na svaki šum).

Dugoročno gledajući, traumatski događaji znaju dovesti do rušenja svjetonazora, osjećaja nesigurnosti u život, promjene u sustavu vrijednosti, pesimističnih očekivanja od budućnosti,

osjećaja da će osoba kratko živjeti. Te dugoročne posljedice mogu potpuno obojiti život pojedinca, a važne su za razumijevanje ponašanja i doživljavanja žrtava ili svjedoka nasilja.

Istraživanje provedeno u Hrvatskoj (Ajduković, Mrčela, Turković, 2007.) pokazalo je da je znatan broj svjedoka izjavio da je bio izrazito uznemiren nakon što je dobio poziv na sudsku raspravu, što se očitovalo time da danima prije dolaska na sud nisu dobro spavali, da su imali intenzivna nametljiva sjećanja u svezi inkriminiranog događaja i da su se bojali susreta s optuženikom. Nakon povratka kući, slične, ali još intenzivnije osjećaje i slike su ih pratile danima, te su se osjećali vrlo loše.

Navedeno istraživanje je pokazalo da je uznemirenost zbog ponovnog proživljavanja traumatskih iskustava osobito izražena tijekom i nekoliko dana nakon svjedočenja. Svjedoci/žrtve su se osobito loše osjećali dugo nakon svjedočenja kad je obrana njihovo traumatsko iskustvo dovodila u pitanje kao nevjerođostojno. Posljedice su trajale danima i tjednima. Većina svjedoka je potvrdila da im je to iskustvo bilo neugodno i da ih je demotiviralo za sudjelovanje u tom ili drugom sličnom postupku. Osim toga, svjedoci/žrtve znaju osjećati veliki strah te fizičku i psihološku ugroženost.

Neki od najčešćih izvora straha i nesigurnosti za svjedoke/žrtve su:

- strah za osobnu sigurnost,
- strah za sigurnost članova obitelji,
- strah zbog moguće stigmatizacije i osude bližnjih,
- strah da će biti izloženi neugodnim ponašanjima ostalih sudionika tijekom davanja iskaza,
- strah da će zakazati, biti nekompetentni u ulozi svjedoka.

Osjećaj odgovornosti i svijest o važnosti procesa djeluje na većinu svjedoka/žrtava tako što su bili uznemireni danima prije svjedočenja, točnije od vremena kada su dobili poziv na raspravu. To je bilo osobito izraženo u starijih i slabije obrazovanih svjedoka koji su bili nesigurni hoće li se moći prikladno izraziti na sudu, bojali su se da će učiniti nešto pogrešno ili neprimjereno.

Suočavanje s optuženikom - neugodno iskustvo za žrtvu

Situacije u kojima svjedoci/žrtve susretnu optuženika, njegovu obitelj i svjedoke obrane u hodniku ispred sudnice gdje čekaju početak rasprave, njima su izrazito neugodne i teške. Neki svjedoci se tada osjećaju vrlo izloženima što dodatno povećava razinu stresa.

Znatan broj svjedoka/žrtava kao izrazito neugodno iskustvo i jedan od ključnih elemenata koji ih je uznemirio i obeshrabrio navodi suočavanje s optuženikom u sudnici. Činjenica da traumatizirana žrtva po prvi puta nakon traumatizacije susreće optuženika (za kojeg smatra da je počinitelj zločina nad njom) i da je nepripremljena na to, djeluje kao snažna re-traumatizacija. To svjedoka/žrtvu toliko može uznemiriti da mu za vrijeme iskazivanja može oslabiti koncentracija, teže se prisjeća događaja i teže izražava.

Element koji svjedoke/žrtve zna uznemiriti je i činjenica da u sudnicama pojedinih sudova optuženik sjedi iza leđa svjedoka koji daje iskaz. Uznemiruje ih činjenica da im je optuženik fizički blizu, što doživljavaju psihološkom prijetnjom. Osim toga, većinu svjedoka/žrtava je uznemirila činjenica da im optuženik ima pravo postavljati pitanja ("njima iza leđa"), a formulacije pitanja su u nekim slučajevima doživjeli kao provokaciju i umanjivanje njihove proživljene traume.

Inzistiranje na detaljima tijekom iskaza žrtve ili svjedoka

Svjedoci mogu biti izrazito uznemireni zbog inzistiranja na brojnim detaljima tijekom ispitivanja. Višestruko ponavljanje pitanja o tome gdje se svjedok nalazio u trenutku inkriminiranog događaja, kakve je boje i izgleda bila odjeća ili detalji odjeće optuženika,

zbunjuju ih, ne vide njihov smisao, ili pitanja interpretiraju kao da su usmjerena protiv njih i njihove vjerodostojnosti.

Kod traumatiziranih svjedoka/žrtvi može se javiti osjećaj da se sudi njima, što je u kontekstu njihove uloge bilo ponižavajuće iskustvo.

Nepripremljenost svjedoka na postupak glavne rasprave odnosi se i na prisutnost javnosti, odnosno rodbine, prijatelja optuženika i novinara.

Umor i ostale okolnosti

Kod nekih svjedoka se javlja još jedan otežavajući element, a to je dugo putovanje kako bi stigli do suda. Na sudu bi potom proveli više sati čekajući da daju iskaz, te bi se tek kasno navečer vratili kući. S obzirom da se ponekad radi o starijim osobama, ovakav napor predstavlja vrlo veliku prepreku pri svjedočenju na glavnoj raspravi.

Dio svjedoka/žrtava se jako teško nosi i sa trajanjem samog postupka.

Kako volonteri mogu pomoći svjedocima i žrtvama:

- ljubaznim pristupom,
- strpljenjem,
- uvažavanjem,
- čašom vode,
- informacijom,
- svojom nazočnošću.

Dodatni savjeti:

- Nećete im promijeniti ili olakšati život, ali im možete umanjiti nelagodu i stres dok su na sudu.
- Budite to što jeste. Nemojte biti previše službeni, ali poštujujte pravila kulturnog ophođenja.
- Pokušajte svjedoku/oštećeniku tijekom čekanja osigurati ugodnu atmosferu.
- Povjerljivost i diskrecija su najvažnije.
- Nikada nemojte doći u iskušenje ponuditi pravni savjet ili razgovarati o slučaju.
- Nikada ne nudite svoje mišljenje.
- Uvijek pitajte za pomoć ako vam je potrebna.

VIII. PROCEDURE U RADU VOLONTERA

A. Na sudovima

1) Djelatnici Odjela raspoređuju volontere po potrebi na određene rasprave/ročišta prosljeđujući im informacije o zakazanim raspravama/ročištima osobno, e-mailom ili mobitelom. Podaci podrazumijevaju datum, vrijeme početka rasprave/ročišta, broj predmeta, kazneno djelo, ime okrivljenog, ime suca, broj pozvanih svjedoka i žrtava i druge relevantne informacije koje mogu biti od koristi volonteru. Prilikom boravka na sudu volonteri su dužni na vidljivom mjestu nositi volonterske iskaznice sa svojim imenom, prezimenom te logom Udruge.

2) Volonteri/ke dolaze na sud 45 minuta prije početka održavanja rasprave za koju su raspoređeni. Volonteri/ke, ukoliko je moguće, rade u paru (zajedno s drugim volonterom/kom ili djelatnikom Odjela). Volonteri/ke će prije dolaska svjedoka/žrtve, po potrebi, pripremiti čekaonicu (prozračiti, upaliti grijanje-klimu, pripremiti letke, sok, vodu i dr.).

3) Jedan volonter/ka će dostaviti pravosudnom policajcu ili portiru suda popis svjedoka/žrtava za taj dan, otići do porte i pričekati svjedoka te ga odvesti u čekaonicu dok će drugi volonter/ka dežurati u čekaonici, ako bi pravosudni policajac u međuvremenu telefonom javio da je stigao još koji svjedok. Volonter/ka će dostaviti popis svjedoka portiru ili pravosudnom policajcu (ovisi o Odjelu u kojem se volontira, praksa se razlikuje od Odjela do Odjela), pričekati svjedoka te ga odvesti u čekaonicu ili pred sudnicu.

4) Volonter/ka kroz opuštajući razgovor "priprema" svjedoka za glavnu raspravu tako što mu:

- ako za to postoji mogućnost, pokaže raspravnu dvoranu ili na tlocrtu objasni gdje tko sjedi,
- objasni ulogu stranaka u postupku i tijekom glavne rasprave,
- pojasni pravila ponašanja u sudnici (stoji ili sjedi tijekom davanja iskaza, treba ugaziti mobitel, ne smije imati sunčane naočale, gumu za žvakanje, govori i obraća se predsjedniku vijeća samo kad treba odgovoriti na pitanje, govori svojim riječima, kada odgovara na pitanja, bilo tužitelja, branitelja ili optuženika obraća se i gleda isključivo u predsjednika vijeća);
- informira svjedoka da ima pravo na povrat putnih troškova, odnosno uputi svjedoka/žrtvu da se sa takvim zahtjevom obrati sucu nakon davanja iskaza,
- ponudi svjedoku ili žrtvi časa vode ukoliko su uznemireni ili pod stresom,
- objasni svjedoku da, ukoliko nije razumio pitanje ili slabije čuje, ima pravo zatražiti da mu se pitanje ponovi ili pojasni, odnosno može postaviti pitanje predsjedniku vijeća ukoliko mu nešto nije jasno,

- predoči mogućnost da se tijekom rasprave pokaže video snimka, slike ili tekst, te da ga se pita ima li saznanja koje su to osobe na snimkama,
- naglašava može upozoriti da se u zapisnik unosi nešto što nije rekao ili nešto što je krivo shvaćeno.

Volonter/ka od svjedoka/žrtve u neformalnom razgovoru saznaje:

- da li koristi kakve lijekove odnosno da li ima neke zdravstvene poteškoće,
- ima li kakvih nejasnoća vezanih uz sudski postupak,
- njihove strahove, stres i sl.

5) Na poziv zapisničarke na početku glavne rasprave u sudnicu ulaze svi prisutni (državni odvjetnik, branitelj, okrivljenik, oštećenik, svjedoci...). Ako je pozvano više svjedoka, sudac utvrđuje koji su svjedoci pristupili prozivajući njihova imena nakon čega svjedoci ponovno izlaze iz sudnice, a ostaje onaj za kojega sudac odredi da će biti prvi ispitan. Ostale se svjedoke poziva na svjedočenje naknadno, jednog po jednog, preko sudske zapisničarke. Zapisničarka izlazi iz sudnice i poziva svjedoka ili telefonskim pozivom u čekaonicu volonteru kaže koji je svjedok na redu. Volonter se može obratiti zapisničarki/sucu i reći ukoliko svjedok/žrtva nije došla ili ako ima zdravstvenih ili drugih poteškoća pa bi bilo dobro da se taj svjedok ispita prvi ukoliko to ne remeti tijek dokaznog postupka.

6) Nakon ulaska svjedoka u sudnicu, volonter ostaje pred sudnicom, ulazi s njim u sudnicu ili se vraća u čekaonicu, ovisno o tome gdje se drugi svjedoci nalaze, tj. gdje su smješteni. Ako je pozvan samo jedan svjedok, volonter ga, ako je potrebno, pričekava dok završi s iskazivanjem ili, ukoliko je zaista potrebno, ulazi sa svjedokom u sudnicu kako bi mu pružio isključivo emocionalnu podršku. To se zna dogoditi najčešće kod ljudi koji su u teškom emotivnom stanju pa zamole volontera da bude nazočan na raspravi (sjedi u sudnici na mjestu predviđenom za javnost/volontere). Inače, u pravilu volonter u sudnici može biti ukoliko je riječ o javnoj/otvorenoj raspravi. Ukoliko se radi o raspravi koja je zatvorena za javnost, podršku u sudnici žrtvi ili svjedoku pružat će djelatnici Odjela.

7) Ako svjedok ostvaruje pravo na povrat putnog troška volonter/ka ga nakon završetka glavne rasprave prati do računovodstva radi isplate putnog troška. Ukoliko se isplata putnog troška vrši putem preko pošte/banke volonter svjedoku pojašnjava proceduru.

8) Volonter prati svjedoka/žrtvu do porte/izlaza, daje mu brošuru Odjela ili po potrebi kontakt podatke drugih udruga ili organizacija koje pružaju stručnu (psihološku, pravnu) pomoć svjedocima i žrtvama. U nekim slučajevima ili kod težih kaznenih djela, svjedoku/žrtvi je potrebno da se po izlasku s glavne rasprave smiri. Tada će volonter ostati sa svjedokom/žrtvom dok isti ne bude spreman napustiti zgradu suda.

9) Volonter/ka ispunjava Evidencijski list dnevnih aktivnosti volontera te po potrebi dijeli svoja iskustva sa službenicima Odjela.

Volonteri ne smiju:

- volonteri/ke ne daju pravne savjete,
- volonteri/ke ne provode savjetovanje i psihoterapiju,
- volonteri/ke NE SMIJU sa svjedokom/žrtvom razgovarati o sadržaju njegova iskaza (savjet: ukoliko svjedok započne pričati o sadržaju iskaza potrebno je započeti neku drugu temu i/ili uvesti kolegu/icu u razgovor),
- informacije koje volonteri/ke za podršku dobiju/je su povjerljive i obavezna je diskrecija,
- volonteri/ke ne pružaju podršku maloljetnim žrtvama i svjedocima (za to je zadužen socijalni pedagog, kao stručni suradnik zaposlen na sudu),
- za sve nejasnoće obratiti se djelatnicima Odjela.

B. Rad volontera u Nacionalnom pozivnom centru

1) Koordinator Nacionalnog pozivnog centra svakog četvrtka putem e maila šalju volonterima/kama link pomoću kojeg se kreira raspored za tjedan iza sljedećega, a isti dan zaključavaju raspored za sljedeći tjedan. Volonteri koji ne mogu volontirati u narednom tjednu, na vrijeme obavijeste koordinatora o nedolasku, a u slučaju otkazivanja dolaska u dogovorenu smjenu dužni su pronaći zamjenu.

2) Putem e maila, koordinatori redovno obavještavaju volontere/ke o edukacijama, supervizijama, promjenama u Zakonu te općenito novostima vezanima za rad u pozivnom centru, stoga volonteri/ke svakodnevno provjeravaju svoje e mail adrese.

3) Volonteri/ke volontiraju minimalno jednom tjedno u smjeni (4 sata) te u istu dolaze 10 minuta ranije. Po dolasku javljaju se koordinatoru. Također, dužni su poštovati Kućni red Ministarstva pravosuđa i Nacionalnog pozivnog centra.

4) Volonteri/ke prije no što omoguće primanje poziva na telefonu, uključuju računalo, registriraju se u CRM sustav te otvaraju bazu podataka.

5) Nakon registracije u CRM sustav, volonteri/ke čitaju novosti u bazi podataka na zajedničkoj e mail adresi (npcbazapod@gmail.com), a u vremenu kada ne razgovaraju s pozivateljima simuliraju pozive s kolegama ili pretražuju bazu podataka prema tjedno zadanim zadacima od strane koordinatora.

6) Javljanjem na poziv volonteri/ke:

- aktivno slušaju pozivatelja i bilježe informacije o korisniku te o slučaju radi kojeg zove;
- po potrebi izražavaju sućut i žaljenje zbog situacije u kojoj se pozivatelj našao;
- ispituju kome se pozivatelj do sada obratio i da li je slučaj prijavljen u policiji;
- informiraju korisnika o njegovim pravima (ovisno o slučaju) te gdje i na koji način ta prava mogu ostvariti;
- ovisno o pozivu, pomažu korisniku ispuniti Obrazac za novčanu naknadu;
- ovisno o pozivateljevoj situaciji odgovaraju na konkretna pitanja (osigurava li država besplatnog odvjetnika za njihov slučaj, kome se obratiti za požurivanje sudskog postupka, gdje predati zahtjev za razvod i sl.);
- pretražuju bazu podataka u svrhu pružanja kontakata od institucija i organizacija koje pozivatelju mogu biti od koristi;
- po potrebi zovu koordinatora koji im pomaže u pronalasku informacija i/ili kontakata potrebnih pozivatelju;
- pružaju potrebne informacije pozivatelju;
- pružaju potrebne kontakte pozivatelju te ga informiraju o uslugama koje ondje mogu dobiti ;
- pružaju emocionalnu podršku na način da pozivatelja pitaju kako se osjeća i/ili kako se osjeća osoba radi koje zove, da li je potražio psihološku pomoć te ga ohrabruju

Po završetku poziva volonteri/ke upisuju slučaj u CRM sustav na način da popune sva polja za koja su dobili informacije od pozivatelja

:

- odaberu ulogu pozivatelja;
- imenuju slučaj na način koji će im kasnije omogućiti lakši pronalazak slučaja (upisuju ime osobe, grad/selo iz kojega je pozivatelj te nekoliko riječi koje slučaj opisuju);

- odaberu vrstu i podvrstu djela (npr. Vrsta djela: kazneno djelo; Podvrsta djela: krađa);
- slučaj opišu što je jasnije moguće;
- upišu informacije o kontaktu (ime, prezime, županiju, državu itd.);

7) Nakon poziva i upisivanja slučaja, volonteri/ke obavještavaju koordinatore o pozivu te po potrebi traže pomoć pri upisivanju ili uređivanju već postojećeg slučaja

8) Po završetku smjene, volonter/ka isključuje CRM sustav, upisuje volonterske sate u tablicu postavljenu na vidljivom mjestu u pozivnom centru te se javlja koordinatoru na odlasku.

Volonteri/ke ne smiju:

- pružati pravne savjete;
- provoditi psihološko savjetovanje;
- nagovarati pozivatelja na postupke za koje se jasno izjasnio da ne želi učiniti (npr. na psihološko savjetovanje i sl.);
- procjenjivati i osuđivati pozivatelja;
- upućivati pozivatelja da pomoć potraži kod bilo kojeg religijskog vođe;
- pričati o sebi i svojim iskustvima;
- informirati pozivatelje o adresi Nacionalnog pozivnog centra;

IX. PRILOZI

A. Statut Udruge za podršku žrtvama i svjedocima

Sukladno članku 11. Zakona o udrugama (NN broj: 88/01 i 11/02) na Skupštini Udruge za podršku žrtvama i svjedocima, održanoj dana 19. rujna 2013. donosi se

STATUT

I. OPĆE ODREDBE

Čl. 1.

Udruga za podršku žrtvama i svjedocima (u daljnjem tekstu: Udruga) je dobrovoljni oblik udruživanja članova s ciljem pružanja podrške žrtvama i svjedocima u sudskim postupcima te pred drugim tijelima bez namjere stjecanja dobiti i Udruga se podvrgava pravilima koja su uređena ovim Statutom.

Udruga je pravna osoba.

Svojestvo pravne osobe Udruga stječe upisom u registar Udruge koji vodi Županijski ured za opću upravu za udruge Vukovarsko-srijemske županije.

Udruga se može udruživati sa sličnim asocijacijama u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu. O tome odluku donosi Skupština, većinom glasova i to javnim glasovanjem (dizanjem ruku).

Udruga može surađivati sa sličnim asocijacijama u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu. O tome odluku donosi Izvršni direktor.

II. NAZIV, SJEDIŠTE, ZNAK I DAN UDRUGE

Čl. 2.

Naziv udruge glasi: UDRUGA ZA PODRŠKU ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA.

Sjedište Udruge je u Vukovaru.

Odluku o promjeni sjedišta Udruge donosi

Upravni odbor.

Sjedište podružnice određuje se odlukom Upravnog odbora, na prijedlog Izvršnog direktora.

Čl. 3.

Uz naziv na hrvatskom jeziku Udruga može rabiti i naziv u prijevodu na engleski jezik: VICTIM AND WITNESS SUPPORT SERVICE.

Čl. 4.

Udruga ima pečat.

Pečat Udruge je elipsast, promjera 4,5 cm na kojem je vidljiv naziv Udruge na hrvatskom jeziku, te sadrži dvije ispružene ruke koje nose ljude.

Čl. 5.

Pečat podružnice identičan je pečatu Udruge, uz koji se navodi redni broj.

Odluku o dodjeli pečata donosi Izvršni direktor.

Čl. 6.

Udruga ima znak.

Znak Udruge čini elipsasti oblik s vidljivim nazivom Udruge na hrvatskom jeziku, te sadrži dvije ruke koje nose ljude.

Čl. 7.

Udruga donosi pravilnike i poslovnike.

Pravilnicima i poslovniciima se pobliže regulira način rada i djelatnost Udruge ili podružnice.

Pravilnike i poslovnike donosi i izmjenjuje Izvršni direktor, uz suglasnost Upravnog odbora.

Pojedine pravilnike i poslovnike kojima se uređuje/regulira način rada i djelatnost podružnice donosi i izmjenjuje Voditelj podružnice uz suglasnost Izvršnog direktora.

Čl. 8.

Dan Udruge obilježava se 19. rujna, a ukoliko je dan obilježavanja neradni, obilježavat će se prvi slijedeći radni dan.

Na dan Udruge Izvršni direktor ili njegova imenovana zamjena održava konferenciju za medije ili izdaje kratko priopćenje na kojoj izlaže dotadašnji rad i postignuća Udruge.

III. PODRUČJE DJELOVANJA

Čl. 9.

Udruga djeluje na području Republike Hrvatske.

Podružnice udruge

Čl. 10.

Udruga može djelovati kroz svoje podružnice.

Odluku o osnivanju, ukidanju te sjedištu podružnice donosi Upravni odbor, na prijedlog Izvršnog direktora.

Podružnice mogu imati svojstvo pravne osobe, a svojstvo stječu posebnom odlukom Upravnog odbora.

Podružnicu predstavlja Voditelj podružnice, kojeg imenuje i razrješuje Izvršni direktor.

Odluku o dodjeli pečata podružnice donosi Izvršni direktor.

Zastupanje

Čl. 11.

Udrugu zastupa Izvršni direktor, (u daljnjem tekstu Izvršni direktor) ili njegova imenovana zamjena (Zamjenik izvršnog direktora).

Izvršni direktor može pojedine poslove zastupanja prenijeti na druge članove Udruge.

Podružnicu zastupa Voditelj podružnice.

Voditelj zastupa Podružnicu samostalno i neograničeno, osim u pojedinim pitanjima koja ulaze u djelokrug cjelokupne Udruge, gdje odlučuje u suglasnosti s Izvršnim direktorom.

Voditelj podružnice može pojedine poslove zastupanja prenijeti na druge članove podružnice, a predstavljanje i na volontere podružnice.

IV. CILJEVI I DJELOKRUG RADA

Čl. 12.

Ciljevi Udruge jesu:

- podrška žrtvama i svjedocima u sudskim postupcima,
- podrška žrtvama i svjedocima u ostalim postupcima, i pred drugim tijelima,

- poboljšanje kvalitete postupka davanja iskaza žrtava i svjedoka,
- zalaganje za poboljšanje pravnog, ekonomskog i društvenog položaja žrtava i svjedoka,
- ostale aktivnosti vezane za unapređenje rada Udruge,
- unapređenje prava i zaštite žrtava i svjedoka u sudskim postupcima, bez obzira na dob, spol, vjersku, religijsku, etničku pripadnost ili druge osobine.

Djelokrug rada Udruge:

- pružanje neposredne/posredne pomoći i podrške žrtvama i svjedocima,
- osnivanje novih podružnica Udruge na sudovima u Republici Hrvatskoj ili pri drugim tijelima,
- zalaganje za poboljšanje pravnog, ekonomskog, političkog položaja žrtava i svjedoka u društvu,
- organiziranje seminara, predavanja i drugih stručnih skupova,
- obuka volontera i članova Udruge za kvalitetnije pružanje podrške,
- održavanje edukacija na polju društveno-humanističkog karaktera, te provedbe i analize istraživanja,
- izrada i provedba projekata od interesa za Udrugu ili/i podružnicu,
- suradnja sa stručnim organizacijama u zemlji i inozemstvu koje djeluju na ostvarivanju sličnih ciljeva i zadataka, a posebno sa državnim tijelima, javnim ustanovama, nevladinim udrugama i slično, a radi uspješnog obavljanja poslova i ostvarivanja ciljeva zbog kojih je udruga osnovana.

V. JAVNOST RADA

Čl. 13.

Djelovanje Udruge je javno.

Javnost rada Udruge osigurava se i ostvaruje pravodobnim obavješćivanjem članova na sastancima Udruge i putem sredstava javnog priopćavanja.

Čl. 14.

Sastanci Udruge otvoreni su za javnost.

VI. ČLANSTVO / VOLONTERSTVO

Čl. 15.

Udrugu čine članovi.

Volonter koji volontira u Udruzi može postati članom Udruge prema uvjetima iz članka 16. Statuta.

Čl. 16.

Članom Udruge može postati svaka punoljetna osoba, koja nije kazneno gonjena, a koja svojim stručnim, naučnim i društvenim angažmanom može doprinijeti ostvarivanju ciljeva zbog kojih Udruga postoji.

Članom Udruge se postaje odlukom Izvršnog direktora, uz prethodno pribavljenu suglasnost Upravnog odbora, potpisivanjem članske pristupnice.

Izvršni direktor može odlučiti da se nekoj osobi dodjeli počasno članstvo u Udruzi, uz prethodno pribavljenu suglasnost Upravnog odbora. Prijedlog za dodjelu počasnog članstva može dati Upravni odbor (u kojem slučaju se taj prijedlog smatra danom suglasnosti), Voditelj podružnice ili 1/5 članova Udruge. Počasno članstvo u Udruzi stvara obvezu profesionalne solidarnosti i suradnje s ostalim članovima Udruge. Ono također nameće i obvezu podvrgavanja odlukama Skupštine Udruge, Upravnog odbora i Izvršnog direktora te striktnog pridržavanja tih odluka. Počasni član nema aktivno/pasivno biračko pravo na Skupštini.

Čl. 17.

U provedbi aktivnosti i radu Udruge mogu sudjelovati i volonteri.

Volonterom Udruge može postati svaka punoljetna osoba, koja nije kazneno gonjena, a koja svojim stručnim, naučnim i društvenim angažmanom može doprinijeti ostvarivanju ciljeva zbog kojih Udruga postoji.

Volonterom Udruge se postaje autonomnom odlukom Izvršnog direktora ili odlukom Izvršnog direktora donesenom na temelju prijedloga Voditelja podružnice, a koja je uslijedila nakon provedenog inicijalnog razgovora, završene edukacije i probnog volonterskog rada.

Prava i obveza volontera regulirati će se posebnim Ugovorom između Udruge i svakog volontera.

Čl. 18.

Udruga vodi popis članova i volontera te srodnih udruga.

Članarina u udruzi

Čl. 19.

Redovni članovi Udruge plaćaju godišnju članarinu koju utvrđuje svake godine Upravni odbor posebnom odlukom.

Redovni članovi dužni su uplatiti godišnju članarinu najkasnije do 31. ožujka tekuće godine.

Neplaćanje članarine u roku navedenom u stavku 2. razlogom je prestanka članstva. Protiv ove odluke član nema pravo žalbe.

Članarina se smatra imovinom Udruge.

VII. PRAVA I OBVEZE

VII. a PRAVA I OBVEZE ČLANOVA UDRUGE

Čl. 20.

Članovi Udruge imaju sljedeća prava i obveze:

- sudjelovati u radu Udruge,
- sudjelovati u radu Skupštine,
- predstavljati Udrugu/podružnicu na pojedinim svečanostima, dodjelama, seminarima, sajmovima, i slično,
- volontirati/pružati podršku svjedocima i žrtvama u sudskim postupcima i postupcima pred drugim tijelima,
- birati i biti birani u tijela Udruge,
- strogo čuvati tajnost i povjerljivost podataka u radu s žrtvama i svjedocima,
- strogo čuvati tajnost i povjerljivost podataka koji su zadobili u povjerenju od ostalih tijela i fizičkih osoba,
- sudjelovati u tiskovnim konferencijama i ostalim medijskim prezentacijama,
- pridržavati se Statuta i odluka Udruge,
- provoditi odluke i zaključke tijela Udruge,
- čuvati interese i ugled Udruge,
- poštivati moralni kodeks u Udruzi,
- biti redovito obaviješten o radu Udruge,
- sudjelovati u pisanju, provedbi i zapošljavanju na projektima Udruge,
- koristiti se službenim vozilom udruge i prostorijama Udruge,
- uplatiti godišnju članarinu do roka određenom u članku 19. stavku 2. Statuta Udruge.

Čl. 21.

Član je dužan poštovati i pridržavati se zakonom propisanih pravila odijevanja i ponašanja u državnim ustanovama.

Član koji predstavlja Udrugu dužan je ponašati se sukladno moralnim vrijednostima koje promiče Udruga, te tada čuvati interese i promicati ugled Udruge.

Članovi Udruge koji se pri obavljanju volonterskog rada ne pridržavaju propisanih pravila Udruge samostalno odgovaraju za svoje postupke.

Ukoliko se član Udruge ponaša protivno odredbama Statuta i pravilnika Udruge, biti će isključen iz članstva odlukom Izvršnog direktora, uz prethodnu pisanu obavijest.

Čl. 22.

Članstvo u Udruzi prestaje:

- sporazumnim raskidom,
- isključenjem,
- smrću člana,
- kršenjem pravila navedenih u Statutu, odnosno Etičkom kodeksu,
- zbog ponašanja i aktivnosti koje štete ugledu Udruge ili remete rad Udruge u ozbiljnijoj mjeri,
- pismenom izjavom o istupanju iz članstva Udruge,
- te iz drugih razloga predviđenih Zakonom o udrugama.

Odluku o prestanku članstva donosi Izvršni direktor. Protiv ove odluke član ima pravo žalbe Upravnom odboru u roku od 8 (osam) dana od dana dostave odluke o prestanku članstva.

VII. b PRAVA I OBVEZE VOLONTERA UDRUGE

Čl.23.

Volonteri Udruge imaju sljedeća prava i obveze:

- sudjelovati u radu Udruge,
- predstavljati Udrugu/podružnicu na pojedinim svečanostima, dodjelama, seminarima, sajmovima, i slično,
- pružati podršku svjedocima i žrtvama u sudskim postupcima i postupcima pred drugim tijelima,
- strogo čuvati tajnost i povjerljivost podataka u radu s žrtvama i svjedocima,
- strogo čuvati tajnost i povjerljivost podataka koji su zadobili u povjerenju od ostalih tijela i fizičkih osoba,
- sudjelovati u tiskovnim konferencijama i ostalim medijskim prezentacijama,
- pridržavati se Statuta i odluka Udruge,
- provoditi odluke i zaključke tijela Udruge,
- prisustvovati seminarima, predavanjima, edukacijama,
- prisustvovati supervizijama volontera koje organizira Udruga,
- čuvati interese i ugled Udruge,
- poštivati moralni kodeks u Udruzi,
- koristiti se prostorijama Udruge.

Čl. 24.

Volonteri koji nisu podnijeli svu potrebnu dokumentaciju i to; potvrdu o nekažnjavanju, obrazac za prijavu volontera, presliku osobne iskaznice te na kraju potpisanu pristupnicu Udruzi; nemaju pravo volontirati sve dok ne dostave potrebne podatke.

Volonteri na probnom radu kako bi stekli odgovarajuće iskustvo, mogu sudjelovati pri redovnom obavljanju volonterskog rada od strane iskusnih volontera, pri čemu su se dužni pridržavati propisanih pravila Udruge.

Ukoliko se volonter neopravdano ne odaziva pozivima Izvršnog direktora, ili Voditelja podružnice u roku 6 mjeseci, biti će isključen s popisa volontera odlukom Izvršnog direktora, odnosno Voditelja podružnice gdje je podružnica osnovana.

Ukoliko se volonter Udruge ponaša protivno odredbama Statuta i pravilnika Udruge prestaje biti volonterom Udruge autonomnom odlukom Izvršnog direktora ili odlukom Izvršnog direktora donesenom na prijedlog Voditelja podružnice.

Na odluke navedene u stavcima 3. i 4. volonter ima pravo žalbe Upravnom odboru u roku od 8 (osam) dana od dana dostave odluke.

O ostalim razlozima prestanka volontiranja u Udruzi, smisleno se primjenjuju članci 21. i 22. Statuta.

VIII. TIJELA UDRUGE

Čl. 25.

Stalna tijela Udruge su:

- Skupština Udruge,
- Upravni odbor,
- Izvršni direktor,
- Zamjenik Izvršnog direktora,
- Voditelj podružnice.

Izvršna tijela upravljanja mogu osnovati nestalna tijela ili privremena tijela, službe ili osobe za obavljanje pojedinih specifičnih vrsta poslova (računovođa, tajnik, projekt menadžer, Etičko povjerenstvo i sl.).

Na njihove odluke svaki član ima pravo žalbe u roku od 8 (osam) dana od dana donošenja odluke. O žalbi odlučuje Upravni odbor.

Članovi Upravnog odbora za svoj rad ne primaju naknadu osim ako o tome ne odluči Skupština Udruge.

Upravni odbor može odlučiti o naknadi tajniku, djelatnicima stručnih službi, članovima komisije i radnih tijela.

Skupština Udruge

Čl. 26.

Najviše tijelo Udruge je Skupština Udruge.

Skupštinu Udruge čine svi članovi Udruge, odnosno izabrani predstavnici podružnica.

Čl. 27.

Skupština je redovita i izvanredna.

Redovita Skupština se sastaje najmanje jednom u dvije godine.

Skupštinu saziva Izvršni direktor. Odluka o sazivanju Skupštine treba sadržavati dnevni red, vrijeme i mjesto održavanja.

Izvršni direktor ili predlagatelj dužan je pozive za zasjedanje Skupštine dostaviti članovima elektronskim/poštanskim putem najmanje 8 dana prije zasjedanja.

Izvanredno zasjedanje Skupštine Udruge mogu zahtijevati najmanje dva člana Upravnog odbora ili najmanje jedna petina članova Udruge.

Ako Izvršni direktor Udruge ne sazove Skupštinu Udruge u roku od 15 dana od dana primitka zahtjeva, sazvat će ju predlagatelj.

Čl. 28.

Skupština Udruge može pravovaljano odlučivati natpolovičnom većinom članova, osim u slučajevima posebno određenim statutom.

Sve odluke donose se većinom glasova i to javnim glasovanjem (dizanjem ruku).

Članovi jedne podružnice mogu ovlastiti jednog predstavnika koji bi glasovao u njihovo ime na Skupštini.

Za svakih deset članova pojedine podružnice ovlašćuje se jedan predstavnik.

Ovlast je pravovaljana ako posjeduje osobni identifikacijski broj (OIB) ili neki drugi identifikacijski broj te vlastoručni potpis pojedinog člana.

Čl. 29.

O radu Skupštine vodi se zapisnik.

Zapisnik vodi osoba koja je izabrana na zasjedanju Skupštine.

Do izbora radnog tijela, zasjedanjem Skupštine rukovodi osoba koja je najstariji član Udruge.

Čl. 30.

Na zasjedanju Skupštine:

- Donosi se Statut Udruge te njegove izmjene i dopune,
- Donosi druge akte i odluke važne za rad Udruge a za koje nije Statutom Udruge predviđeno da ih donosi Upravni odbor ili Izvršni direktor,

- Odlučuje o udruživanju s drugim asocijacijama u Republici Hrvatskoj i inozemstvu,
- Utvrđuje se program rada Udruge,
- Donosi i raspravlja o financijskom stanju Udruge, te se donosi okvirni financijski plan,
- Pregledava se i potvrđuje završni račun,
- Bira se i razrješavaju članovi Upravnog odbora, te odlučuje o njihovoj naknadi,
- Raspravlja se o izvješćima Izvršnog direktora i Upravnog Odbora, te drugih stalnih/nestalih tijela, te ocjenjuje njihov dotadašnji rad,
- Odlučuje o prestanku rada Udruge,
- Drugi poslovi u svezi s radom i djelovanjem Udruge.

Upravni Odbor

Čl. 31.

Upravni odbor ima 5 članova koji se biraju na Skupštini Udruge a na prijedlog članova Udruge, na vrijeme od 4 godine, s tim što članovi Upravnog odbora mogu biti birani više puta zaredom.

Članovi Upravnog odbora biraju između sebe predsjednika Upravnog odbora.

Svi članovi moraju biti i članovi Udruge.

Izvršni direktor, te predstavnici drugog stalnog/nestalnog tijela ne mogu biti birani u Upravni odbor.

Zaposlenici Udruge ne mogu biti članovi Upravnog odbora. Ukoliko pojedini član UO postane zaposlenikom, ili prestane biti članom iz bilo kojeg razloga dužan je o tome obavijestiti predsjednika UO, koji će sazvati sjednicu UO i razriješiti pojedinog člana, imenujući novog člana UO.

Za novog člana imenovati će se osoba koja je na Skupštini dobila najveći broj glasova poslije izabраниh članova UO.

Na ovakav način može se zamijeniti najviše dva člana Upravnog odbora.

Čl. 32.

Sjednicu Upravnog odbora saziva predsjednik prema osobnoj procjeni, na zahtjev ostalih članova tog Odbora ili na zahtjev Izvršnog direktora Udruge.

Sjednice Upravnog odbora održavaju se prema potrebi, a najmanje dva puta (2) godišnje.

Upravni odbor pravovaljano odlučuje na sjednici.

Upravni odbor odlučuje većinom glasova i to javnim glasovanjem (dizanjem ruku).

Način rada Upravnog Odbora odredit će se pravilnikom o radu Upravnog Odbora.

Članovi Upravnog odbora za svoj rad ne primaju naknadu, osim ako o tome ne odluči Skupština Udruge.

Čl. 33.

Članovi Upravnog odbora za svoj rad odgovaraju Skupštini Udruge.

Čl. 34.

Upravni odbor:

- pregledava i nadzire cjelokupno materijalno i financijsko poslovanje Udruge,
- bira i razrješava Izvršnog direktora i Zamjenika Izvršnog direktora,
- daje suglasnost na odluku Izvršnog direktora o primanju u redovno i počasnno članstvo te odlučuje povodom žalbe protiv odluke Izvršnog direktora o prestanku članstva,
- provjerava pravilnost primjene propisa i odredaba ovog Statuta,
- odlučuje o promjeni sjedišta Udruge,
- nadzire rad Izvršnog direktora i njegove imenovane zamjene,
- zaprima izvještaje Izvršnog direktora te donosi mišljenje i prijedloge,
- podnosi izvješće Skupštini Udruge. Izvješće sadrži utvrđeno činjenično stanje i prijedlog mjera,
- odlučuje o osnivanju podružnice i sjedištu podružnice na prijedlog Izvršnog direktora,
- odlučuje o pravnoj poslovnosti podružnice posebnom odlukom,
- odlučuje povodom žalbe protiv odluke o dodjeli pečata podružnici,
- odlučuje povodom žalbe nezadovoljnog kandidata-volontera,
- odlučuje povodom žalbe na odluku o osnivanju nestalnih tijela ili privremenih tijela, službi ili osoba za obavljanje pojedinih specifičnih vrsta poslova (računovođa, tajnik, projekt menadžer, Etičko povjerenstvo),
- odlučuje o naknadi, djelatnicima stručnih službi, članovima komisije i radnih tijela,
- donosi odluku o visini godišnje članarine najkasnije do 1. veljače tekuće godine,
- daje suglasnost na donošenje Pravilnika/Poslovnika Udruge,
- može sazvati izvanrednu skupštinu (2 člana UO-a),

- provodi redovan i izvanredni nadzor nad radom Izvršnog direktora i Voditelja podružnica,
- predlaže izmjene i dopune statuta,
- imenuje članove Etičkog Povjerenstva.

Čl. 35.

Upravni odbor može razriješiti Izvršnog direktora u slučaju kada smatra da isti ne obavlja posao u skladu s Statutom Udruge, drugim zakonima i propisima te etičkim vrijednostima Udruge, zanemaruje svoje dužnosti.

Izvršni direktor Udruge

Čl. 36.

Izvršnog direktora i njegovu zamjenu imenuje Upravni odbor Udruge, na prijedlog odluke Skupštine s liste od 3 kandidata.

Izvršni direktor Udruge osigurava pravilan i zakonit rad Udruge, na vrijeme od 4 godine, s tim što Izvršni direktor može biti biran više puta zaredom.

Izvršni direktor udruge mora biti član Udruge.

Čl. 37.

Izvršni direktor:

- saziva sjednice Skupštine Udruge,
- zastupa Udrugu u RH i inozemstvu,
- provodi odluke Skupštine i Upravnog odbora, te ostalih tijela Udruge,
- priprema i predstavlja program Udruge u javnosti i na skupovima u zemlji i inozemstvu,
- podnosi izvješće o svom radu Skupštini Udruge, a u pojedinim slučajevima i Upravnom odboru,
- donosi, izmjenjuje te povlači poslovnike i pravilnike Udruge, uz suglasnost Upravnog odbora.
- predlaže Upravnom odboru osnivanje pojedine podružnice,
- dodjeljuje pečate podružnicama,
- uz prethodnu suglasnost Upravnog odbora donosi odluku o primanju novog redovnog člana ili počasnog člana u članstvo,
- donosi odluku o prestanku članstva,
- donosi odluku o primitku volontera autonomno ili na prijedlog Voditelja podružnice,

- obavještava članove o sastancima, događanjima, te novostima u Udruzi,
- odnosi se prema svim članovima jednako, bez predrasuda,
- održava redovite sastanke sa svim članovima, te prema potrebi s Upravnim odborom,
- po potrebi organizira seminare i radionice za nove, ali i stalne članove,
- prima izvještaje članova i predlaže sastanke Etičkog povjerenstva,
- obavlja i sve druge poslove iz nadležnosti Udruge,
- može osnovati nestalna tijela ili privremena tijela, službe ili osobe za obavljanje pojedinih specifičnih vrsta poslova (računovođa, tajnik, projekt menadžer),
- imenuje i razrješuje Voditelje podružnica.

Zamjenik Izvršnog direktora Udruge

Čl. 38.

Zamjenik Izvršnog direktora pomaže Izvršnom direktoru u obavljanju poslova i mijenja ga u slučaju njegove spriječenosti.

Na Zamjenika Izvršnog direktora se primjenjuju sve odredbe koje vrijede za Izvršnog direktora Udruge.

Etičko povjerenstvo

Čl. 39.

Udruga može imati Etičko povjerenstvo. Etičko povjerenstvo ima 3 člana, a imenuje ga Upravni odbor.

Članovi Etičkog povjerenstva biraju između sebe predsjednika Etičkog povjerenstva.

Čl. 40.

Etičko povjerenstvo odlučuje o pokretanju postupka i sankcijama protiv člana zbog kršenja etičkog kodeksa.

Etičko povjerenstvo donosi odluke jednoglasno.

Na odluku povjerenstva nezadovoljni član može uložiti prigovor o kojem odlučuje Upravni odbor. Odluka Upravnog odbora je konačna.

Čl. 41.

Voditelj podružnice

Podružnicu predstavlja Voditelj podružnice kojeg imenuje i razrješuje Izvršni direktor.

Voditelj podružnice može biti i član Udruge.

Voditelj podružnice može zatražiti od Izvršnog direktora izdavanje pečata, a od Upravnog odbora da donese posebnu odluku o dodjeli pravne osobnosti podružnici.

- samostalno odgovara za zakonit rad podružnice, brine o odnosima s javnošću, prikupljanju donacija te o raspodjeli prihoda podružnice isplati troškova članovima podružnice za putovanja, seminare i dr.,
- zastupa podružnicu,
- bira volontere podružnice i o tome obavještava Izvršnog direktora,
- donosi odluku o brisanju pojedinog volontera iz svoje podružnice,
- donosi pravilnike i poslovnike kojima se pobliže uređuje/regulira način rada i djelatnost podružnice donosi i izmjenjuje voditelj podružnice uz suglasnost Izvršnog direktora,
- mogu osnovati nestalna tijela ili privremena tijela, službe ili osobe za obavljanje pojedinih specifičnih vrsta poslova (računovođa, tajnik, projekt menadžer),
- obavlja druge poslove po nalogu Izvršnog direktora i njegove imenovane zamjene,
- podnosi Izvršnom direktoru Udruge godišnje izvješće o radu i financijama podružnice, a po potrebi i Upravnom odboru,
- odgovara Izvršnom direktoru i Skupštini za svoj rad,
- obvezan je podnijeti izvanredno izvješće o poslovanju podružnice na zahtjev Izvršnog direktora u roku od 8 dana,
- voditelj podružnice dužan je podnositi i mjesečni izvještaj središnjici Udruge koji treba sadržavati financijsko izvješće i podatke o volonterima (utrošeni sati, aktivnosti i dr.).

IX. IMOVINA UDRUGE

Čl. 42.

Imovinu Udruge čine novčana sredstva, pokretnine i druga imovinska prava koje je Udruga i podružnice stekla sukladno Zakonu i ovom Statutu.

Čl. 43.

Udruga stječe imovinu prihodima od:

- dobrovoljnih prihoda,
- članarina,
- darova,
- donacija,

- sredstava dobivenih od međunarodnih organizacija,
- putem projekata,
- ostalih prihoda sukladnih Zakonu.

Čl. 44.

Imovinom Udruge upravljaju tijela Udruge, na najsvrsishodniji način, radi ostvarivanja ciljeva Udruge.

Za svoje obveze Udruga odgovara cjelokupnom imovinom.

Čl. 45.

Udruga vodi poslovne knjige i sastavlja financijska izvješća po propisima kojima se regulira poslovanje neprofitnih organizacija.

Čl. 46.

Kad u obavljanju svoje djelatnosti Udruga ostvari dobit, ona se mora isključivo koristiti za obavljanje i unapređenje Udruge, kojima se ostvaruju ciljevi Udruge utvrđeni ovim Statutom.

X. PRIZNANJA I NAGRADE

Čl. 47.

Udruga može dodijeliti priznanja i nagrade svojim članovima, kao i drugim osobama zaslužnim za razvitak i promicanje interesa Udruge.

Odluku o dodjeli priznanja i nagrada donosi Upravni odbor a na prijedlog Izvršnog direktora.

Podružnice mogu dodjeljivati zahvalnice i druge oblike zahvale osobama koje su doprinijele razvitku i promicanju podružnice/Udruge. O tome su dužne obavijestiti Izvršnog direktora Udruge.

XI. PRESTANAK UDRUGE

Čl. 48.

Udruga prestaje s djelovanjem na temelju odluke Skupštine, 2/3 većinom svih članova i u drugim slučajevima predviđenim Zakonom o udrugama.

U slučaju prestanka djelovanja Udruge, Skupština će odlučiti o raspodjeli imovine. U slučaju prestanka djelovanja podružnice imovina iste pripada Udruzi.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Čl. 49.

Statut je temeljni akt Udruge i svi eventualni drugi akti moraju biti u skladu sa odredbama Statuta. Izmjene i dopune Statuta priprema i utvrđuje Skupština Udruge.

Čl. 50.

Ovaj Statut stupa na snagu danom prihvatanja većinom glasova prisutnih članova na osnivačkoj skupštini i to javnim glasovanjem dizanjem ruku, i potpisuje ga Izvršni direktor Udruge kao ovlaštena osoba za zastupanje.

Čl. 51.

Tumačenje odredaba ovog Statuta daje Skupština Udruge.

Tumačenje drugih akata daje Upravni odbor Udruge.

B. Zakon o volonterstvu (NN 58/07, 22/13)

1. OPĆE ODREDBE

Članak 1. (NN 22/13)

Ovim se Zakonom uređuju osnovni pojmovi vezani za volontiranje, temeljna načela volontiranja, vrijednosti volontiranja, uvjeti volontiranja, prava i dužnosti volontera te organizatora volontiranja, uvjeti sklapanja ugovora o volontiranju, donošenje Etičkog kodeksa volontiranja, izdavanje potvrde o volontiranju, izdavanje potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje, državna nagrada za volontiranje te nadzor nad izvršenjem ovoga Zakona.

Članak 1. a (NN 22/13)

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a koji imaju rodni izričaj, odnose se na jednak način i na muški i na ženski rod, bez obzira u kojem se rodu koristili.

Članak 2. (NN 22/13)

(1) Volontiranje se prepoznaje i promiče kao aktivnost ili usluga od interesa za Republiku Hrvatsku koja dovodi do poboljšanja kvalitete života, izgradnje socijalnog kapitala, osobnog razvoja, do aktivnog uključivanja osoba u društvena zbivanja te do razvoja humanijega i ravnopravnijega demokratskog društva.

(2) Volontiranjem se doprinosi društvenom razvoju, građanskom sudjelovanju, socijalnoj koheziji i socijalnom uključivanju.

(3) Volontiranjem se stječu iskustva i razvijaju kompetencije potrebne i korisne za aktivno sudjelovanje u društvu, osobni razvoj i osobnu dobrobit.

(4) Djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske te u neformalnim oblicima učenja potrebno je upoznati s vrijednostima, ulogom i značajem volontiranja,

omogućiti im stjecanje iskustva volontiranja, te kroz građanski odgoj i obrazovanje razviti cjelovitu osposobljenost za volontiranje, društvenu solidarnost i aktivno građanstvo.

Članak 3. (NN 22/13)

(1) Volontiranjem se, u smislu ovoga Zakona, smatra dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za zajedničku dobrobit, a obavljaju ih osobe na način predviđen ovim Zakonom, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Ovaj se Zakon primjenjuje na obavljanje usluga ili aktivnosti čije je obavljanje organizirano na način uređen ovim Zakonom.

(3) Dugotrajno volontiranje je ono koje volonter obavlja redovito i kontinuirano, na tjednoj osnovi u razdoblju od najmanje tri mjeseca bez prekida.

(4) Kratkotrajno volontiranje je ono koje volonter obavlja jednokratno ili povremeno u vremenski ograničenom trajanju.

(5) Volontiranje u kriznim situacijama je volontiranje koje volonter obavlja u situacijama koje nalažu hitnost i u izvanrednim društvenim situacijama.

Članak 4.

Ovaj Zakon primjenjuje se i na volontiranje iz članka 3. ovoga Zakona u dijelu u kojemu ono nije određeno posebnim propisima.

Članak 5. (NN 22/13)

(1) Volontiranjem se, u smislu ovoga Zakona, ne smatra:

- dobrovoljno obavljanje usluga ili aktivnosti koje su u suprotnosti s Ustavom Republike Hrvatske, drugim propisima Republike Hrvatske te preuzetim međunarodnopravnim obvezama,
- obavljanje usluga ili aktivnosti za koje postoji uvjet isplate ili potraživanja novčane nagrade odnosno druge imovinske koristi, a koje se obavljaju bez zasnivanja radnog odnosa,
- obavljanje poslova koji, s obzirom na narav i vrstu rada te ovlasti poslodavca, imaju obilježja poslova za koje se zasniva radni odnos,
- stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa uređeno posebnim propisima,
- obavljanje usluga ili aktivnosti koje je jedna ugovorna strana obvezna pružiti drugoj ugovornoj strani na temelju ugovora, osim ugovora o volontiranju,
- obavljanje usluga ili aktivnosti koje je jedna osoba obvezna pružiti drugoj osobi na temelju zakona ili drugih propisa,
- izvršavanje obveza sukladno sudskim odlukama i presudama,

- obavljanje usluga ili aktivnosti koje su uobičajene u obiteljskim, prijateljskim ili susjedskim odnosima.

(2) Obavljanje usluga ili aktivnosti koje se ovim Zakonom smatraju volontiranjem ne uključuje besplatno i nepovratno davanje imovine, novca ili besplatno davanje na uporabu pokretnina i nekretnina.

Članak 6. (NN 22/13)

(1) Volonter je, sukladno odredbama ovoga Zakona, fizička osoba koja volontira u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvu, sukladno važećim nacionalnim i međunarodnim propisima, ako drugačije nije uređeno ovim Zakonom.

(2) Maloljetna volonterka ili volonter je osoba mlađa od 18 godina koja volontira u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvu, sukladno odredbama ovoga Zakona.

Članak 7. (NN 22/13)

(1) Volontiranje organizira organizator volontiranja.(2) Organizator volontiranja u smislu ovoga Zakona može biti udruga, zaklada i fundacija, ustanova i svaka druga pravna osoba iz čijeg osnivačkog akta proizlazi da nije osnovana s ciljem stjecanja dobiti (neprofitna pravna osoba).

(3) Organizator volontiranja iz stavka 2. ovoga članka volontere može uključivati samo u one aktivnosti koje su usmjerene ka zajedničkoj dobrobiti.

(4) Državna tijela i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu biti organizatori volontiranja sukladno odredbama ovoga Zakona, drugim propisima i preuzetim međunarodnopravnim obvezama.

(5) Organizator volontiranja utvrđuje potrebu za uključivanjem volontera, vrstu aktivnosti, odnosno usluga i način i postupke pružanja tih usluga, temeljem programa volontiranja.

(6) Ustanove kojima je osnivač fizička osoba mogu biti organizatori volontiranja samo u dijelu neprofitnih aktivnosti.

(7) Pri provođenju programa Europske unije i međunarodnih programa koji se odnose na financiranje programa volontiranja za određivanje pojma organizatora volontiranja mjerodavna su i odgovarajuća programska pravila.

Članak 8.

Korisnica ili korisnik volontiranja je fizička ili pravna osoba koja prima usluge volontera.

2. TEMELJNA NAČELA VOLONTIRANJA

Načelo zabrane diskriminacije volontera i korisnika volontiranja

Članak 9. (NN 22/13)

(1) Organizator volontiranja dužan je postupati prema volonterima u skladu s načelom jednakih mogućnosti za sve osobe bez obzira na: dob, rasu, boju kože, jezik, vjeru, spol, spolnu orijentaciju, rod i rodno izražavanje, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili

socijalno podrijetlo, imovinsko stanje, naobrazbu, društveni položaj, bračno stanje, obiteljske obveze, članstvo ili ne članstvo u političkoj stranci, udruzi ili sindikatu, zdravstveno stanje, invaliditet i druga osobna obilježja te ostale osnove predviđene propisima kojima se uređuje materija suzbijanja diskriminacije ako drukčije ne proizlazi iz prirode volonterske aktivnosti, mogućnosti same volonterke ili volontera ili ako nije drukčije uređeno ovim Zakonom.

(2) Organizator volontiranja i volonterka ili volonter dužni su postupati prema fizičkim osobama korisnicima volontiranja prema načelu jednakih mogućnosti za sve osobe bez obzira na: dob, rasu, boju kože, jezik, vjeru, spol, spolnu orijentaciju, rod i rodno izražavanje, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinsko stanje, naobrazbu, društveni položaj, bračno stanje, obiteljske obveze, članstvo ili ne članstvo u političkoj stranci, udruzi ili sindikatu, zdravstveno stanje, invaliditet i druga osobna obilježja te ostale osnove predviđene propisima kojima se uređuje materija suzbijanja diskriminacije.

Načelo zaštite korisnika volontiranja

Članak 10. (NN 22/13)

(1) Organizatori volontiranja su dužni posvetiti osobitu pozornost izboru i edukaciji volontera koji volontiraju sa sljedećim skupinama korisnika volontiranja: djecom, osobama s invaliditetom, starim i nemoćnim osobama, bolesnim osobama ili osobama koje su potpuno ili djelomice lišene poslovne sposobnosti, uz posjedovanje osobnih znanja, iskustava i sposobnosti za rad s tim skupinama korisnika volontiranja. U slučaju volontiranja s navedenim korisnicima, organizatori volontiranja dužni su osigurati primjerenu stručnu pomoć i nadzor nad radom volontera.

(2) Volontiranje kojim se pružaju usluge djeci, osobama s invaliditetom, starijim i nemoćnim osobama, bolesnim osobama ili osobama koje su potpuno ili djelomice lišene poslovne sposobnosti nije dopušteno:

- osobama kojima traje sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja, obveznog liječenja od ovisnosti, obveznog psihosocijalnog tretmana, zabrane obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti koja je u vezi s djelatnosti volontiranja, zabrane približavanja ili udaljenja iz zajedničkog kućanstva,
- osobama kojima traje sigurnosna mjera zabrane obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti koja je u vezi s djelatnosti volontiranja izrečena sukladno tada važećim odredbama Kaznenog zakona,
- osobama koje su pravomoćno osuđene ili se protiv njih vodi kazneni postupak za neko od kaznenih dijela protiv života i tijela, protiv osobne slobode, kaznenih dijela protiv spolne slobode, kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece,
- osobama koje su pravomoćno osuđene ili se protiv njih vodi kazneni postupak za neko od kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, propisanih tada važećim odredbama Kaznenog zakona,
- osobama prema kojima je izrečena prekršajnoppravna sankcija propisana Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji.

(3) U slučaju volontiranja iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona, organizator volontiranja dužan je osigurati stalni stručni nadzor nad volontiranjem te osigurati da volonter ne dođe u nenadzirani kontakt s korisnikom volontiranja tijekom čitavog vremena volontiranja.

(4) U slučaju volontiranja iz članka 27. stavka 3. ovoga Zakona, organizator volontiranja dužan je osigurati stalni stručni nadzor nad volontiranjem te osigurati da volonter ne dođe u nenadzirani kontakt s korisnikom volontiranja dok organizator volontiranja ne pribavi posebno uvjerenje o podacima iz kaznene evidencije te druge dokaze da ne postoje okolnosti iz stavka 2. ovoga članka.

Načelo zabrane iskorištavanja volontera

Članak 11. (NN 22/13)

(1) Zabranjeno je volontiranje kojim se u cijelosti zamjenjuje rad koji obavljaju radnici zaposleni u skladu sa Zakonom o radu kao i volontiranje koje zamjenjuje poslove koje obavljaju izvršitelji poslova na temelju ugovora o djelu.

(2) Nije dopušteno volontiranje u trajanju duljem od 40 sati tjedno u razdoblju duljem od tri mjeseca bez prekida od najmanje tri mjeseca.

(3) Zabranjeno je volontere iskorištavati i zloupotrebjavati u svrhu stjecanja ili povećanja profita.

Načelo zaštite maloljetnih volontera

Članak 12. (NN 22/13)

(1) Maloljetna osoba s navršениh 15 godina i starija maloljetna osoba može sklopiti ugovor o volontiranju i volontirati samo uz pisanu suglasnost zakonske zastupnice ili zastupnika.

(2) Maloljetni volonteri smiju volontirati isključivo na aktivnostima ili pružanjem usluga primjerenima njihovoj dobi, tjelesnom, psihičkom i moralnom stupnju razvoja i vještinama koje ne predstavljaju rizik za njihovo zdravlje, razvoj i uspjeh u izvršavanju školskih obveza.

(3) Volontiranje maloljetnih volontera obavlja se uz obvezni nadzor i podršku organizatora volontiranja, korisnika volontiranja, zakonskih zastupnika maloljetnih volontera te drugih odraslih osoba.

(4) Organizator volontiranja mora osobitu pozornost posvetiti zaštiti dobrobiti, zdravlja i ćudoređa maloljetnih volontera te osigurati odgovarajuće uvjete prikladne njihovoj dobi te nadzor i podršku stručne osobe.

(5) Maloljetni volonteri ne smiju biti izloženi:

- volontiranju izvan granica Republike Hrvatske bez suglasnosti zakonske zastupnice ili zastupnika te bez pratnje zakonske zastupnice ili zastupnika ili organizatora volontiranja,
- dugotrajnom volontiranju,

- volontiranju povezanom s teškim tjelesnim naporom ili rizicima koji ugrožavaju ili bi mogli ugroziti njihov život, zdravlje, ćudoređe, razvoj ili izvršavanje školskih obveza.

(6) Maloljetni volonteri imaju sva prava volontera određena ovim Zakonom.

(7) Maloljetni volonteri mogu prestati obavljati volonterske aktivnosti u bilo kojem trenutku bez suglasnosti, ali uz znanje zakonskog zastupnika.

Odgoj za volontiranje

Članak 13. (NN 22/13)

(1) Maloljetna osoba mlađa od 15 godina života može biti uključena u obavljanje odgojno obrazovnih volonterskih aktivnosti kao aktivnosti usmjerenih zajedničkom dobru i odgoju za volontiranje, i to samo u svrhu odgoja i obrazovanja na način koji pridonosi njezinu razvoju i socijalizaciji, uz uvjet da je organizator volontiranja odgojno-obrazovna ustanova, ustanova socijalne skrbi ili druga prav na osoba koja organizira volontiranje u odgojne i obrazovne svrhe uz suglasnost nadležnih tijela državne uprave, odgojno-obrazovnih ustanova ili ustanova socijalne skrbi.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka organizator volontiranja obvezno pribavlja pisanu suglasnost zakonskog zastupnika ili zastupnice maloljetne volonterke ili volontera.

(3) Osobi iz stavka 1. ovoga članka nije dopušteno obavljati volonterske aktivnosti ili usluge u razdoblju između 23 sata i 6 sati.

(4) Osoba iz stavka 1. ovoga članka može prestati obavljati volonterske aktivnosti u bilo kojem trenutku bez suglasnosti ali uz znanje zakonske zastupnice ili zastupnika.

Načelo inkluzivnog volontiranja

Članak 14. (NN 22/13)

(1) Organizator volontiranja dužan je osobitu pozornost posvetiti osiguranju jednakih uvjeta volontiranja, s posebnim naglaskom na uključivanje pripadnika socijalno isključenih skupina stanovništva, a s ciljem njihova uključivanja u društvo i socijalnog osnaživanja.

(2) U slučaju kada su volonteri pripadnici socijalno isključenih skupina stanovništva, organizator volontiranja dužan je osigurati adekvatnu pomoć i nadzor stručnih osoba.

(3) Za osobe potpuno lišene poslovne sposobnosti te osobe koje su djelomično lišene poslovne sposobnosti, a volontiranje prelazi opseg poslovne sposobnosti volontera, ugovor o volontiranju sklapa skrbnik (zakonski zastupnik) u pisanom obliku uz uvažavanje mišljenja volontera štićenika.

(4) Osobe djelomično lišene poslovne sposobnosti kada volontiranje prelazi opseg njihove poslovne sposobnosti i osobe potpuno lišene poslovne sposobnosti mogu prestati obavljati volonterske aktivnosti u bilo kojem trenutku bez suglasnosti, ali uz znanje skrbnika.

Načelo besplatnosti volontiranja

Članak 15. (NN 22/13)

(1) Volonterka ili volonter ne može volontiranje uvjetovati ispunjenjem neke činidbe (davanja, činjenja, propuštanja ili trpljenja) ili stjecanjem imovine, novčane nagrade ili koristi.

(2) Novčanom nagradom ili imovinskom koristi za volontere ne smatraju se:

- računom potvrđene novčane naknade isplaćene za plaćanje radne odjeće, opreme i predmeta za zaštitu potrebnih za volontiranje,
- računom potvrđene novčane naknade isplaćene u svrhu troškova putovanja, smještaja i prehrane koji nastanu u vezi s volontiranjem,
- računom potvrđene novčane naknade isplaćene u svrhu troškova prehrane, zbrinjavanja i obuke životinje u vlasništvu volontera koja sudjeluje u aktivnostima ili uslugama volontiranja,
- novčane naknade isplaćene u svrhu plaćanja medicinskih usluga i cjeviva primljenih u svrhu obavljanja volontiranja,
- novčane naknade isplaćene za troškove edukacije izvan školskog sustava potrebne za volontiranje,
- računom potvrđene novčane naknade isplaćene u svrhu troškova koji nastanu u vezi s izvršavanjem volonterskih usluga i aktivnosti,
- novčane naknade isplaćene za premije osiguranja volonterke ili volontera za slučaj smrti, tjelesne ozljede ili profesionalne bolesti tijekom volontiranja, odnosno novčane naknade u svrhu osiguranja odgovornosti za štetu nastalu kod organizatora volontiranja ili treće osobe,
- džeparac za putovanja isplaćen volonterima, uz uvjet da iznos džeparca ne premašuje iznos dnevnica propisanih za državne službenike,
- novčana sredstva isplaćena u svrhu naknade troškova pribavljanja dokumenata ili plaćanja pristojbi nužnih za omogućavanje volontiranja,
- računom potvrđene novčane naknade isplaćene za druge troškove koji nastanu u vezi s obavljanjem volonterskih usluga i aktivnosti,
- isplaćeni novčani iznosi dobitnicima Državne nagrade za volontiranje,
- naknade i troškovi isplaćeni u sklopu programa Europske unije i međunarodnih programa koji se odnose na financiranje programa volontiranja.

Načelo dobrovoljnosti i solidarnosti volontiranja

Članak 16.

(1) Volontiranje je dobrovoljno i solidarno obavljanje aktivnosti ili usluga slobodnom voljom volonterke ili volontera.

(2) Obavljene aktivnosti ili usluge koje nisu učinjene slobodnom voljom volonterke ili volontera ili na način predviđen ovim Zakonom ne smatraju se volontiranjem.

Načelo transnacionalnosti volontiranja

Članak 17.

(1) Državljeni Republike Hrvatske koji volontiraju u inozemstvu imaju sva prava i obveze predviđene ovim Zakonom i preuzetim međunarodnopravnim obvezama.

(2) Organizator volontiranja je obavezan ugovoriti prava iz ovoga Zakona za državljane Republike Hrvatske koji će volontirati u inozemstvu.

(3) Stranci i osobe kojima je priznat status azilanata mogu volontirati u Republici Hrvatskoj sukladno odredbama ovoga Zakona, Zakona o strancima, Zakona o azilu i drugim propisima Republike Hrvatske te preuzetim međunarodnopravnim obvezama.

(4) Stranci mogu volontirati u Republici Hrvatskoj reguliranjem boravka sukladno odredbama Zakona o strancima.

(5) Ugovor o volontiranju koji zaključi volonterka strankinja ili volonter stranac u pisanu obliku i sukladno ovom Zakonu smatra se dokazom o opravdanosti privremenog boravka.

3. TIJELO NADLEŽNO ZA PROVEDBU ZAKONA I SAVJETODAVNO TIJELO

Članak 18. (NN 22/13)

(1) Tijelo nadležno za provedbu ovoga Zakona je središnje tijelo državne uprave u čijem je djelokrugu volonterstvo (u daljnjem tekstu: Nadležno tijelo).

(2) Nadležno tijelo obavlja sljedeće poslove:

- osigurava provedbu ovoga Zakona i drugih propisa koji proistječu iz ovoga Zakona,
- prati stanje u području volonterstva te predlaže poduzimanje odgovarajućih mjera,
- prikuplja podatke o broju organizatora volontiranja, broju volontera u Republici Hrvatskoj i broju državljana Republike Hrvatske koji volontiraju u inozemstvu, kao i druge podatke na temelju godišnjih izvješća organizatora volontiranja,
- saziva prvu sjednicu Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva,
- poduzima druge mjere i poslove radi razvoja volonterstva i provedbe ovoga Zakona.

Članak 19.

Nacionalni odbor za razvoj volonterstva (u daljnjem tekstu: Odbor) je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske čiji rad je javan i koje provodi mjere i aktivnosti s ciljem promicanja i daljeg razvoja volonterstva, a osobito:

- predlaže mjere za unapređenje položaja volontera u društvu,
- u suradnji s nadležnim tijelima predlaže propise o pogodnostima za volontere,

- odlučuje o dodjeli državne nagrade za volontiranje,
- daje inicijativu za donošenje ili izmjenu propisa kojima se uređuje volonterstvo,
- donosi Etički kodeks volontera,
- poduzima druge aktivnosti radi razvoja volonterstva,
- obavlja druge mjere i aktivnosti utvrđene ovim Zakonom.

Članak 20. (NN 22/13)

U ostvarivanju svojih zadaća Odbor neposredno surađuje s Uredom za udruge, Savjetom za razvoj civilnoga društva, Savjetom za mlade i drugim tijelima Vlade Republike Hrvatske, središnjim tijelima državne uprave, Nacionalnom zakladom za razvoj civilnoga društva, tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i organizacijama civilnoga društva.

Članak 21. (NN 22/13)

(1) Odbor ima 19 članova.

(2) Vlada Republike Hrvatske imenuje članove Odbora, i to:

- jednu predstavnicu ili jednog predstavnika Nadležnog tijela,
- jednu predstavnicu ili jednog predstavnika Ureda za udruge,
- jednu predstavnicu ili jednog predstavnika Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina,
- jednu predstavnicu ili jednog predstavnika Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva,
- jednu predstavnicu ili jednog predstavnika središnjeg tijela državne uprave u čijem je djelokrugu obrazovanje,
- jednu predstavnicu ili jednog predstavnika središnjeg tijela državne uprave u čijem je djelokrugu zdravstvo,
- sedam predstavnica ili predstavnika organizacija civilnog društva koje su organizatori volontiranja,
- šest nezavisnih stručnjaka koji se bave volonterstvom i civilnim društvom i to: tri predstavnice ili predstavnika na prijedlog organizacija civilnog društva i tri predstavnice ili predstavnika na prijedlog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Članak 22.

(1) Članovi Odbora imenuju se na rok od dvije godine i mogu biti ponovo imenovani.

(2) Kriterije za izbor i način izbora nezavisnih stručnjaka, predstavnica ili predstavnika organizacija civilnog društva i predstavnica ili predstavnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za članove Odbora odredit će Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom.

(3) Odbor donosi Poslovnik o radu i Akcijski plan djelovanja za vrijeme trajanja mandata.

(4) Članovi Odbora biraju predsjednicu ili predsjednika i potpredsjednicu ili potpredsjednika iz svojih redova većinom glasova svih članova Odbora.

(5) Članovi Odbora ne primaju naknadu za rad, ali imaju pravo na naknadu opravdanih troškova nastalih sudjelovanjem u radu Odbora.

4. ETIČKI KODEKS VOLONTIRANJA

Članak 23. (NN 22/13)

(1) Odbor će posebnom odlukom, uz suglasnost Nadležnog tijela, donijeti Etički kodeks volontiranja (u daljnjem tekstu: Kodeks).

(2) Postupak donošenja Kodeksa je javan.

(3) Javnost postupka donošenja Kodeksa osigurava se uključivanjem svih zainteresiranih subjekata u javnu raspravu tijekom postupka donošenja Kodeksa.

(4) Kodeks propisuje pravila ponašanja volontera, organizatora volontiranja i korisnika volontiranja sukladno načelima volontiranja iz ovoga Zakona.

(5) Kodeks se objavljuje u »Narodnim novinama«.

(6) Svaki organizator volontiranja može donijeti vlastita etička načela koja proizlaze iz njegove djelatnosti, a koja nisu u suprotnosti s Kodeksom, temeljnim načelima volontiranja iz ovoga Zakona, te domaćim i međunarodnim propisima koji uređuju volontiranje.

5. DRŽAVNA NAGRADA ZA VOLONTIRANJE

Članak 24. (NN 22/13)

(1) Državna nagrada za volontiranje (u daljnjem tekstu: nagrada) najviše je priznanje što ga Republika Hrvatska svake godine dodjeljuje za volontiranje, doprinos promicanju volonterstva i druge volonterske aktivnosti.

(2) Nagrada se dodjeljuje prema Pravilniku o Državnoj nagradi za volontiranje, a na prijedlog Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva.

(3) O dodjeli nagrada iz stavka 1. ovoga članka odlučuje Odbor.

(4) Sredstva za dodjeljivanje nagrade i materijalne troškove svake se godine osiguravaju u proračunu Republike Hrvatske i vode se na računu Nadležnog tijela.

(5) Nadležno tijelo na prijedlog Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva Pravilnikom o Državnoj nagradi za volontiranje pobliže propisuje postupak za dodjelu nagrade, kategorije u

kojima će se nagrada dodjeljivati, kriterije za dodjelu nagrade te druga pitanja vezana za dodjelu, izgled i sadržaj nagrade.

6. UGOVOR O VOLONTIRANJU

Članak 25.

(1) Ugovorom o volontiranju volonterka ili volonter te organizator volontiranja ugovaraju međusobna prava i obveze i specifičnosti potrebne za pojedinačnu volontersku aktivnost ili pružanje pojedine volonterske usluge.

(2) Ugovor o volontiranju može uključivati prava, obveze te potpis i drugih ugovornih strana koje imaju posebne interese za specifični oblik volontiranja.

Članak 26. (NN 22/13)

(1) Ugovor o volontiranju zaključuje se usmeno ili u pisanom obliku.

(2) O ugovoru zaključenom usmeno, organizator volontiranja dužan je na zahtjev volontera izdati pisanu potvrdu o sklopljenom ugovoru.

(3) Zaključivanje ugovora o volontiranju u pisanom obliku obvezno je u slučajevima:

- volontiranja povezanog s povećanim rizicima za život i zdravlje volontera,
- volontiranja stranih državljana u Republici Hrvatskoj,
- volontiranja državljana Republike Hrvatske u inozemstvu, a koje organiziraju ili suorganiziraju organizatori volontiranja sa sjedištem u Republici Hrvatskoj,
- dugotrajnog volontiranja,
- volontiranja s djecom, osobama s invaliditetom, starim i nemoćnim osobama, bolesnim osobama ili osobama koje su potpuno ili djelomice lišene poslovne sposobnosti,
- kad volonterka ili volonter to zahtijeva,
- u drugim slučajevima određenima ovim Zakonom.

Članak 27. (NN 22/13)

(1) Bitni sastojci ugovora o volontiranju su podaci o:

- ugovornim stranama te njihovu prebivalištu, odnosno sjedištu,
- mjestu volontiranja i vremenu trajanja volontiranja,
- volonterskim aktivnostima ili uslugama koje će obavljati,
- pravima i obvezama volontera i organizatora volontiranja,
- osobnoj sigurnosti volontera tijekom volontiranja u skladu s odredbama ovoga Zakona,

- načinu osiguravanja ugovorenih prava volontera,
- načinima prestanka ugovora o volontiranju.

(2) U slučaju kratkotrajnog volontiranja kojim se ugovara pružanje usluga djeci, osobama s invaliditetom, starijim i nemoćnim osobama, bolesnim osobama ili osobama koje su potpuno ili djelomice lišene poslovne sposobnosti, obvezni sastavni dio ugovora o volontiranju je pisana izjava volontera da ne postoje okolnosti iz članka 10. stavka 2. ovoga Zakona.

(3) U slučaju dugotrajnog volontiranja kojim se ugovara pružanje usluga djeci, osobama s invaliditetom, starijim i nemoćnim osobama, bolesnim osobama ili osobama koje su potpuno ili djelomice lišene poslovne sposobnosti, obvezni sastavni dio ugovora o volontiranju je pisana izjava volontera da ne postoje okolnosti iz članka 10. stavka 2. ovoga Zakona, a organizator volontiranja dužan je, uz pisanu suglasnost volontera, pribaviti posebno uvjerenje o podacima iz kaznene evidencije sukladno posebnom propisu, te druge dokaze da ne postoje okolnosti iz članka 10. stavka 2. ovoga Zakona.

(4) Ugovor o volontiranju može sadržavati i druge sastojke bit ne za pojedini specifični oblik volontiranja u određenom vremenskom razdoblju ili na određenom mjestu.

Članak 28. (NN 22/13)

Ugovor o volontiranju prestaje:

- danom pravomoćnosti odluke o lišavanju poslovne sposobnosti za volonterku ili volontera u slučaju kad su u cijelosti lišeni poslovne sposobnosti,
- danom pravomoćnosti odluke o djelomičnom lišavanju poslovne sposobnosti za volonterku ili volontera koji su djelomice lišeni poslovne sposobnosti kad volontiranje prelazi opseg poslovne sposobnosti volontera ili volonterke,
- smrću volonterke ili volontera,
- kad organizator volontiranja prestane djelovati bez pravnog sljednika,
- istekom roka na koji je ugovor sklopljen ili ispunjenjem ugovornih uvjeta,
- sporazumnim raskidom,
- jednostranim raskidom,
- nastupanjem okolnosti iz članka 10. stavka 2. ovoga Zakona,
- iz drugih razloga određenima ugovorom o volontiranju,
- u drugim slučajevima određenima ovim Zakonom.

Članak 29.

(1) Volonterka ili volonter, odnosno njihovi skrbnici ili zakonski zastupnici uvijek mogu jednostrano raskinuti ugovor o volontiranju i prestati volontirati, osim kad bi to izazvalo izravnu i trenutačnu štetu organizatoru volontiranja, korisnicima volontiranja ili trećim osobama ukoliko ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Organizator volontiranja može raskinuti ugovor o volontiranju:

- kad prestane potreba za volontiranjem,
- kad nije u mogućnosti osigurati uvjete za dalje volontiranje,
- kad utvrdi da volonterka ili volonter ne ispunjava ugovorene obveze,
- u slučajevima kršenja dopunskih etičkih pravila donesenih za pojedine oblike volontiranja,
- u slučajevima predviđenima Kodeksom,
- kad se ispuni uvjet određen ugovorom o volontiranju.

7. PRAVA I OBVEZE VOLONTERA I ORGANIZATORA VOLONTIRANJA

Članak 30. (NN 22/13)

(1) Svatko tko volontira sukladno odredbama ovoga Zakona ima status volontera.

(2) Nikoga se ne može zakonom isključiti iz volontiranja po njegovom izboru ukoliko se tijekom volontiranja poštuju ljudska prava i doprinosi zajedničkoj dobrobiti, osim na način i u okviru propisanom ovim Zakonom.

(3) Volonterka ili volonter ima pravo:

- na pisanu potvrdu o volontiranju,
- na sklapanje ugovora o volontiranju u pisanom obliku, ako to zatraži,
- na upoznavanje s Kodeksom i etičkim normama bitnima za pojedini oblik volontiranja,
- na prikladnu edukaciju s ciljem poboljšanja kvalitete obavljenih aktivnosti i pruženih usluga, a osobito ako to zahtijeva narav volonterskih aktivnosti i usluga koje se pružaju,
- na stručnu pomoć i podršku tijekom volontiranja,
- na upoznavanje s uvjetima volontiranja, aktivnostima koje će obavljati, uslugama koje će pružati i pravima koja im pripadaju na temelju ovoga Zakona i drugih propisa kao i općih akata organizatora volontiranja, a u slučaju sklapanja usmenog ugovora o tome daje izjavu u pisanom obliku,
- na naknadu ugovorenih troškova nastalih u vezi s volontiranjem,
- na primjerene i sigurne uvjete rada u skladu s naravi volonterskih aktivnosti koje obavlja,
- na zaštitnu opremu u skladu s naravi volonterskih aktivnosti koje obavlja i usluga koje pruža,

- upoznati se s opasnostima vezanima uz specifični oblik volontiranja koje obavlja,
- na dnevni odmor u ugovorenom trajanju,
- na zaštitu privatnosti i osobnih podataka,
- sudjelovati u odlučivanju o pitanjima u vezi s volontiranjem sukladno mogućnostima organizatora volontiranja i obliku volontiranja,
- kod volontiranja u inozemstvu ili primanja volontera iz inozemstva, na naknadu ugovorenih troškova od strane organizatora i transparentan postupak dobivanja vize,
- na detaljni opis poslova i aktivnosti volontiranja,
- pravo na stjecanje novih znanja, vještina i kompetencija kroz volontiranje,
- pravo na priznavanje vještina, kompetencija i iskustva stečenog volontiranjem,
- pravo na potvrdu o kompetencijama stečenim kroz volontiranje u slučajevima dugotrajnog volontiranja, ukoliko takvu zatraži.

(4) Opravdana odsutnost s volontiranja ne može biti razlog za gubitak bilo kojeg prava volontera ili volonterke.

(5) Posebna prava volontera, koja nisu određena ovim Zakonom, mogu se odrediti ugovorom o volontiranju.

Članak 31. (NN 22/13)

(1) Volonterka ili volonter su obvezni:

- volontirati u skladu sa stručnim propisima i etičkim pravilima, te po primljenim uputama organizatora volontiranja,
- čuvati poslovnu ili profesionalnu tajnu i povjerljive i osobne podatke o organizatoru ili korisniku volontiranja,
- odbiti volontiranje koje je suprotno propisima,
- poštivati integritet, misiju, ciljeve i vrijednosti organizatora volontiranja,
- surađivati sa drugim volonterima i zaposlenicima organizatora volontiranja kako bi se osigurao kvalitetan prijenos znanja i iskustva po završetku volontiranja,
- prilikom početka, tijekom i prekida volontiranja paziti da svojim postupcima ne prouzroči štetu organizatoru ili korisniku volontiranja.

(2) Volonterka ili volonter su obvezni izvršavati upute organizatora volontiranja, osim uputa u vezi s volontiranjem koje su:

- opasne za život i zdravlje volontera ili drugih osoba,

- volonterki ili volonteru moralno neprihvatljive,
- u suprotnosti s ugovorom o volontiranju.

(3) Ako izvršavanje upute može uzrokovati štetu volonterki ili volonteru, korisnicima volontiranja ili trećim osobama, volonterka ili volonter su dužni na to upozoriti organizatora volontiranja.

(4) Volonterka ili volonter ne odgovaraju za prouzrokovanu štetu, ako su prethodno upozorili organizatora volontiranja na moguću opasnost.

Članak 31. a (NN 22/13)

Organizatori volontiranja imaju pravo:

- na savjetovanje i sudjelovanje u postupcima donošenja odluka na svim razinama kad u području volontiranja, u svojstvu dionika, predstavljaju interese i potrebe volontera,
- na izbor volontera u skladu sa svojom misijom i vizijom, kao i vještinama i profilu volontera kad priroda volontiranja to zahtijeva,
- biti pravodobno obaviješteni o prekidu volontiranja od strane volontera,
- biti upoznati s načinima praćenja i procjene kompetencija stečenih volontiranjem.

Članak 32. (NN 22/13)

(1) Organizator volontiranja je obvezan:

- poštovati prava volontera,
- izvršiti obveze prema volonterima,
- osigurati uvjete za poštovanje prava volontera,
- izdati volonterki ili volonteru pisanu potvrdu o volontiranju te u nju upisati podatke propisane ovim Zakonom,
- osigurati materijale i sredstava za obavljanje volonterskih aktivnosti,
- osigurati isplatu ugovorenih troškova volonterki ili volonteru,
- osigurati volonterki ili volonteru tajnost osobnih podataka i zaštitu privatnosti,
- osigurati druge uvjete i poštivati prava propisana ovim Zakonom,
- ustanoviti uključiv i učinkovit postupak izbora volontera koji će omogućiti uključivanje različitih skupina te osobito poticati volontiranje socijalno isključenih skupina,
- razviti standarde kvalitete koji osiguravaju pripremu i izvješćivanje, nude osobno vođenje i podršku, nadzor i mentorstvo kroz čitav tijek volontiranja kao

i jasne sustave vrjednovanja i praćenja, poželjno kroz razvoj sustava osiguranja kvalitete,

- promicati volontiranje i njegov doprinos društvu i pojedincu,
- omogućiti volonteru sudjelovanje u donošenju odluka o volonterskoj aktivnosti odnosno uslugama i osjećaj pripadnosti projektu,
- omogućiti volonteru pokretanje vlastitih inicijativa u skladu s misijom i vizijom organizatora volontiranja i provedene aktivnosti odnosno usluge,
- omogućiti volonteru stjecanje vještina i kompetencija te iskustva u području u kojem volontira,
- omogućiti ili zagovarati uvođenje alata za priznavanje kompetencija, vještina i iskustava stečenih volontiranjem, a u suradnji s obrazovnim ustanovama i poslodavcima.

(2) Organizator volontiranja je obvezan volonterku ili volontera osigurati od profesionalne bolesti i posljedica nesreće za vrijeme volontiranja u slučaju:

- volontiranja u uvjetima opasnim za život i zdravlje volonterke ili volontera;
- kad je tako ugovoreno.

Članak 33. (NN 22/13)

(1) Organizator volontiranja je dužan izvijestiti Nadležno tijelo o obavljenim uslugama ili aktivnostima iz članka 3. ovoga Zakona.

(2) Sadržaj izvješća iz stavka 1. ovoga članka, rokove za dostavljanje izvješća i druge podatke bitne za izvješće, propisuju se Pravilnikom o sadržaju izvješća o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja kojeg donosi čelnik Nadležnog tijela.

Članak 34. (NN 22/13)

(1) Potvrda o volontiranju sadrži: osobne podatke o volonterki ili volonteru, podatke o vremenu volontiranja, edukaciji, kratak opis volonterskih aktivnosti, te ostale specifičnosti pojedinog oblika volontiranja.

(2) Potvrda o volontiranju, osim podataka iz stavka 1. ovoga članka, sadrži i potpis volonterke ili volontera, potpis osobe ovlaštene za zastupanje organizatora volontiranja te pečat organizatora volontiranja kojima se jamči točnost navedenih podataka.

(3) Potvrda o volontiranju koja sadrži podatke i druge sastavne dijelove iz stavka 1. i 2. ovoga članka je dokaz ugovornog odnosa, bez obzira na oblik u kojemu je ugovor o volontiranju sklopljen.

(4) Organizator volontiranja može izdavati iskaznice, knjižice i druge dokumente radi dokazivanja volonterskog statusa, a oni se mogu smatrati potvrdom o volontiranju ako sadrže podatke i elemente iz stavka 1. i 2. ovoga članka.

(5) Državljanima Republike Hrvatske koji volontiraju u inozemstvu organizatori volontiranja sa sjedištem u Republici Hrvatskoj dužni su izdati potvrdu o volontiranju, ukoliko sudjeluju u provedbi odnosno volonterske aktivnosti.

(6) U slučaju kratkotrajnog volontiranja organizator volontiranja dužan je izdati potvrdu o volontiranju samo ukoliko volonter to zatraži.

Članak 34. a (NN 22/13)

(1) Na zahtjev volontera organizator volontiranja dužan je izdati potvrdu o kompetencijama stečenim volontiranjem, ukoliko se radilo o dugotrajnom volontiranju.

(2) Nadležno tijelo uz savjetovanje s Nacionalnim odborom za razvoj volonterstva donosi okvirne kriterije o priznavanju kompetencija, vještina i iskustava stečenih volontiranjem kojima definira okvirni sadržaj potvrde o kompetencijama stečenim volontiranjem. Okvirni kriteriji i okvirni sadržaj potvrde objavljuju se na internetskim stranicama nadležnih tijela.

Članak 35. (NN 22/13)

(1) Volonterka ili volonter koji za vrijeme volontiranja namjerno ili zbog krajnje nepažnje uzrokuju štetu korisnicima volontiranja, organizatoru volontiranja ili trećim osobama dužni su štetu naknaditi sukladno općim propisima obveznog prava.

(2) Organizator volontiranja za štetu koju volonterka ili volonter prouzroče korisnicima volontiranja ili trećim osobama za vrijeme volontiranja odgovara na način na koji poslodavac odgovara za radnje radnika, osim ako dokaže da su postojali razlozi koji isključuju njegovu odgovornost.

(3) Organizator volontiranja koji je nadoknadio štetu korisnici ili korisniku volontiranja ili trećoj osobi ima pravo tražiti obeštećenje od volonterke i/ili volontera, ako se dokaže da su volonterka ili volonter štetu prouzročili namjerno ili iz krajnje nepažnje.

8. NADZOR

Članak 36. (NN 22/13)

(1) Upravni nadzor nad primjenom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja Nadležno tijelo.

(2) Inspeksijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona te pojedinačnim aktima, uvjetima i načinom rada nadziranih pravnih i fizičkih osoba provode inspekcije središnjih tijela državne uprave, svaka u okviru svoje nadležnosti, sukladno posebnim propisima.

9. KAZNENE ODREDBE

Članak 37. (NN 22/13)

(1) Prekršajnom kaznom od 5.000,00 do 25.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj organizator volontiranja koji:

- ne izvrši obveze izvješćivanja Nadležnog tijela o obavljenim uslugama i aktivnostima, sukladno članku 33. ovoga Zakona ni nakon pisanog zahtjeva Nadležnog tijela, odnosno u dostavljenom izvješću navede neistinite podatke,
- ne izvrši obveze iz članka 32. stavka 1. i 2. ovoga Zakona,
- ne izvrši obveze iz članka 33. ovoga Zakona ni nakon pisanog zahtjeva Ministarstva,
- odbije upisati podatke koje je obavezan upisati u potvrdu o volontiranju iz članka 34. ovoga Zakona,
- odbije izdati potvrdu o kompetencijama stečenim kroz volontiranje iz članka 34. a ovoga Zakona,
- u potvrdu o volontiranju upiše neistinite podatke,
- pri organiziranju volontiranja iz članka 27. stavka 2. i 3. ovoga Zakona postupi protivno obvezama navedenim u članku 10. staccima 3. i 4. ovoga Zakona.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna kaznit će se i odgovorna osoba organizatora volontiranja.

(3) Ako su prekršaji iz stavka 1. i 2. ovoga članka učinjeni prema maloljetnicima ili osobama potpuno ili djelomice lišenim poslovne sposobnosti iznos novčane kazne se udvostručuje.

(4) Prekršajnom kaznom od 20.000,00 do 200.000,00 kuna te oduzimanjem ostvarenog profita kaznit će se pravna osoba koja postupuje protivno članku 11. ovoga Zakona.

(5) Prekršajnom kaznom od 50.000,00 do 250.000,00 kuna kaznit će se organizator volontiranja koji postupuje protivno člancima 12., 13. i 14. ovoga Zakona.

10. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 38.

Na oblike volontiranja koji nisu uređeni ovim Zakonom kao i na odnose iz ugovora o volontiranju koji nisu uređeni ovim Zakonom supsidijarno se primjenjuju opći propisi obveznog prava.

Članak 39. (NN 22/13)

(1) Članovi Odbora iz članka 21. ovoga Zakona imenuju se u roku od četiri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Nadležno tijelo saziva Odbor na prvu sjednicu u roku od trideset dana od dana imenovanja članova Odbora.

(3) Odluka iz članka 22. stavka 2. ovoga Zakona donosi se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(4) Odbor na prvoj sjednici donosi Poslovnik o radu.

(5) Pravilnik iz članka 33. ovoga Zakona donosi se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(6) Kodeks iz članka 23. ovoga Zakona donosi se u roku od tri mjeseca od dana imenovanja članova Odbora.

Članak 39. a (NN 22/13)

Okvirni sadržaj potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje iz članka 34.a ovoga Zakona donijet će Nadležno tijelo u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 40.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Prijelazne odredbe iz NN 22/13

Članak 35.

Na ugovore o volontiranju sklopljene do dana stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjuju se odredbe Zakona o volonterstvu (»Narodne novine«, br. 58/07.).

Članak 36.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

C. Etički kodeks volontera („Narodne novine“, broj 55/08)

UVOD

Volonterstvo je jedan od najsnažnijih elemenata koji doprinose razvoju i oblikuju demokratske promjene u svakom suvremenom društvu. Ujedno je i osnova koja omogućuje građanima uključivanje u društvene procese. Davanjem svog slobodnog vremena, znanja i iskustava, entuzijazma i energije, građani tako značajno doprinose razvoju svoje zajednice i društva u cjelini. Volontiranje osnažuje pojedince, izgrađuje osjećaj solidarnosti, potiče na sudjelovanje, štiti ranjive skupine od ekonomske, društvene i političke marginalizacije i ima potencijal kohezivnog elementa u društvu.

Cilj Etičkog kodeksa je poticati razumijevanje i prihvaćanje propisanih načela i standarda te njihovu primjenu u svakodnevnoj organizaciji i pružanju volonterskih usluga. Etički kodeks predstavlja minimalni zajednički sustav vrijednosti koji organizatori volontiranja i volonteri prihvaćaju u svom području djelovanja. Pisan je na razini općenitosti koja organizatorima volontiranja omogućuje razradu propisanih standarda sukladno načelima organizacije, poštujući tako specifičnosti organizacije, a posebno potreba korisnika volonterskih usluga. Organizatori volontiranja mogu biti pravne osobe kojima primarna svrha nije stjecanje profita: udruge, zaklade, fundacije, sindikati, vjerske zajednice, javne ustanove, turističke zajednice, državna tijela i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Slijedom dinamičnog procesa razvoja civilnoga društva uopće, a posebice u domaćem kontekstu, Etički kodeks podložan je provjerama te potrebnim izmjenama i dopunama koje će zasigurno poticati i iskustvo provedbe Zakona o volonterstvu u praksi.

Etički kodeks se sastoji od Uvoda, Preambule, Temeljnih načela, Etičkih standarda i Završnih odredbi.

PREAMBULA

Etički kodeks volontera donosi Nacionalni odbor za razvoj volonterstva temeljem stavka 1. članka 23. Zakona o volonterstvu (»Narodne novine« 58/07) i predstavlja skup vrijednosti, načela i standarda kojima se usmjerava proces organiziranog uključivanja volontera u aktivnosti za opću dobrobit. Ovim se Etičkim kodeksom promiču najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske. Etički kodeks počiva na načelu da je volonterstvo temelj civilnog društva i od vitalne važnosti za razvoj (sudioničke) demokracije jer se, kroz sudjelovanje u društvenim procesima, jača i osobna odgovornost građana volontera. Sukladno tomu, cilj Etičkog kodeksa je promicanje pozitivne prakse volontiranja i primjene načela i standarda volonterstva među organizatorima volontiranja, volonterima i korisnicima njihovih usluga.

Svi organizatori volontiranja, volonteri i korisnici njihovih usluga obvezuju se da u svom radu djeluju sukladno načelima i standardima Etičkog kodeksa.

TEMELJNA NAČELA

1. NAČELO SUDJELOVANJA U DRUŠTVENIM PROCESIMA

Volontiranje predstavlja jedan od načina organiziranog uključivanja građana u društvene procese čime svaki građanin ostvaruje mogućnost doprinosa pri rješavanju problema u zajednici i utjecaja na pozitivne promjene u društvu.. Volonterski angažman građana može jedino nadopunjavati, ali nikako i zamijeniti djelatnosti i funkcije za koje postoji odgovornost drugih dionika u rješavanju problema ili zadovoljavanju potreba u zajednici.

2. NAČELO DOBROVOLJNOSTI I SLOBODE IZBORA

Volontiranje podrazumijeva dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina u aktivnosti za dobrobit druge osobe ili opću dobrobit. Volontiranje je izraz osobne volje svakog pojedinca oslobođen od svakog oblika pritiska.

3. NAČELO ZABRANE DISKRIMINACIJE

Pravo na dobrovoljno davanje vremena, znanja vještina te primanje volonterskih usluga imaju svi ljudi bez obzira na dob, rasu, boju kože, jezik, vjeru, spol, spolnu orijentaciju, rod i rodno izražavanje, političko i drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinsko stanje, naobrazbu, društveni položaj, bračno stanje, obiteljske obaveze, članstvo ili ne članstvo u političkoj stranci, udruzi ili sindikatu, tjelesne ili duševne poteškoće ili oboljele i druge osobne karakteristike, ako drugačije ne proizlazi iz prirode volonterskih aktivnosti.

4. NAČELO SOLIDARNOSTI, PROMOCIJE I ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA

Volontiranjem se preuzima odgovornost i izražava solidarnost prema svima članovima društva bez namjere stjecanja osobne materijalne koristi. Organizatori volontiranja i volonteri u radu s korisnicima poštuju najviše međunarodne i domaće standarde u području promocije

i zaštite ljudskih prava koja proizlaze iz uvažavanja različitosti i osobnog integriteta svakog pojedinca.

5. NAČELO RAZVOJA OSOBNIH POTENCIJALA

Volontiranje omogućuje ljudima slobodno stjecanje novih vještina i znanja te razvoj osobnih potencijala putem cjeloživotnog učenja.

6. NAČELO INTERKULTURALNOG UČENJA I RAZMJENE

Volontiranje pruža mogućnost učenja od drugih te razmjenu iskustava između država, regija i različitih kultura. Suradnja s ljudima različitog podrijetla doprinosi smanjivanju predrasuda i stereotipa te jačanju tolerancije u međunarodnom kontekstu.

7. NAČELO ZAŠTITE OKOLIŠA I BRIGE ZA ODRŽIVI RAZVOJ

Volontiranje se obavlja u skladu s međunarodnim i domaćim standardima za zaštitu okoliša i održivog razvoja zajednice i društva.

ETIČKI STANDARDI

a) za organizatore volontiranja

- Organizator volontiranja osmišljava i provodi volonterske programe koji imaju jasne i vidljive kriterije uključivanja volontera, praćenja i vrednovanja volonterskih aktivnosti te stvaraju ugodno i poticajno okruženje u kojem se volontere potiče na osobni razvoj kroz učenje, sudjelovanje u timskom radu i razmjenu sa suradnicima.
- Organizator volontiranja osigurava sigurno i poticajno okruženje za volontiranje te financijske, organizacijske i ljudske resurse koji su potrebni za realizaciju volonterskih aktivnosti vodeći računa o stručnosti i osposobljenosti volontera za rad s korisnicima.
- Organizator volontiranja ima odgovornost osigurati jednake mogućnosti uključivanja volontera te okruženje oslobođeno od svih oblika diskriminacije i uznemiravanja. Organizator je dužan uložiti napore u uklanjanje fizičkih, psiholoških, ekonomskih, socijalnih i kulturoloških prepreka pri uključivanju volontera koji su pripadnici različitih društvenih skupina.
- Organizator volontiranja poštuje slobodu odlučivanja svakog volontera o početku i završetku volonterskog angažmana.
- Organizator volontiranja informira volontere s načinom rada organizacije, pravilima organizatora i zahtjevima posla koji odgovaraju znanju, vještinama i prethodnom iskustvu volontera. Volonteri imaju pravo na sve informacije koje se tiču njihovog volonterskog angažmana.
- Organizator volontiranja potiče volontere na sudjelovanje u odlučivanju o stvarima koje se tiču volontiranja te im se nastoji omogućiti da pridonose organizaciji na načine koji sami odaberu.

- Prilikom uključivanja maloljetnih volontera, organizator volontiranja posebnu pažnju posvećuje nadzoru i podršci, u cilju zaštite volontera, a u suradnji s roditeljima/skrbnicima i odgojno obrazovnim ustanovama.
- Organizator volontiranja s posebnom pozornosti poduzima mjere zaštite korisnika volonterskih aktivnosti primjenjujući postojeće domaće i međunarodne propise koji se odnose na određene ciljne skupine.
- Organizator volontiranja potiče organizacijsku kulturu u kojoj je volonterski doprinos poželjan i cijenjen.
- Organizator volontiranja vodi urednu evidenciju o volonterima, njihovom doprinosu i volonterskim aktivnostima.

b) za volontere

- Volonteri imaju pravo i dužnost biti upoznati sa Zakonom o volonterstvu i Etičkim kodeksom i drugim pravilnicima i postupcima organizatora volontiranja.
- Volonteri u svome radu njeguju i promiču rad za opće dobro cijele zajednice.
- Volonteri poštuju integritet i dostojanstvo svih suradnika i u organizaciji djeluju kao dio tima.
- Volonteri se tijekom volonterskih aktivnosti ponašaju u skladu s misijom i vizijom organizacije u kojoj djeluju i na raspolaganje joj stavljaju samo ona znanja, vještine i sposobnosti koje ne nadilaze njihove mogućnosti.
- Volonteri poštuju misiju i pravila organizacije u kojoj djeluju, poštuju zdravstvene i druge standarde sigurnosti kako bi umanjili rizik nanošenja štete sebi, organizatoru volontiranja i korisnicima.
- Volonteri poštuju i uvažavaju različitosti osobnosti, stavova, sustava vrijednosti i životnih uvjeta korisnika volonterskih usluga. Volonteri u radu s korisnicima ne nameću svoja vjerska, politička i druga osobna uvjerenja te nastoje prepoznati i izaći u susret njihovim individualnim potrebama.
- Volonteri ni na koji način ne zloupotrebljavaju uspostavljeni odnos s korisnicima radi zadovoljavanja svojih emocionalnih, fizičkih, financijskih i drugih potreba.
- Volonteri se suzdržavaju od aktivnosti koje mogu narušiti ugled organizatora volontiranja i korisnika. Svoj rad predstavljaju na istinit i afirmativan način. U javnim nastupima ne smiju davati netočne ili nejasne podatke koji bi mogli primatelja informacije dovesti u zabludu.
- Volonteri poštuju povjerljivost podataka o korisnicima. Svako prikupljanje podataka takve prirode mora dobiti suglasnost korisnika i organizatora volontiranja.
- Ukoliko imaju dilema ili problema u ispunjavanju volonterskih aktivnosti, volonteri se trebaju obratiti isključivo odgovornim osobama u organizaciji.

c) za korisnike volontiranja

- Korisnik volontiranja ima pravo biti upoznat sa Zakonom o volonterstvu, Etičkim kodeksom te drugim pravilnicima i procedurama organizatora volontiranja od kojeg prima volonterske usluge.
- Ukoliko prima volonterske usluge, korisnik prihvaća temeljna etička načela organizatora volontiranja, etičkog kodeksa i Zakona o volontiranju.
- Korisnik volontiranja ima pravo odbiti volonterske usluge.
- Korisnik volontiranja dužan je organizatoru volontiranja prijaviti svako neprikladno ponašanje volontera kojim se kompromitira etički kodeks volontera i druge volontere.

ZAVRŠNE ODREDBE

Nacionalni odbor za razvoj volonterstva dužan je osigurati uvjete kako bi se organizatori volontiranja, volonteri i korisnici njihovih usluga u Republici Hrvatskoj upoznali s Etičkim kodeksom. Obveza je Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva ustanoviti Etičko vijeće, tijelo zaduženo za praćenje provedbe Etičkog kodeksa. Etičko vijeće čine tri člana birana iz Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva. Dužnost je Etičkog vijeća donijeti potrebne akte za provedbu Etičkog kodeksa te osigurati jednaku mogućnost u postupku ispitivanja povreda odredbi Etičkog kodeksa za sve organizatore volontiranja, volontere i korisnike volontiranja.

U slučaju kršenja etičkog kodeksa volontera, korisnika ili organizatora volontiranja sve uključene strane se potiču nastali problem riješiti zajednički i dogovorno.

Ukoliko to nije moguće, izvijestit će o tome Etičko vijeće Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva.

Etički kodeks stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

D. Tlocrt sudnice

E. Evidencijski list dnevnih aktivnosti

BROJ	DATUM	IME I PREZIME	MJESTO	OŠTEĆENIK / SVJEDOK	KAZNENO DJELO	BROJ SPISA	SUDAC	VRIJEME PROVEDENO NA SUDU	Volonter/ka
1.	15.5.2013	Ivan Horvat	Zagreb	svjedok	111. KZ/11	K-7/13	Marko Marić	2 sata	Ivana Ivić

LITERATURA :

Priručnik za volontere u sudskim postupcima, Udruga volontera za podršku žrtvama/svjedocima u sudskim postupcima, Zadar 2011.

Zakon o kaznenom postupku (NN 152/08, 76/09, 80/11, 91/12,143/12, 56/13 i 145/13)

Sudski poslovnik (NN 158/09, 03/11, 34/11, 100/11, 123/11, 138/11, 38/12, 111/12, 39/13, 48/13, 59/13 i 91/13)

Zakon o sudovima (28/13)

Zakon o volonterstvu (NN 58/07 i 22/13)

Statut Udruge za podršku žrtvama i svjedocima